

GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: ALMANYA'DA AfD'NİN YÜKSELİŞİ VE
SURIYELİ MÜLTECİ KRİZİ

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

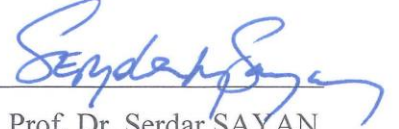
SABİHA NUR MEÇ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

YÜKSEK LİSANS

KASIM 2018

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm koşulları yerine getirdiğini onaylarım.



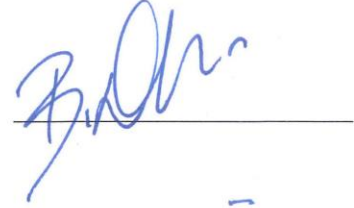
Prof. Dr. Serdar SAYAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürü

Bu çalışmayı okuduğumu ve çalışmanın kapsam ve içerik olarak Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı'nda bir Yüksek Lisans tezi olabilecek yeterlilikte olduğuna kanaat getirdiğimi onaylıyorum.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Birgül DEMİRTAŞ

(TOBB ETÜ, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler)



Tez Jürisi Üyeleri

Doç. Dr. Murat ÖNSOY

(Hacettepe Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler)



Dr. Öğr. Üyesi Hakan Övünç ONGUR

(TOBB ETÜ, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler)



Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.



Sabiha Nur MEÇ

ÖZ

GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: ALMANYA'DA AfD'NİN YÜKSELİŞİ VE SURİYELİ MÜLTECİ KRİZİ

MEÇ, Sabiha Nur

Yüksek Lisans, Uluslararası İlişkiler

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Birgül DEMİRTAŞ

Bu çalışmada Almanya'da 2013 yılında kurulan Almanya için Alternatif (*Alternative für Deutschland- AfD*) adlı aşırı sağ partinin 2015 yılı itibariyle kendi politik gündeminde Suriyeli göçmenleri ve Müslüman azınlıkları bir güvenlik meselesi olarak söylem düzeyinde nasıl inşa ettiği ele alınmıştır. Bu noktada partinin 2015 yılı itibariyle kuruluş çizgisindeki neoliberal, Avrupa şüpheli parti kimliğinden çıkarak milliyetçi ve göçmen karşıtı çizgiye taşındığı süreç tartışılmıştır. Bu çalışma partinin kadrosunda ve politik kimliğinde meydana gelen bu dönüşümün AfD'nin politik meşruiyeti ve başarısını pekiştirmede mülteci krizini bir güvenlik meselesi olarak kodlaması ve onu politik araç haline getirmesi konusuna odaklanmaktadır. AfD'nin göçmenleri ve Müslümanları bir tehdit olgusu olarak işaret etmesi, partinin kitleleri örgütlemeye ve kendi politik iktidarını güçlendirmeye önemli bir enstrüman olmuştur. Öyle ki, bu durum eyalet parlamentolarındaki seçim başarılarıyla başlayarak 2017 ulusal parlamento seçimlerinde Federal Meclis'e girebilmesiyle de doğrulanmıştır. Partinin göçmen karşıtı söylemi, onun artan siyasal başarısının ve meşruiyetinin temel itici gücünü oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Almanya, AfD, Suriyeli Mülteci Krizi, Göçün Güvenlikleştirilmesi.

ABSTRACT

SECURITIZATION OF MIGRATION: THE RISING OF AfD IN GERMANY AND SYRIAN REFUGEE CRISIS

MEÇ, Sabiha Nur

Master of Arts, International Relations

Supervisor: Prof. Dr. Birgöl DEMİRTAŞ

This study aims to examine how the party Alternative for Germany (*Alternative für Deutschland*-AfD) -which was established in 2013 as a neoliberal and Eurosceptic party- has constructed immigrants and Muslims as a security threat in its discourse after 2015. The process in which the party's political identity and leadership have changed from being neoliberal and Eurosceptic to nationalist- anti-immigrant, will be discussed. In this study, this change which occurred in party's identity and cadre coinciding with the peak of Syrian Refugee Crisis in 2015, and how AfD turning this crisis into political tools by defining it as a security issue in order to reinforce its political legitimacy and success, will be problematized. AfD's pointing out migrants and Muslims as a threat was an important instrument in organizing the masses of the party and strengthening its political power. This situation was confirmed by the fact that they could enter the Federal Parliament in the national parliamentary elections of 2017, starting with election success in state parliaments. Therefore, in this study, it would be seen that, the party's anti-immigrant discourse has been the main driving force for its growing political success and legitimacy.

Key Words: Germany, AfD, Syrian Refugee Crisis, Securitization of Migration.

TEŞEKKÜR SAYFASI

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde öncelikle çalışmanı her adımını titizlikle inceleyerek danışmanlığımı yapan, çalışma alanıyla ilgili bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, tezin ortaya çıkış sürecinde beni büyük bir sabır ve ilgiyle destekleyen, aynı zamanda asistanlığımı yapmaktan büyük onur duyduğum çok değerli danışman hocam Prof. Dr.Birgöl Demirtaş'a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum. Ayrıca, tez jürimde yer alarak, eleştirileri ve görüşleriyle çalışmanın gelişmesine katkıda bulunan çok değerli hocalarım Doç. Dr. Murat Önsoy ve Doç. Dr. Hakan Övünç Ongur'a titiz incelemelerinden ve katkılarından dolayı teşekkürü borç biliyorum.

Bununla birlikte bu tezi ortaya çıkarmamdaki bilgi birikiminin oluşmasında büyük emeği olan, bugüne kadar elde ettiğim akdemiye ve yaşama dair tüm kazanımlarda katkılarını saymakla bitiremeyeceğim bütün üniversite hocalarıma saygı ve minnetlerimi sunuyorum. Son olarak tez yazım sürecinde gerek ufuk açıcı tartışmalarıyla gerekse dostluklarıyla verdikleri motivasyonlarla yanımda olan çok değerli dostlarıma ve beni bugünlere getiren, yaşamda edindiğim tüm kazanımlarda katkısı olan, benden hiçbir konuda desteğini esirgemeyen aileme de teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

| | |
|--|------|
| İNTİHAL SAYFASI | iii |
| ÖZ | iv |
| ABSTRACT | v |
| TEŞEKKÜR SAYFASI | vi |
| İÇİNDEKİLER... .. | vii |
| ŞEKİLLER LİSTESİ | viii |
| RESİMLER LİSTESİ..... | ix |
| BÖLÜM I: GİRİŞ... .. | 1 |
| BÖLÜM II: LİTERATÜR TARAMASI..... | 6 |
| 2.1. Avrupa’da Aşırı Sağın Yükselişinin Nedenleri | 6 |
| 2.1.a. Sosyoekonomik-Sosyodemografik Değişkenler ve Fırsat Yapıları Bağlamında Ele Alan Çalışmalar | 7 |
| 2.1.b. Toplumsal Alandaki Göçmenlere Yönelik Yaklaşımların Etkisi Bağlamında Ele Alan Çalışmalar | 17 |
| 2.1.c. Neoliberalizmin Krizi, Postmateryalist Değerlerin Yükselişi ve Parti Sistemi Tepkiselliği Bağlamında Ele Alan Çalışmalar | 19 |
| 2.2. Aşırı Sağ Partilerin Göç Politikaları | 28 |
| BÖLÜM III: TEORİ VE KAVRAMSALLAŞTIRMA... .. | 36 |
| BÖLÜM IV: YÖNTEM | 50 |
| BÖLÜM V: ALMANYA’DA AŞIRI SAĞIN TARİHÇESİ... .. | 54 |
| BÖLÜM VI: ALMANYA’DA AfD’NİN YÜKSELİŞİ... .. | 69 |
| BÖLÜM VII: SÖYLEM ANALİZİ: GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ... .. | 83 |
| SONUÇ | 113 |
| KAYNAKÇA | 118 |

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 6.1. 2013-2016 yılları arası AfD eyalet seçim sonucu.....78

Şekil 6.2. 2017 Almanya Federal Meclisi Seçim Sonuçları79



RESİMLER LİSTESİ

| | |
|--|-----|
| Resim 7.1. AfD seçim afişi..... | 103 |
| Resim 7.2. AfD seçim afişi..... | 104 |
| Resim 7.3. AfD seçim afişi..... | 105 |
| Resim 7.4. AfD seçim afişi..... | 106 |
| Resim 7.5. AfD seçim afişi..... | 107 |
| Resim 7.6. AfD seçim afişi..... | 108 |
| Resim 7.7. AfD seçim afişi..... | 109 |

BÖLÜM I

GİRİŞ

Avrupa’da aşırı sağın yükselişi her ne kadar Soğuk Savaş sonrası dönemin temel politik gündemlerinden birisini oluştursa da, hiçbir dönemde içinde bulunduğumuz 10 yıl kadar dikkat çekici bir boyuta ulaşmamıştır. 1980’lerden sonra neoliberalizmin yükselişi, küreselleşmenin hız kazanması, dünya çapında artan göç hareketlilikleri, milliyetçiliğin yükselişi gibi birden fazla unsurla birlikte anılmaya başlayan aşırı sağ partilerin yükselişi olgusu, bugün özellikle Batı Avrupa’da hem siyasal hem de toplumsal alanda büyük dönüşümler yaratacak sonuçlar doğurmaktadır. Bu konjonktürel yapı içerisinde, 2011 yılı itibariyle Suriye iç savaşı neticesinde ortaya çıkan Suriyeli mülteci krizi, milyonlarca insanın Avrupa’ya göç edip sığınmasıyla yeni ve radikal bir toplumsal ve siyasal alan değişikliği yaratmış, bu krizin ortaya çıkardığı kırılmalar ise aşırı sağın üzerinde yükselebileceği yeni bir alternatif zemin doğurmuştur. Özellikle krizin yarattığı büyük dönüşümlerle birlikte, ekonomik, kültürel ve siyasal alanda meydana gelen değişimler toplum içerisinde var olan kaygı ve güvensizlik duygusunu beslemiş veya bu duyguyu beslemek için mevcut iktidarlara, karar vericilere ve siyasal partilere imkan sağlamıştır.

Bu noktada Almanya’nın göç ve aşırı sağ meselesinde diğer Avrupa devletleri içerisindeki hem tarihsel hem de güncel özgünlüğü, bu çalışmanın oluşmasındaki temel tetikleyici sorunsalı meydana getirmiştir. Özellikle Suriyeli Mülteci Krizi meselesinde açık kapı politikası uygulayarak 2015 yılı itibariyle 1,1 milyon sığınmacı nüfusuyla Avrupa’daki en fazla mülteci alan ülke olan Almanya, göç olgusunun toplumsal ve siyasal alanda yarattığı dönüşümlerin Avrupa’da en net gözlemlenebilir olduğu ülke olarak karşımıza çıkmaktadır (Mayer 2016). Almanya’yı bu konjonktür

içinde özgün kılan tek olgu mülteci krizinde uyguladığı politika değildir. Uygulanan bu politikalara eş zamanlı olarak, Almanya’da 2015 itibariyle bir göçmen karşıtı aşırı sağ parti olan Almanya için Alternatif Partisi’nin (*Alternative für Deutschland- AfD*) büyük yankı uyandıran yükselişi, parti sistemi içerisinde artan etkisi ve konumlanması bir diğer dikkat çekici veri olarak karşımızda durmaktadır. Dolayısıyla tüm Avrupa içerisinde yükselen aşırı sağ partiler ve artan göç olgusundan bağımsız olarak, Almanya’nın Suriyeli mülteci krizinde en fazla sığınmacı kabul eden ülke olması ve buna eş zamanlı olarak radikal göçmen karşıtı bir söylem inşa ederek Almanya aşırı sağ tarihinde savaş sonrası dönemde görülmemiş bir şekilde yükselişe geçen AfD arasındaki ilişki, büyük merak uyandıran ve açıklanmayı bekleyen bir soru işareti olarak önümüzde durmaktadır.

Bu çalışmanın temel motivasyonunu oluşturan bu sorunsalı özel kılan bir diğer nokta da Almanya’nın aşırı sağ tarihinde Nazizm geçmişi gibi tüm dünyayı ve Almanya’nın siyasal hayatını derin bir şekilde etkileyen bir olgunun varlığıdır. Savaş sonrası dönemde kurulan Almanya’nın hiçbir dönemde peşini bırakmayan bu geçmiş, Federal Almanya Cumhuriyeti’nin kuruluşundan itibaren ortaya çıkan her türlü aşırı sağ partiye ve aşırı sağ hareketlere yönelik hem toplumsal hem de siyasal alanda büyük bir tepkinin varlığını da beraberinde getirmiştir. Bu tepkiler kimi zaman kurumsal düzeyde örgütlenmiş, aşırı sağ partilerin yükselişini engelleyecek kimi yasal normlar ve devlet mekanizmaları oluşturulmuştur. Ancak AfD’nin yükselişi tüm bu mekanizmaların varlığına rağmen engellenememiş, 2017 yılında yapılan federal meclis seçimlerinde %12,6 alan parti, savaş sonrası dönemde Alman siyasal tarihinde %5 barajını aşarak federal meclise (*Bundestag*) giren ve hatta ana muhalefet partisi olma hakkını elde eden ilk aşırı sağ parti olmuştur (The Federal Returning Officer 2017). Bununla birlikte AfD yalnızca sağ örgütlenmeler ve partiler üzerinde etki

yaratmamış, aynı zamanda Almanya parti sistemindeki tüm diğer partilerin de politika yapma biçimlerini etkilemiştir. Bunun en çarpıcı örneklerinden birisi ise, Sol Parti’de ortaya çıkan “Ayağa Kalk” (*Aufstehen*) hareketiyle birlikte sağ kutuptaki güçlenmeye karşı sol spektrumda da bir birleşme çağrısının meydana gelmesi, yani sağın güçlenmesinin solda bir tepki hareketi yaratmasıdır. Dolayısıyla belirtilen bağlam içerisinde AfD’nin Almanya siyasal tarihindeki bu özel konumu ve elde ettiği başarısının arkasında yatan unsurların neler olabileceği bir merak konusudur. Bu anlamda AfD’nin geçmişteki sağ partilerden farklı olarak hangi yapısal ve örgütsel zeminlerde yükseldiği, hangi güncel gelişmeleri başarılı bir şekilde siyaset aracı haline getirdiği ve bunu yaparken nasıl bir yöntem izlediği sorusu bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturan sorudur.

Bu soruya cevap olarak tasarlanan ve bu çalışmaya başlamaktaki temel argümanı meydana getiren hipotez, AfD’nin tüm bu tarihsel, konjonktürel ve örgütsel özgünlüklerini belirli bir kavramsal tutarlılıkta bir araya getirip incelemeyi hedeflemektedir. Ana argümanı oluşturan bu hipoteze göre, 2015 yılında Suriyeli Mülteci Krizinin tavan yaptığı, Avrupa’daki siyasal ve toplumsal çıktılarının en net şekilde hissedildiği bir dönemde, bir Avrupa şüphecisi, neoliberal kimlikle kurulan parti olan AfD büyük bir imaj ve program değişikliğine geçmiş ve bu değişikliklerle birlikte göçmen karşıtı- milliyetçi parti kimliğini benimsemiştir. Parti kimliğinde meydana gelen bu dönüşümle birlikte AfD’nin toplumsal alandaki örgütlülüğü de giderek güçlenmiş, Suriyeli Mülteci Krizinin getirdiği dönüşümlerin etkisiyle de birlikte, aşırı sağ tabanda mültecilere karşı büyük bir tepki meydana gelmeye başlamıştır. Bu tepkiselliği sürekli olarak söylem, açıklama ve ‘güvenlikleştirme’ pratikleriyle harlayan AfD, toplumsal alanda göçmenlere yönelik yükselen kaygı ve korku duygusunun daha fazla tetiklenmesine katkıda bulunmuş, bu duygunun artışı

üzerinden de kendi siyasal başarısını artırarak, toplumsal alandaki iktidarını meşrulaştırmıştır.

Bu temel argüman çerçevesinde gerçekleştirilecek olan araştırmada öncelikle çalışmayla ilgili olan literatüre genel bir bakış yapılacaktır, bu kapsamda öncelikle Avrupa’da aşırı sağın yükseliş nedenlerini araştıran çalışmalar ele alınacaktır. Bunu takiben, literatürde aşırı sağ partiler ve göç ilişkisini ele alan ve bu ilişkiyi birden fazla noktada inceleyen çalışmalara bakılarak aşırı sağ partilerin göçü bir politik mesele olarak ne şekilde ele aldıkları incelenecektir. Daha sonra teori bölümünde, bu çalışmanın argümanını oluşturan göçün bir güvenlik meselesi haline getirilerek toplumsal alanda tartışılabilen bir konu olmaktan çıkartılıp, devlet tarafından acil önlem alınması gereken bir güvenlik meselesi haline getirilmesi olgusu tartışılacaktır. Bunu ele alan göçün güvenikleştirilmesi teorisinin yanı sıra Löwenthal ve Guterman’ın ‘Aldatmanın Peygamberleri’ adlı kitapta kullandığı ajitatör kavramına da başvurularak, göçmenlerin iktidarlar, devlet aktörleri ve siyasal partiler gibi mekanizmalar tarafından nasıl ötekileştirilip bir tehdit olgusu olarak sunulduğu incelenecektir.

Teori kısmının ardından Almanya’da savaş sonrası dönemde ortaya çıkan aşırı sağ partiler, bu partilerin politik ideolojik tutumları ve elde ettikleri seçim başarıları incelenecek, ardından AfD’nin 2013 yılındaki kuruluşundan itibaren geçirdiği dönüşüme dikkat çekilecektir. AfD’nin 2013 yılında bir Avrupa şüpheli neoliberal sağ parti olarak kuruluşundan 2015 yılı itibariyle radikal sağcı göçmen karşıtı parti haline gelişi ve bu dönüşüm dönemine denk gelen Suriyeli Mülteci Krizi’nin partinin bu keskin imaj değişikliğine olan etkisine odaklanılacaktır. Bu inceleme yapılırken AfD’nin parti programında, arşivindeki lider söylemlerinde, seçim afiş ve sloganlarında bulunan göçmen karşıtı ve İslam karşıtı güvenikleştirici öğeler ile

ötekileştirici unsurlara dikkat çekilecektir. Söylem analizi yöntemiyle yapılacak bu analiz sonunda söylemlerdeki güvenlikleştirici ögeler, göçmenleri yaşamsal bir tehdit olarak kodlayan yaklaşımlar aracılığıyla toplumdaki göçmenlere yönelik kaygı duygusunun nasıl tetiklendiği ve bu yolla AfD'nin kitleler üzerinde nasıl kontrol sağlamaya ve iktidarını konsolide etmeye çalıştığı açıklanmaya çalışılacaktır.



BÖLÜM II

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Avrupa’da Aşırı Sağın Yükselişinin Nedenleri

Literatürde Avrupa’da 1980 sonrası dönemde yükselen aşırı sağ partilerin ortak özelliklerini, başarılarının arka planında yatan yapısal ve bölgesel unsurları ve bu partileri ‘yeni sağ’ olarak ortaklaştıran kendine özgü dinamikleri açıklamaya çalışan birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda ortaya konan aşırı sağ parti tanımları temel çerçevede ortaklaşsa da bu partiler; radikal sağ partiler, aşırı sağ partiler, neofaşist partiler ve sağ popülist partiler, göçmen karşıtı partiler gibi birden fazla kavramla nitelenmektedir. Bu alanda bulunan çalışmaların pek çoğu belirtilen farklı kavramları kullanarak kendi aşırı sağ parti tanımlamalarını ortaya koymuşlardır. Ancak çoğunun ortak referans gösterdiği aşırı sağ parti tanımlaması, 1980 sonrası neoliberal düzende Avrupa’da yükselişe geçen, neoliberal ajandaya sahip, homojen bir kültür ve etnisite anlayışına sahip, ‘öteki’ olarak kodlanan topluluklara karşı büyük ölçüde tepkili, çoğulculuk karşıtı, demokrasi karşıtı, gibi politik anlayışlar temelinde oluşmaktadır (Vural 2005, 22-23).

Öte yandan, 1980’den bu yana aşırı sağın Avrupa’da yükselen başarısının nedenleri, bu çalışmalarda çok çeşitli dinamikler çerçevesinde açıklanmaya çalışılmıştır. Yapısal, sosyoekonomik, sosyodemografik değişkenlerin yanı sıra, göçmen karşıtı yaklaşımların yükselişi, neoliberalizmin krizi ve postmateryalist değerlerin yükselişi gibi birden fazla tetikleyici unsur çerçevesinde ortaya atılan argümanlar, geniş bir aşırı sağın yükselişi literatürünün oluşmasına olanak sağlamıştır. Bu bağlamda çalışmanın bu kısmında 1980 sonrası dönemde aşırı sağ partilerin artan başarısının nedenlerine farklı perspektiflerden odaklanan çalışmalar üç ana başlık altında ele alınacaktır.

2.1.a. Sosyoekonomik-Sosyodemografik Değişkenlerin ve Siyasal Fırsat Yapılarının Etkileri Bağlamında Ele Alan Çalışmalar

Avrupa’da aşırı sağın yükselişi üzerine ele alacağımız ilk grup çalışmalardan birincisi aşırı sağ partilere yönelik oy verme sürecini sosyo-demografik ve yapısal dinamikler temelinde açıklayan Kai Arzheimer ve Elisabeth Carter tarafından yapılan çalışmadır (Arzheimer ve Carter 2006). Bu çalışma öncelikle yaş, eğitim seviyesi, ekonomik statü gibi alanlarda farklı gruplara mensup kişilerin aşırı sağ partilere oy verme konusundaki yaklaşımlarının birbirinden farklılaşıp farklılaşmadığını incelenmeye çalışmıştır.. İkinci grup belirleyenler ise siyasal fırsat yapıları kavramı altında gruplanmıştır. Sisteme ilişkin faktörlerden oluşan bu yapılar parti dışı olan koşullardan oluşmaktadır. Bunlar kısa süreli konjonktürel yapılar, orta vadeli parti sistemine ilişkin faktörler ve uzun dönemli kurumsallaşmış yapılar olarak tanımlanmaktadır. Bu iki grup belirleyenin hangi durumlarda aşırı sağ parti örgütlenmesine ve başarısına katkı sunduğu ise Arzheimer ve Carter’in çalışmasının temel araştırma sorusunu meydana getirmektedir.

İlk aşamada sosyo-demografik faktörler test edildikten sonra erkeklerde kadınlara göre, orta düzey eğitilmiş gruplarda üniversite ya da ilköğretim düzeyinde eğitim alan insanlara oranla ve 25 yaş altındaki gruplar ile 45-54 yaş arası kişilerde aşırı sağ partilere yönelik eğilimin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bununla beraber daha yüksek nitelik ve profesyonellik gerektiren işlerde çalışan kişilerde aşırı sağ parti eğilimi daha düşük çıkarken, kendi işinde çalışanlarda, beden işçilerinde veya rutin olarak beden işi yapmayan kişilerde aşırı sağ partilere yönelik destek daha yüksek çıkmıştır (Arzheimer ve Carter 2006, 423-430).

İkinci aşamada siyasal fırsat yapılarına yönelik yapılan hipotezler sonucunda ise, uzun dönemli unsurlardan seçim sisteminin nispi¹ olmaması durumunun aşırı sağa yönelik desteği artırdığı görülmüştür. Diğer yandan ana akım sağ partilerin parti spektrumunda sağa kaymasının aşırı sağ partilerin gündemini meşrulaştırmaya yarayacağı, dolayısıyla da aşırı sağa yönelik eğilimi artıracığı yolundaki hipotez de Arzheimer ve Carter'ın çalışmasında doğrulanmıştır. Böylece ana akım partilerin siyasetin merkez ve meşru alanını inşa ettiği argümanından hareketle bu partilerin sağa doğru meşru bir siyasal alan yaratması, aşırı sağ partilerin bu noktada yürüttükleri politikaların da marjinalize olmamasını sağlamaktadır (Arzheimer ve Carter 2006, 432). Çalışmada doğrulanan bir diğer hipotez ise, sağ ve sol merkezde bulunan iki ana akım parti arasındaki mesafenin açılmasının aşırı sağ partilere kazanç sağlayacağı yönündeki hipotezdir. Buna göre iki ana akım parti arasındaki mesafenin yakın olması elit uzlaşısı anlamına geleceğinden, toplum içerisinde politik bir güvence ve istikrar ortamı yaratabilmekte, bu da insanların aşırı sağ partiler gibi daha radikal uçlara kaymasını engellemektedir. Ancak bu mesafe açıldıkça bu güvence yapısı sarsılacağından insanlar daha marjinalize yapılara ve politik figürlere daha yatkın hale gelmektedir. Son olarak, büyük koalisyon dönemlerinde aşırı sağ partilere yönelimin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre merkez partilerin iktidarda bulunduğu süreçlerde insanların bu partilerin uyguladığı politikaları desteklemediği ve bu partilerin yürütme mekanizmasından memnun olmadıkları takdirde kendilerini merkez parti politikalarının dışında temsil edecek yeni bir aktör arayışı gündeme gelmektedir. Dolayısıyla insanlar politik taleplerini gündeme getiremediğini ve temsil edemediğini

¹Nispi Seçim Sistemi: "Her partinin seçmenlerden aldığı oy oranında milletvekili çıkarmasını öngören bir sistemdir. Dolayısıyla bu sistemde seçime katılan her parti, parlamentoya üye tam sayısı kadar milletvekili adayı gösterir. Seçimde her parti ülke genelinde aldığı oy oranında milletvekili çıkarır." (Gözler 2004, <http://www.anayasa.gen.tr/secimler.htm>).

düşündükleri merkez partilerden desteklerini çekip daha radikal partilere yönelmektedirler (Arzheimer ve Carter 2006, 434).

Sosyodemografik, sosyoekonomik faktörlerin aşırı sağın yükselişindeki etkisini ölçen bir diğer çalışma ise Daniel Stockemer'a aittir. Bu çalışmada etnik rekabet hipotezi, postmateryalizm ve modernitenin kaybedenleri hipotezi ve aşırı sağa yol açan kriz hipotezi gibi birden fazla hipotez test edilmiştir. Ancak bunun öncesinde üç ana özellik kapsamında bir radikal sağ parti tanımlaması yapılmıştır. Buna göre bir partiyi radikal sağ parti olarak tanımlayabilmek için; otoriterlik, popülizm ve yabancı etkilere karşı ulusal kimlik refleksi gibi üç temel kapsayıcı koşul gerekmektedir (Stockemer 2017).

Çalışmanın 1990-2013 yılları arasında 17 farklı Batı Avrupa ülkesindeki 160 farklı bölgede test ettiği hipotezlerden birincisi olan etnik rekabet hipotezine göre aşırı sağ partiler göçü ulusal kimliğe ve kültürel homojenliğe karşı bir tehdit olarak nitelendirmekte ve göçmenleri ekonomik ve sosyal refahı sömüren gruplar olarak tanımlamaktadır. Bu çerçevede, hipoteze göre göçmen nüfusunun çok olduğu bölgelerde yerleşik halkgöçmenleri kendi ulusal kimliklerine ve ekonomik refahlarına yönelik bir tehdit olarak algılayacağı için aşırı sağa yönelik desteğin daha yüksek olacağı öne sürülmektedir. İkinci hipotez olan ekonomik kriz durumunun aşırı sağa yol açacağı argümanında ise, vatandaşlar gündelik hayatlarından memnun oldukları koşullarda, refah içinde yaşadıkları durumlarda aşırı sağ partilere oy vermezler. Ancak ekonomik olarak zora düştükleri durumlarda aşırı sağ partileri destekleme eğilimleri artmaktadır çünkü uzun süreli ekonomik bunalımlar vatandaşların devlete olan güven ve toleransını düşürmekte, bu da insanların daha uç politik pozisyonlara kaymalarına neden olmaktadır (Stockemer 2017, 44-46).

Bu hipotezin desteklenebileceği tarihsel bir örnek düşünüldüğünde Hitler dönemindeki Nazizm'in yükselişi akla gelebilmektedir. Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisiyle birlikte ekonomik ve siyasal bir çöküntü içerisine girmesi söz konusu olmuştur. Hem büyük toprak kayıpları, hem ağır savaş tazminatları ve Versay Antlaşması'nın yüklediği ağır şartlar, toplum psikolojisinde büyük bir kaybetme duygusu ve yıkıma yol açmıştır. Bu büyük yıkım içerisindeki toplum, kendisini yeniden diriltecek güçte olduğunu düşündüğü, meydan okuyan bir lidere bel bağlamış; popülist ve ırkçı Nazi ideolojisinin ve Hitler'in yolu böylece açılmıştır (Sander 2012, 42).

Son hipotez olan post materyalizm ve modernleşmenin kaybedenleri hipotezine göre ise 20. yüzyıldan itibaren gelişen modernleşme sürecinde ortaya çıkan post materyalist değerler² ve bu değerlerin dünya üzerinde eşitsiz yayılması, özellikle kırsal kesimde pek çok insanın eğitim ve sosyoekonomik standartlar çerçevesinde geri planda kalmasına sebep olmuştur. Modernleşme sürecinin eşitsiz gelişimi kimi bölgelerde yaşayan halkların bu süreçten dışlanmasına ve yeni gelişen toplumsal sürecin içinde marjinalleşmesine neden olmuştur. Bu marjinallik hissini bahsi geçen gruplar üzerinde yarattığı dışlanmışlık duygusu; popülizm, nostalji veya günah keçisi arama üzerinden politikalarını oluşturan aşırı sağ partilerin bu gruplar üzerinde etkili olmalarına olanak sağlamıştır. Toplumsal modernleşme sürecinin dışına itilen, hem ekonomik hem de sosyal olarak ötelenen bu gruplar; kendilerini ifade etmenin, var olmanın, mevcut eşitsizlik ve itilmişlik halinden sıyrılmanın çözümünü popülist

²Post-materyalist değerler: Bu kavram ekonomik ve fiziksel güvenliği aşan bir yaşam kalitesi algısı ve kendini ifade biçimini temele almaktadır. Kavram ilk kez Amerikalı sosyal bilimci Ronald Inglehart tarafından kullanılmıştır. 1970'lere kadar materyal değerlerin ön plana getirdiği öncelikler ekonomik gelişme ve düzen gibi meselelere odaklanmışken, post-materyal değerler cinsiyet eşitliği, çevrenin korunması ve ifade özgürlüğü gibi meselelere odaklanmıştır (Brittanica, yyy. <https://www.britannica.com/topic/postmaterialism>).

propaganda yapan, etnisite- kültür gibi kavramlar çerçevesinde dayanışma ve güçlenme çağrısında bulunan, öteki olarak kodladıkları kesimleri bu eşitsizliğin sebebi olarak işaretleyen aşırı sağ partiler etrafında örgütlenmekte bulmuşlardır.

Stockemer'in bu üç temel hipotez etrafında 17 farklı Batı Avrupa ülkesindeki 160 farklı bölgede yapmış olduğu araştırmanın sonucunda bazı temel bulgular elde edilmiştir. Bunlardan birincisi etnik rekabet hipotezinin doğrulanmasıdır. Buna göre yabancı nüfusunun arttığı bölgelerde radikal sağ partilerin başarısının da arttığı görülmektedir. İkinci olarak ekonomik krizlerin aşırı sağa yol açtığı yönündeki argüman yanlışlanmıştır. Buna göre işsizlik seviyesinin yüksekliğinin ya da düşüklüğünün doğrudan aşırı sağ partilere yönelik oy verme davranışını etkilemediği, ancak işsizlik seviyesindeki değişimin (artış ya da azalış) doğru orantılı olarak aşırı sağ partilere yönelik eğilime etki ettiği sonucuna varılmıştır. Post-materyalizm ve modernleşmenin kaybedenleri hipotezinde ise detaylandırılması gereken sonuçlar ortaya çıkmıştır. Buna göre öncelikle hipotezin ön gördüğü gibi modernleşmenin yeterince ulaşmadığı kırsal kesimlerde aşırı sağa yönelik destek daha yüksektir. Ancak hipotezin öngörüsünün tersine üniversite eğitimi ve aşırı sağa yönelik destek arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür (Stockemer 2017, 50-51).

Avrupa'da aşırı sağa yönelik artan desteği sosyoekonomik ve yapısal dinamikler temelinde inceleyen bir diğer çalışma Lubbers, Gijsberts ve Scheepers'a ait olan çalışmadır. Bu çalışmanın ele aldığımız diğer iki çalışmadan temel farkı yalnızca sosyoekonomik ve yapısal dinamikleri ayrı ayrı inceleyerek hangi dinamiklerin ne ölçüde aşırı sağ başarısı ortaya çıkardığını ölçmemesi, aynı zamanda bu iki dinamiğin yanı sıra ülkesel bölgesel nitelikleri, kamuoyu davranışlarını her ülkede ele alınan partilerin kendine özgü örgütlenme özelliklerini hesaba katmasıdır. Bu bağlamda

çalışma mikro ve makro düzey dinamikleri hem ayrı ayrı hem de birbiriyle ilişkili biçimde analiz etmiştir (Lubbers, Gijsberts ve Scheeper 2002).

Araştırmanın argümanı, literatürdeki pek çok çalışmanın bir kavramsal çerçeve ve genel geçer yargı oluşturma pahasına pek çok dinamiği ölçerken, ulusal düzeydeki ya da ülkeler arasındaki farklılıkları göz ardı ettiği vurgusu üzerinden gelişmektedir. Buna göre, sosyoekonomik statünün, çalışma koşulları ve eğitim düzeyinin aşırı sağ partilere oy vermede genel çerçevede ortak bir belirleyici olduğu, ancak ülkeler arası vakalarda bu kategorilerde düzey farklılıklarının meydana geldiği görülmektedir. Bu bağlamda tekil düzeydeki ülke bazındaki koşullar da göz önünde bulundurularak bağlamsal, yapısal ve vaka özelindeki pek çok dinamiğin birbiriyle karşılıklı etkileşimi sonucunda bir takım hipotezler öngörülmüştür. Birincisi, ekonomik çıkar teorilerine göre, etnik gruplar arası rekabetin yüksek olduğu ülkelerde düşük sosyoekonomik gruplara mensup insanların aşırı sağa yönelik eğiliminin daha yüksek olduğu söylenebilir. İkincisi, kamuoyu düşüncesi hipotezine göre, etnik gruplar arasındaki rekabetin yüksek olduğu ülkelerde, güçlü göçmen karşıtı duyguları olan ve mevcut demokratik sistemin işleyişiyle ilgili memnuniyetsizlikleri olan insanların aşırı sağa desteği daha güçlü olabilmektedir. Üçüncüsü, parti örgütlenmesi derecesine bakıldığında, aşırı sağ partinin örgütlenmesinin güçlü olduğu ülkelerde göçmen karşıtı tutumları ve demokrasinin işleyişiyle ilgili memnuniyetsizlikleri olan insanların varlığı aşırı sağ partilerin başarısını olumlu yönde etkilemektedir (Lubbers, Gijsberts ve Scheeper 2002, 353-357).

Bu hipotezlerin araştırmada Avrupa Birliği ülkeleri ve Norveç özelindeki aşırı sağa yönelik oy verme davranışlarının mikro ve makro ölçekte test edilmesi sonucunda, sosyo-demografik ve sosyoekonomik alanda ilk olarak ele aldığımız Alzheimer ve Carter'ın çalışmasına paralel sonuçlar ortaya çıktığı görülmektedir. Buna göre kendi

işinde çalışan, dindar olmayan, genç yaştaki erkeklerde aşırı sağ partilere yönelik eğilim en yüksek düzeyde görülmektedir. İkinci olarak, bir ülkede yabancı nüfus oranı ne kadar yüksekse aşırı sağ oy oranının da o derece yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak o ülkedeki işsizlik oranının - Stockemer'in araştırmasının sonuçlarına paralel bir şekilde- aşırı sağ partilerin başarısına etki etmediği gözlemlenmiştir. Üçüncü olarak, parti sisteminde ve hükümetlerde göçmenlere yönelik politikaların sertleştiği ve kısıtlandığı durumlarda aşırı sağ partilere yönelik eğilimin arttığı ortaya çıkmıştır. Son olarak ise, hipoteze paralel bir biçimde aşırı sağ partilerin örgütlenmesinin başarılı olduğu durumlarda kendilerine yönelik desteğin de daha güçlü olduğu gözlemlenmiştir (Lubbers, Gijsberts ve Scheeper 2002, 364-366).

Bu noktada göç ve işsizlik oranını birbiriyle ilişkili biçimde ele alan bir diğer çalışma da Arzheimer'in 2009 yılında yayınladığı çalışmasıdır. Bu çalışmada da yine, ülkelerin kendine özgü sosyal yapıları ile sistemik faktörlerin bir arada incelendiği çok boyutlu bir model sunulmuştur. Araştırma sorusu ise, zaman içerisinde aşırı sağ partilere olan desteğin neden değişkenlik gösterdiği ve bunun yanı sıra aşırı sağ partilere destek konusunda neden ülkeler arasında farklı sonuçlar elde edildiği üzerinden gelişmektedir (Arzheimer 2009). Dolayısıyla hem zamansal hem de mekânsal farklılıkların aşırı sağ parti başarısında oynadığı rolün nedenleri üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Bu noktada çalışma, ülke bazında göç ve işsizlik ilişkisini temel almak üzere, bir takım sonuçlara erişmiştir. Buna göre göç ve işsizliğin bir arada değerlendirilmesi sonucu aşırı sağ partilere yönelik desteğin en düşük olduğu dönem göç oranının ve işsizlik oranının en düşük olduğu ve devletin işsizlik yardımlarının da minimal olduğu dönemler olarak belirtilmiştir. Dolayısıyla aşırı sağ parti örgütlenmesinin en çok yüksek işsizlik ve göç oranının bir arada bulunduğu ve bunun yanı sıra da yüksek işsizlik yardımlarının yapıldığı döneme denk geldiği söylenebilir.

Böylece ekonomik kaynaklar üzerindeki rekabetin maksimum olduğu bir modelde, işsizlik oranı yüksek olan bir toplum, göçmenleri kendilerine ve aldıkları işsizlik yardımlarına yönelik bir tehdit ve sömürü mekanizması olarak kodlamaktadır denilebilmektedir (Arzheimer 2009, 273).

Matt Golder'in çalışması ise işsizlik ve göç arasındaki ilişkinin, partilerin seçime girdiği bölgenin büyüklüğünün, seçim sisteminin 'serbestliğinin' (*permissiveness*) radikal popülist partiler ve neofaşist partiler üzerinde birbirinden farklı sonuçlara yol açacağı hipotezi üzerinden yapılmıştır (Golder 2003). Literatürdeki pek çok çalışma, aşırı sağın yükselen başarısına dikkat çekerken, neden bazı aşırı sağ partilerin aynı unsurların etkisi altında başarısız olduğunu, kimilerinin yüksek başarı sağlarken neden kimilerinin parti sisteminde marjinal konumda kaldığını açıklamada yetersiz kalmıştır. Kimi çalışmalarda göçün etkisi aşırı sağ partilerin yükselişinde önemli bir faktör olarak görülürken, kimisinde işsizlik ve seçim kurumlarının (*electoral institutions*) etkisi temel değişken olarak ele alınmıştır.

Bu bağlamda bu çalışmada ise aşırı sağ partiler içinde popülist partiler ve neofaşist partiler ayrımına gidilerek, aynı değişkenlerin bu iki farklı parti tipinde yarattığı birbirinden farklı sonuçlar ölçülmeye çalışılmıştır. Burada çalışma, iki kavram arasında ayrıma giderken bu kavramlar üzerine yapılan geçmiş tanımlamaları gözden geçirmiştir. Buna göre, literatürde neofaşist parti olarak nitelendirilen partilerin geçmişteki bir faşist hareketle doğrudan bağlantısı üzerinde durulmuş yani partinin ilişkisel kökenine bakılmıştır. Ancak bu bakış açısının bir parti içerisinde faşizan geçmişi olan kişilerin ileriki dönemlerde katıldıkları oluşumların da zorunlu olarak faşist olması algısını doğurduğu görülmektedir. Ayrıca bir partinin örgütsel kökenine göre neofaşist olarak tanımlanması o partinin ileriki dönemlerde gerçekleştirebileceği ideolojik dönüşümü de görmezden gelme riskini beraberinde getirmektedir. Bu yüzden

Golder, neofaşist partileri tanımlarken partinin programındaki ideolojik öğelere ağırlık vermeyi uygun görmüştür. Bu bağlamda Golder, neofaşist olmayan aşırı sağ partileri popülist olarak tanımlamış, bu tanımlamayı yaparken de partinin içerik ve ideolojisinden bağımsız olarak verili güç ilişkileri ve elit değerlerine karşı mücadele eden ve halk olgusunu ön plana çıkararak bir anlayışı vurgulamıştır. Tanımlanan bu iki temel kavram etrafında 1970 ve 2000 tarihleri arasında 19 farklı ülkedeki 165 farklı aşırı sağ partiyi inceleyen Golder, bu partileri kategorilendirerek göç ve aşırı sağ parti literatüründe ön plana çıkan 3 argüman çerçevesinde incelemiştir. Bunun için öncelikle materyalist argüman, düşünsel argüman ve araçsal argüman olarak üç farklı hipotez test edilmiş ve çeşitli sonuçlara varılmıştır.

Materyalist argümana göre, işsizlik yalnızca göç oranı yüksek olduğunda aşırı sağa oy vermede önemli bir motivasyon olarak görülmektedir. Göç oranının düşük olduğu durumlarda ise işsizlik oranı aşırı sağın başarısını etkileyen bir değişken değildir. Bu hipotezin 19 farklı ülkedeki içinde neofaşist ve popülist partilerin olduğu 165 farklı parti regresyon modeliyle test edilmiştir. Bu model içerisinde önce neofaşist ve popülist parti ayırımına gidilmeden bütüncül bir kategori olarak aşırı sağ partilere bakılmış, daha sonra neofaşist ve popülist parti ayırımı yapılarak her iki kategorideki partiler de ayrı ayrı değerlendirilmiştir.(Golder 2003, 451). Yapılan regresyon analizi sonunda materyalist argümanın neofaşist partiler için bir geçerliliğinin olmadığı, yani göç ve işsizlik arasındaki ilişkinin ya da bölgedeki göçmen nüfusunun neofaşist partilerin başarısı üzerinde bir etkisi olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla neofaşist parti seçmenlerinin oy verme motivasyonlarının salt dışavurumcu bir şekilde neofaşist düşünce ve duygularını dile getirmek olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak aynı hipotez radikal popülist sağ partiler için ölçüldüğünde göç oranının yoğun olduğu bölgelerde işsizlik miktarının önemli olduğu ve bu iki unsur arasındaki ilişkinin radikal popülist

sağ partilere oy verme motivasyonunda etkili bir ölçüt olduğu sonucuna varıldı (Golder 2003, 439-454).

Düşünsel (*ideational*) argümanın ortaya attığı hipoteze göre ise, işsizlik seviyesine bağlı olmaksızın bir bölgede göçmen oranının fazlalığı aşırı sağ partilerin başarısına pozitif katkı sunmaktadır. Bu hipotez neofaşist partiler üzerinde regresyon yöntemiyle test edildiğinde göç oranının yüksekliği veya düşüklüğünün neofaşist parti başarısında bir etkisinin olmadığı, ancak radikal popülist sağ partiler için yabancı nüfus oranının bu partilerin başarısına olumlu etki ettiği sonucu çıkarılmıştır.

Son olarak araçsal argümanın hipotezine göre, eğer elitler ve seçmenler araçsal olarak motive olmuşsa, yani oy verme motivasyonunu belirleyen çeşitli somut koşullar ve çıkarlar varsa, aşırı sağ partilerin başarısı geniş bölgesel büyüklüğe sahip ülkelerde daha yüksek olabilmektedir. Bu hipotezin testi sonucunda, hem neofaşist hem de radikal popülist sağ partiler için seçim bölgesi büyüklüğünün parti başarısına olumlu yönde katkısı olduğu görülmüştür ancak neofaşist partilerde bunun etkisi radikal sağ partilere oranla bir buçuk kat daha düşük bulunmuştur. Aynı zamanda radikal sağ partiler için seçim bölgesinin büyüklüğü ve göçmenler arasındaki etkileşim de pozitif çıkmıştır, yani seçim bölgesinin büyüklüğü ve serbestliği arttıkça göçün marjinal etkisi de kolaylıkla yayılabilir hale gelmiştir.

Regresyon modelinden elde edilen sonuca göre popülist partilere yönelik oy verme davranışı işsizlik ve göç gibi olgulardan etkilenirken neofaşist partilere yönelik oy verme davranışı daha çok ideolojik kaygılar çevresinde yani dışavurumcu (*expressive*) şekillenmiştir. Dolayısıyla, Golder'a göre, aşırı sağ parti literatüründe radikal popülist sağ parti ve sistem karşıtı aşırı neofaşist partiler arasında gidilecek bir ayırım, bu partilerin başarısında etkili olan unsurların, değişkenlerin daha sağlıklı bir biçimde

saptanmasına olanak sağlayacak ve bu alanda daha tutarlı sonuçların ortaya çıkmasına katkı sunacaktır.

2.1.b. Toplumsal Alandaki Göçmenlere Yönelik Yaklaşımların Etkisi Bağlamında Ele Alan Çalışmalar

Jens Rydgen ve Patrick Ruthise şimdiye kadar ele aldığımız çalışmalardan farklı olarak aşırı sağ partilerin artan başarısını 'halo etkisi' kavramı çerçevesinde açıklamaktadır. Buna göre göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerden ziyade bu bölgelere komşu olan yerlerde aşırı sağa yönelik eğilimin daha güçlü olduğu gözlemlenmiştir. Bu argümanı hem sosyoekonomik temelli hem de etkileşim odaklı açıklayan Rydgen ve Ruth, sosyoekonomik statünün düşük olduğu komşu bölgelerde yaşayan insanların, yakın çevrelerine yerleşen göçmenleri güvencesiz hayatlarına karşı bir tehdit olarak gördüğünü belirtmektedir. Bununla birlikte göçmenlerin yoğun yaşadığı bölgelerdeki yerli halkın, bu göçmen gruplarıyla gündelik hayatta etkileşime girme ihtimalinin onlara yönelik önyargı ve dışlamayı daha zayıflattığı görülmektedir. Buna karşın çevre bölgelerde yaşayan toplulukların göçmenlerle etkileşime girememesi, onları ötekileştirerek tehdit olarak kodlamalarını kolaylaştıracak bir durum meydana getirmektedir (Rydgren ve Ruth 2011, 711-718).

Şimdiye kadar ele aldığımız çalışmalarda aşırı sağa yönelik oy verme motivasyonunda; sosyoekonomik statü, ülke koşulları ya da parti örgütlenmesi gibi faktörlerin etkisi üzerine durulmuştu. Bu faktörlerden farklı olarak Geertje Lucassen ve Marcel Lubbers'in çalışması, yerli toplulukların göçmenlere yönelik bakış açısının ve tehdit algısının o bölgedeki aşırı sağın başarısını nasıl etkilediğini ölçmeye çalışmaktadır. Buna göre makale iki temel hipotez çerçevesinde düzenlenmiştir.

Bunlardan birincisi, kültürel ve ekonomik tehdit algısının aşırı sağ kanat tercihleri pozitif yönde etkilediği yönündedir. İkincisi ise, aşırı sağ parti tercihinde kültürel-etnik tehdit algısının ekonomik tehdit algısından daha baskın olduğu hususundadır (Lucassen ve Lubbers 2011, 552).

Sosyal sınıf kavramı ve sosyoekonomik statünün göçmenlere yönelik tehdit algısını nasıl şekillendirdiği üzerinde de duran çalışma, realist grup çatışması teorisi gibi teorilerin de argümanlarını test etmektedir. Bunun yanı sıra kültürel etnik tehdit algısının boyutu üzerinde durmak üzere, sosyal ırkçılık ve kültürel rekabet hipotezlerinin argümanları da ortaya konmuştur. Çalışma her ne kadar realist grup çatışma hipotezi gibi mevcut sosyoekonomik statü ve materyal koşullara eğiliyor gibi görünse de çalışmanın temel odak noktasını ‘algı’ kavramı oluşturduğu için ve bu bağlamda göçmenler bir kültürel ve ekonomik tehdit nesnesi olarak algı düzeyinde kodlandığı için araştırma çalışmamızın bu bölümüne dahil edilmiştir.

Öncelikle realist grup çatışma hipotezine göre, kıt kaynaklar üzerinde rekabet eden sosyal gruplarda, özellikle sosyoekonomik statüsü düşük olanlar, güvencesiz çalışanlar ve beden işçileri son derece kaygan ve güvencesiz biçimde sahip oldukları işleri ve statüleri üzerinde dışarıdan gelen göçmen grupları rakip ve tehdit olarak görmektedir. Bunun yanı sıra etnik rekabet ve sosyal ırkçılık teorilerine göre ise, sosyoekonomik statünün önemi olmaksızın da farklı etnik ve kültürel grupların varlığı, değerler çatışması meydana getireceğinden ve kültürel rekabet ortamı oluşacağından, göçmenlerin yerel kimlik üzerinde bir tehdit oluşturduğu algısı meydana gelmektedir (Lucassen ve Lubbers 2011, 552).

Araştırmanın sonunda hipotezlerin ölçülmesinden sonra birtakım sonuçlara varılmıştır. Buna göre, hem kültürel etnik tehdit algısının hem de ekonomik tehdit algısının aşırı sağ partilerin yükselişinde pozitif bir etkisi vardır. Ancak kültürel etnik

tehdit algısının aşırı sağ parti seçiminde ekonomik tehdit algısına göre daha büyük bir etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. İkinci olarak, Müslüman nüfusun yoğun olarak yaşadığı Avrupa ülkelerinde kültürel etnik tehdit algısının aşırı sağ partiler üzerindeki olumlu etkisinin –ortaya atılan hipotezin aksine- Müslüman nüfusun düşük olduğu ülkelere oranla daha düşük olduğu gözlemlenmiştir (Lucassen ve Lubbers 2011, 566).

Çalışmanın bu bölümünde bir önceki bölümden farklı olarak sosyoekonomik yapının, işsizlik oranının ya da demografik yapının aşırı sağ partilere oy verme üzerindeki etkisi üzerinde değil, sosyoekonomik durumdan ve reel ekonomik problemlerden bağımsız olarak ‘algı’ düzeyinde göçmenlerin bir tehdit olarak tanımlanması üzerinde durulmuştur. Dolayısıyla bu bölümde ele alınan çalışmalar öncelikle yerli halkın göçmenlerle kurdukları ya da kurmadıkları etkileşimin onların göçmenlere yönelik bakış açısını nasıl şekillendirdiği sorusunu sormuşlardır. İkincil olarak ise mevcut sosyoekonomik durumlarından bağımsız olarak her durumda göçmenlerin ekonomik ya da kültürel olarak nasıl sürekli bir risk unsuru olarak tanımlandığı ve bu algının nasıl yeniden üretildiği meselesi üzerinde durmuşlardır. Bir sonraki bölümde ele alınacak çalışmalar ise neoliberal sistemin getirdiği problemler, post materyalist değerler sistemine geçiş ve mevcut ana akım partilere yönelik biriken tepkilerin aşırı sağ partilere yönelimdeki rolü üzerinde duracaktır.

2.1.c. Neoliberalizmin Krizi, Postmateryalist Değerlerin Yükselişi Ve Parti Sistemi Tepkiselliği Bağlamında Ele Alan Çalışmalar

Literatüre kapsamlı ve önemli bir radikal sağ parti tanımı sunan Hans George Betz’in çalışması ise, Batı Avrupa’da yükselen aşırı sağın yalnızca göçmenlere karşı biriken bir halk öfkesinden ibaret olmadığını, aynı zamanda mevcut merkez partilerin politikalarından kaynaklanan bir memnuniyetsizliğin ifadesi, dahası liberal demokratik sistemin işleyişi ve yapısından kaynaklanan birtakım sorunların

dışavurumu olduğunu vurgulamaktadır. Betz'in referans aldığı radikal popülist sağ parti tanımı, partinin mevcut sosyopolitik sistemin reddi, bireysel kazanım ve devletin ekonomideki rolünün minimize edilmesinin savunusu noktasında radikal; bireysel ve sosyal eşitliğin reddi ve yabancı düşmanlığı konusunda sağ kanat; mevcut düzene yönelik öfkenin ve hayal kırıklığının araçsallaştırılması ve bunun politik söylemlerde yoğunluklu şekilde vurgulanması noktasında popülisttir (Betz 1993, 415).

Bu tanım çerçevesinde Avrupa'da son dönemde yükselişe geçen radikal sağ partilerin başarısında artan göç hareketliliklerine yönelik tepkileri başarılı bir şekilde öfke ve düşmanlık temelinde kışkırtarak örgütlemesi ve bu duyguları bir seçim kazancına dönüştürmesi kritik bir öneme sahiptir. İkinci olarak Betz'e göre 1980 sonrası yükselişe geçen radikal sağın bir diğer önemli özelliği de, Avrupa liberal demokrasisindeki merkez partilerin neoliberal ajandasına rakip olacak bir politik program oluşturmalarıdır. Son olarak ise, mevcut parti sistemine ve siyasal sisteme yönelik birikmiş bir öfke ve memnuniyetsizliğin ifadesi olarak aşırı sağ parti seçimi, kendilerini parti karşıtı parti olarak tanımlayan bu partilerin, böyle bir konjonktürde yüksek destek almasına katkı sunmaktadır (Betz 1993, 418-419) Dolayısıyla Betz'e göre aşırı sağ partilerin artan başarısı, salt yabancı düşmanlığı ya da halkın göçmenlere yönelik tepkisinin ifadesi olarak görülemez, bunun yanı sıra toplum içinde mevcut düzen partisi politikalarının yetersiz olduğu düşüncesi ve aşırı sağ partilerin başarılı bir neoliberal ekonomik gündeme sahip olmaları da de önemli nedenler arasındadır. (Çalışmanın ilerleyen kısmında ele alacağımız Almanya için Alternatif Partisi'nin (Alternative für Deutschland-AfD) ana akım sağ neoliberal partilere alternatif olarak geliştirdiği parti programı ve bu program içerisindeki güçlü neoliberalizm savunusu da buna oldukça uygun bir örnektir.)

Betz'in çalışmasındaki mevcut parti sistemine tepki olarak verildiği söylenen aşırı sağ parti oylarını yani 'protesto oyları' kavramını ele alan bir diğer çalışma ise Brug, Fennema ve Tillie tarafından yapılmıştır. Aşırı sağ partileri "göçmen karşıtı parti" kavramı altında ele alan bu çalışma, bu partilere yönelik verilen oyların salt mevcut düzenden duyulan memnuniyetsizlikle ilişkili olup olmadığını, bu partilere yönelik oy verme davranışının rasyonel seçim modelinden ayrı düşüp düşmediğini araştırmaktadır (Brug, Fennema ve Tillie 2000, 77).

Bu noktada çalışmanın argümanı, göçmen karşıtı partilere yönelik verilen oyun herhangi bir sistem partisinden farksız olarak ideolojik ve pragmatik saiklerle yapıldığı, protesto amaçlı oy vermenin kendisinin de rasyonel bir seçim davranışı olduğu yönündedir. Buna göre, göçmen karşıtı partilere yönelik oy verme davranışının sadece bu partiye has dinamiklermiş gibi, parti sistemindeki diğer partilerden izole bir şekilde kavramsallaştırılmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Yazarlara göre göçmen karşıtı partiler ayırksız özel bir parti sınıfı şeklinde gruplandırılmamalı, onlar için 'parti özelinde nedenler' aranmamalıdır (Brug, Fennema ve Tillie 2000, 78).

Çalışmanın sonunda elde edilen bulgular da hipotezlere paralel bir biçimde, göçmen karşıtı partilere yönelik oy verme davranışının sadece protesto oyuyla sınırlı kalmadığını, partinin büyüklüğünün, ideolojik konumunun (sağ-sol parti spektrumundaki yeri), pragmatik faktörlerin ve hatta dini yaklaşım ve sosyal sınıf unsurlarının dahi bu partilerin seçiminde etkili olduğu görülmüştür. Protesto amaçlı oy vermenin diğer partilere oranla göçmen karşıtı partiler için daha önemli bir motivasyon olduğunun görüldüğü bu çalışmada, kişilerin parti sistemindeki diğer partilere yönelik öfkesini ve reddini gösterme amacının da rasyonel bir saik olması sebebiyle, rasyonel seçim davranışından ayrı düşmeyeceği sonucuna varılmıştır (Brug, Fennema ve Tillie 2000, 82-94).

Bu alanda bir başka çalışma, Pero Ignazi tarafından ortaya atılan, aşırı sağın yükselişinde rol oynayan temel dinamiğin post-materyalist değerler sistemine geçilmesiyle beraber parti sistematigi ve partizanlık ilişkisinin dönüşmesi, yeni bir boyut kazanması iddiası üzerinden ilerleyen çalışmadır. Buna göre geleneksel parti kimliği, parti seçmen ilişkisi ve parti odaklı oy verme işleminin yerini, gelişen post-materyalist süreçle birlikte, politik mesele/konu odaklı oy verme ve materyal olmayan değer setlerinin ön plana çıkması (dini-ahlaki değerler, kültür konusu gibi) almıştır. Post materyal dönemle birlikte gerçekleşen bu dönüşüm siyasal parti spektrumunun solunda Yeşiller gibi yeni politik hareketlerin ve siyasal ittifakların ortaya çıkmasına neden olurken, sağda ise aşırı sağ partilerin yeniden canlanmasına ve kurulu düzen partileri tarafından çözülemeyen sorunların (yabancı düşmanlığı, göç gibi) bu partilerin programında yer bulmasına sebep olmuştur. Bu noktada yeniden canlanan aşırı sağ partilerin tanımlaması Ignazi tarafından şu üç temel kıstasa göre yapılmıştır:

- Sağ – sol parti spektrumunun en sağında yer alma ve ondan daha sağda herhangi bir partinin yer almaması
- Siyasal alanda ve parti sisteminde faşizan bir izlenim uyandırması
- Sisteme alternatif değerler ve meseleler ortaya atması (Ignazi 1995, 2-4).

Bu üç temel kriterden birisi veya bir kaçını barındıran partiler aşırı sağ parti olarak tanımlanmıştır. 1980 sonrası dönemde bu partiler yaygın olarak, geleneksel muhafazakar ideolojinin din, kültür ve ahlak gibi değerlerini yeniden gündeme getirerek; şiddetli bir milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı yaklaşımı kullanarak; demokrasi, hukukun üstünlüğü ve parti sisteminin meşruiyetini sorgulamasıyla liberal demokrasiye alternatif bir tavır sunarak ön plana çıkmıştır (Ignazi 1995, 7).

Ignazi'nin kuramını temel alarak yeni bir çalışma ortaya atan Hasan Saim Vural ise, 1945 sonrası dönemde Avrupa'da aşırı sağın üç farklı dalga biçiminde yükselişe

geçtiğini belirtmiştir. 1949-1960 arasında başlayan birinci dalga, Hitler döneminden kalan Nazilerin yeniden örgütlendiği, kimilerinin merkez sağ partilerde kimilerinin ise yeniden kurulan milliyetçi partilerde varlık gösterdiği bir döneme denk gelmektedir. İkinci dalga ise, 1960-1983 arasındaki tarihleri kapsayan Almanya’da *Almanya Ulusal Demokratik Partisi (Nationaldemokratische Partei Deutschland; NPD)* gibi partilerin kurulduğu dönemi içermektedir. Bu dönemde özellikle Avrupa çapında sol- sosyal demokrat hareketlerin ve partilerin yükselişi ve iktidara gelmesiyle merkez sağ partilerin de sosyal demokratlarla yaptıkları koalisyon sonucunda aşırı sağ partilerin destek toplayabileceği geniş bir alan açılmıştır. NPD gibi partiler de bu dönemde aşırı sağ tabanın örgütlenebileceği geniş bir zemin olma imkanını kazanmıştır. (Vural 2005, 60). Vural’a göre 1980 sonrasında neoliberal dönemle birlikte başlayan üçüncü dalga aşırı sağ örgütlenmesinin sivil toplum ayağı ve parti ayağı olmak üzere iki temel dayanak noktası vardır. Sivil toplum ayağını meydana getiren medya, Neonazi gruplar, toplumsal hareketler, müzik grupları gibi örgütlenmeler aşırı sağ partilerle uyumlu bir biçimde yeni sağın artan başarısının toplumsal- siyasal zeminini oluşturmaktadır (Vural 2005, 196).

Vural’a göre, neoliberal sanayi sonrası dönemle birlikte toplumsal alandaki sosyoekonomik dengelerde meydana gelen büyük yarılma ve eşitsiz gelişimle birlikte sermaye ve emek arasındaki büyüyen açık, sosyoekonomik olarak giderek daha fazla dezavantajlı konuma itilen kesimler içerisinde büyük bir memnuniyetsizlik meydana getirdi. Dolayısıyla artan kötümserlik ve toplumsal alandan dışlanma duygusu, bu kesimlerin kendilerini ifade etmelerine imkan sağlayacak yeni değer sistemlerinin, öfkelerini kanalize edebilecekleri, dayanışma ve aidiyet duygularını tatmin edebilecekleri yeni örgütlenme biçimlerinin yükselmesine olanak sağladı. Bu bağlamda aşırı sağ partiler, insanların içinde bulunduğu kenara itilmişlik haline karşı

homojen ulusal kültür, dayanışma, kardeşlik ve kimlik gibi kavramları ortaya koydu ve bunlar üzerinden içeride bütünleştirici, dışarıya karşı ise ayrıştırıcı politikalar inşa etti. Bu bağlamda devlet içerisinde korunması gereken kültür, milliyet, dini değerler gibi unsurlar için dışarıdan gelen her farklılık tehdit olarak kodlandı ve bu tehdidin en baş aktörü de göçmenler olarak işaretlendi. Vural'ın temel aldığı İgnazi'nin kuramının temel noktası da sanayi sonrası dönemle birlikte sınıf çatışması ve sınıf aidiyeti üzerinden açıklanan bir takım olguların artık materyal olmayan unsurlar ve değer sistemleri üzerinden geliyor olmasıdır. Bu yeni dönemde mevcut sağ partilerin ihtiyaç duyulan post-materyal değer sistemi ve meseleler üzerinden politika yapımı konusunda yetersiz kalmasıyla birlikte, radikal sağın politik alandaki bu boşluğu doldurur hale gelmesi, yani bir meşruiyet krizine yanıt olarak ortaya çıkması söz konusu olmuştur. İgnazi'nin kuramına ek olarak Vural, aşırı sağın yükselişinde parti boyutunun dışında sivil toplum boyutunun da hesaba katılması ve sivil toplumdaki örgütlülüğün kamuoyundaki etkili temellerinin üzerinde durulması gerektiğini öne sürmektedir. Dolayısıyla Dazlaklar, toplumsal hareketler, Neonazi gruplar ve bunların gündelik hayat içindeki eylemlilikleri-örgütlülükleri ile siyasal sistemdeki ayakları olan partiler arasındaki ilişkileri bütüncül olarak aşırı sağın yükselen çizgisine zemin hazırlamıştır (Vural 2005, 197-229).

Sanayi sonrası dönemin çıktıkları ve post-materyal değerlerin yükselişi bağlamında aşırı sağın başarısını ele alacağımız son çalışma Zeynep Atikkan'a aittir.

Bu çalışmada da Vural ve İgnazi'nin argümanlarına paralel bir hat izleyen Atikkan, aşırı sağın yükselişinin merkez partilerin sönüşüne işaret eden, neoliberal eşitsiz gelişimin boy gösterdiği ve bu yeni dönemde mevcut partilerin bu dönüşümü doğru bir şekilde tanımlayamadığı bir süreç olarak okumaktadır (Atikkan 2014, 19).

Bunun yanı sıra sınıfsal ve sosyoekonomik aidiyet kavramlarının öneminin kaybolduğu; kültürel, manevi veya dini kalıplar üzerinden tanımlanan aidiyet biçimlerinin revaçta olduğu bir dönemle birlikte insanların ekonomik mağduriyetlerini dahi kültürel kimliksel kalıplara içkin olarak tanımlaması söz konusu olmuştur. Dolayısıyla endüstriyel dönemde özellikle düşük gelirli işçi sınıfı tarafından sermaye ve emek üzerinden okunan ekonomik çelişkiler, göç hareketliliklerinin artışıyla birlikte göçmenlerin günah keçisi olarak milli değerleri ve ulusal refahı istismar ettiği yönündeki yargılar çerçevesinde açıklanır olmuştur. Atikkan'a göre, bu durum hem aşırı sağ partilerin kanalizere edebileceği bir alan fırsatının oluşmasıyla hem de bu partilerin mevcut kriz durumunu başarılı bir şekilde örgütlemesiyle mümkün olmuştur (Atikkan 2014, 18-20).

Radikal popülist sağın parti sistemindeki konumuna ilişkin literatürdeki pek çok çalışmadan farklı bir argüman ortaya atan bir çalışma da Cas Mudde'un "Popülist Radikal Sağ: Bir Patolojik Normallik" isimli çalışmasıdır. Bu çalışmanın temel tezi literatürdeki geleneksel radikal sağ çalışmalarının genellikle radikal sağ partileri "normal" liberal demokratik toplumlar içerisinde bir anomali, bir patolojik vaka olarak tanımlayan yaklaşımlara karşı aldığı eleştirel tutum üzerinden gelişmektedir. Mudde'a göre bu partiler liberal demokrasilerin dışında, onlara zıt olarak oluşmuş aşırılıklar ya da olağandışı durumlar değil, tam aksine liberal demokrasilerin içinden çıkan, bu sistem içerisinde ılımlı merkezi yapıların radikal bir biçimi olarak var olan yapılardır (Mudde 2010, 1167).

Geleneksel yapıların radikal sağ partileri "normal patoloji" kavramı çerçevesinde Batı demokrasilerinin tam karşıt konumuna oturtması, radikalizm ve aşırıcılık arasında bir ayrıma gitmeksizin bütün yeni sağ parti literatürünü tekil bir kavram etrafında tanımlaması problemlidir. Radikal sağ ve aşırı sağ kavramları yalnızca derece farkı

olarak birbirinden ayrılmamakta, aynı zamanda bu yapıların Batı demokrasileriyle kurdukları ilişki de farklılık göstermektedir. Aşırıçılık total olarak demokrasi karşıtlığı, yani prosedürel ve bir kişiye bir oy odaklı asgari demokrasi tanımının reddi üzerinden tanımlanırken, radikalizm demokrasiyi kabul etmekle birlikte demokrasinin liberal yönünün eleştirisi üzerinden şekillenmektedir. Bu yönüyle çalışmada ele alınan radikal sağ parti kavramı Batı'nın liberal demokrasi sisteminin bir parçası olarak, yani bir anomalisi değil "normalliği" içinden çıkan bir yapı olarak, var olan düzen partilerinin radikal bir versiyonu biçiminde tanımlanmıştır. Mudde'un bu partileri ılımlı Batı demokrasisinin radikal versiyonu olarak "patolojik normallik" kavramıyla açıklaması, bu partilerin varlığının yapısal sorunlara verilen psikolojik yanıtlardan fazlası olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, radikal popülist sağ partiler yalnızca Avrupa nüfusunun küçük bir kısmı tarafından paylaşılan yapılar değil, ılımlı bir versiyon olan ana akımın içinden çıkan ve liberal demokratik sistemin bir parçası olan oluşumlardır (Mudde 2010, 1168-1178).

Sonuç olarak Mudde'un çalışmasına göre patolojik normallik kavramı çerçevesinde açıklanan popülist radikal sağ partilerin başarısı, ana akım partilerin odaklandığı işsizlik, sosyoekonomik meseleler gibi meselelerden ziyade, parti sisteminin politik ajandasına almada yetersiz kaldığı göç, güvenlik ve yolsuzluk gibi alternatif alanlar üzerindeki boşluğu doldurmasında yatmaktadır. Bu yanılla bu partiler, sistem dışı, marjinal bir pozisyonda kalarak değil, sistem içinde var olarak ve sistem içinde olan diğer partilerin yetersiz kaldığı meseleler üzerinden ilerleyerek ve seçmenin dikkatini bu konular ve postmateryal değerler üzerinde yoğunlaştırarak önemli bir ilerleme kat etmişlerdir (Mudde 2010, 1179).

Aşırı sağın yükselişi konusunda literatüre farklı bir perspektif sunan bir diğer çalışma ise Yavuz Yıldırım'ın çalışmasıdır. Yıldırım, bu bölüm boyunca incelediğimiz pek çok

çalışmadan farklı olarak liberal demokrasinin içinde bulunduğu yapısal krize yönelik bir yanıt olarak radikal sağın ve aşırı sağın büyük bir canlanma sürecine girdiğini belirtmektedir. Liberal demokrasinin temsil kabiliyetinin daraldığı, bireylerin kendilerini sistem içerisinde yeterince ifade edemediği ve marjinalize kaldığını hissettiği durumda, aynı zamanda sosyalizmin gerekli ekonomik ve siyasal alternatifi üretmediği noktada, kitlelerin radikal sağa savrulmuş olarak çözüm arayışına girmesi söz konusu olmuştur. Bu bağlamda radikal sağ, merkez partilerin liberal demokrasinin krizlerine yanıt veremediği, liberal demokratik kurumların, Batı demokrasisi kavramının ve ulus üstü yapıların dahi toplumun ihtiyaç ve beklentilerine karşılık veremediği durumlarda yükselişe geçmiştir. Dolayısıyla Yıldırım'a göre bu yükselişin önüne geçmenin yolu, demokrasinin liberal versiyonunun ötesinde bir demokrasi algısı inşa etmek ve bu krizde sağ kanat popülizmine geçit vermeyen bir politika oluşturarak serbest piyasacı demokrasiye alternatif bir demokrasi anlayışı geliştirmektir (Yıldırım 2017, 52-69).

Çalışmanın bu kısmına kadar, literatürde Avrupa'da aşırı sağ partilerin yükselişinin nedenlerine dair ortaya atılan argümanlar incelenmiştir. Bu argümanlar neoliberal kapitalist sistem odaklı, bölgesel-yerel sosyoekonomik ve sosyodemografik özellikler çerçevesinde incelenen veya parti örgütlenmesinin ya da politik spektrumdaki parti pozisyonunun niteliği etrafında oluşturulmuş argümanlardır. Çalışmanın geri kalan kısmında ise aşırı sağ partilerin göç ve göçmen meselesiyle olan ilişkisini, göçe yönelik politik tutumlarını ve bu tutumların hem sistem partileri, hem seçmenler hem de göçmenler üzerinde yarattığı etkiler incelenecektir.

2.2. Aşırı Sağ Partilerin Göç Politikaları

Bu kapsamda ele alacağımız ilk çalışma, Jens Rydgren'in 'ötekilere' yönelik tutumları bağlamında aşırı sağ partilere oy veren seçmen grubunun ağırlıklı olarak hangi kesim tarafından oluşturulduğunu araştıran çalışmadır. Bu çalışmada ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve göçmen karşıtlığı ayrı kategoriler olarak tanımlanmış ve aşırı sağ parti seçmen grubunun ağırlıklı olarak göçmen karşıtı tutum etrafında örgütlenen kesimlerden oluştuğu argümanı öne sürülmüştür. Çalışmada göçmen karşıtlığının aşırı sağ partilerin seçim propagandalarında çok önemli bir yer tuttuğu ve diğer pek çok meselelerin önüne geçerek onların politik görünümünü inşa eden bir konu olarak öne çıktığı ifade edilmiştir. Literatürdeki pek çok çalışmada göçmen karşıtlığı, yabancı düşmanlığı ve ırkçılığın üst üste çakışarak kullanılan kavramlar olduğu görülmüştür, bu kavramlar arasında 'öteki'ye yönelik yaklaşımlarının genel hatları anlamında bir ortaklık olsa da her birini birbirinden ayrı tanımlamamızı sağlayacak çeşitli nüans farkları vardır. Buna göre yabancı düşmanlığı, bir kültür içinde yaşayan farklı kültür ve değerler sistemine sahip kişilere yönelik düşmanlık ve ötekileştirme pratiklerinden bahseder. Ancak bu düşmanlık belirli bir mesafeyle ilişkilidir ve bu mesafe aşılmadığı sürece, yani yabancı nüfus yerli nüfusu kültürel, ekonomik ya da siyasal olarak etkileyemediği sürece bu korku ve düşmanlık yeterince aktive olmaz. Buna karşılık ırkçılık biyolojik olarak tanımlanan farklı ırklar arasında bir hiyerarşik düzen ve eşitsizlik olduğunu iddia eden anlayıştır. Nazizm'le birlikte tarihteki en yüksek gücüne erişen bu anlayış İkinci Dünya Savaşı sonrası 'yeni ırkçılık' kavramıyla yeniden gündeme gelmiştir. Bu kavram artık biyolojik olarak hiyerarşik olan toplumlar üzerinden değil kültürel farklılıklara dayalı bir ırkçılık biçimini belirtmektedir (Rydgren 2008, 737-743). Ancak göçmen karşıtlığında ise ulusal kimliğe, ekonomik

refaha ve iç güvenliğe yönelik büyük bir tehdit vardır ve bu tehdidin ana kaynağı göçmenlerdir.

Bunun yanı sıra yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve göçmen karşıtlığının birbirini kapsayan belirli noktaları da vardır. Örneğin bir göçmen karşıtı aynı zamanda farklı bir etnik kökenden patrona veya arkadaşına da karşıysa, bu durumda kişi hem göçmen karşıtı hem de ırkçı olarak tanımlanabilmektedir. Ya da bir ırkçının aynı anda yabancı düşmanı olduğu da söylenebilir. Ancak Rydgren'e göre, bir göçmen karşıtı her zaman aynı anda yabancı düşmanı değildir veya bir yabancı düşmanı her zaman aynı anda ırkçı olmak zorunda değildir. Örneğin Almanya'da yaşayan bir yerli vatandaşın bir Fransız vatandaşına karşı yaptığı ayrımcılık doğrudan yabancı karşıtlığı olarak tanımlanabilirken, herhangi bir ülkeden gelen göçmenlere yönelik beslediği düşmanlık göçmen karşıtlığı olarak tanımlanabilmektedir. Dolayısıyla burada göçmen karşıtlığı kişinin etnik kimliğinden ziyade yalnızca göçmenlik statusuyla ilişkili olarak tanımlanabilecek bir kavram olarak karşımıza çıkar. Ancak kişi Suriyeli bir göçmene yönelik beslediği düşmanlıkla aynı anda onun hem Suriyeli oluşunu hem de göçmen oluşunu hedef alıyorsa bu durumda ırkçılığın iki boyutuyla, yani hem yabancı düşmanlığı hem de göçmen karşıtlığıyla karşı karşıya kalmış oluruz.

Çalışmada Avrupa Sosyal Anketinden (European Social Survey-2003) elde edilen veriler ışığında 6 farklı Avrupa ülkesinde (Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, Norveç) inceleme yapılmıştır. Regresyon yöntemiyle yapılan analizden elde edilen bulgulara göre, kişilerin ulusal güvenlik, ulusal kimlik ve refah gibi unsurlar ve göç arasında kurdukları ilişkinin, yani göçmenleri bu yapılara yönelik bir tehdit olarak inşa etmenin yabancı karşıtı veya ırkçı unsurlara oranla aşırı sağ partilere oy vermede daha etkili bir olgu olduğu görülmüştür. Bu partilerin göç ve çok kültürlülük arasındaki gerilimi kullanmalarının ve etnik çoğulculuğa yönelik

yaklaşımlarının seçmen çekmede ne derece başarılı olduğu ortaya çıkmıştır (Rydgren 2008, 740-760).

Bu çalışmaya paralel olarak aşırı sağ popülizmi üzerine Stavrakakis, Katsambekis, Nikisianis, Kioukiolis ve Siomos tarafından söylem analizi yöntemiyle yapılmış bir çalışma da, aşırı sağ partilerin kimliğinin günümüzde popülist özelliklerden ziyade milliyetçi ve yabancı düşmanı anlayışıyla ön plana çıktığı argümanı üzerinden gelişmektedir. Popülizmi; insanlar, halk, millet, sınıf gibi kavramlar çerçevesinde oluşan, toplumsal alanı elitler ve halk olarak iki düşman/gerilimli kampa ayıran bir yaklaşım olarak tanımlayan yazarlar, günümüzde aşırı sağ partilerin söylemlerinde bu yaklaşımın ikinci planda kaldığını iddia etmişlerdir (Stavrakakis, Katsambekis, Nikisianis, Kioukiolis ve Siomosi 2017, 420-423).

Bu bağlamda Hollanda ve Fransa'daki aşırı sağ partilerden alınan örnekler çerçevesinde oluşturulan çalışma boyunca yapılan söylem analizleri sonucunda Avrupa'da yükselen aşırı sağ partilerin ideolojik/söylemsel temelinde yabancı düşmanı, göçmen karşıtı, dışlayıcı slogan ve söylemlerin yattığını ve partilerin ön plana çıkan kimliklerinin de bu çerçevede örgütlendiğini söylemek mümkündür. Dolayısıyla, bu çalışmaya göre, popülizm hala bu partiler için önemli bir karakteristik olmakla birlikte, toplumsal ve siyasal alanda birincil noktada ön plana çıkan ana karakteristik olarak görülmemektedir (Stavrakakis, Katsambekis, Nikisianis, Kioukiolis ve Siomosi 2017, 433). Rydgren'in çalışmasından farklı olarak bu çalışmada yabancı düşmanlığı ve göçmen karşıtlığı kavramları arasında tanımsal bir ayrıma gidilmemiş, milliyetçilik ve ötekileştirme üzerinden gelişen yaklaşımlar olarak iki ifade birbirinin yerine kullanılarak, aşırı sağ partilerin temel politik motivasyonları olarak tanımlanmıştır.

Aşırı sağ partilerin politik görünümünü domine eden göçmen karşıtlığı ve yabancı düşmanlığı yaklaşımına dair literatürde pek çok çalışma olmakla birlikte kimi çalışmalar, ‘tek meseleli parti’ kavramı çerçevesinde aşırı sağ partileri karakterize eden göç olgusunu bu partilerin seçmen desteği almasında yegane unsur olarak tanımlamaktadır. Bu yaklaşımlara karşı Cas Mudde, aşırı sağ partilerin seçmen desteği sağlamada göçten başka meseleler etrafında yoğunlaşıp yoğunlaşmadığı sorusunu araştırmıştır. Bu bağlamda tek meseleli parti kavramını dört temel unsur üzerinden tanımlayan Mudde, bir partinin bu kategoride bir parti grubuna dahil edilebilmesi için; belirli herhangi bir seçmen tabanına sahip olmaması, genellikle tek bir mesele üzerinden destek alması, ideolojik bir tabandan yoksun olması ve herkesi kapsayacak tek bir meseleye işaret eden bir parti olması gerekmektedir (Mudde 1999-182).

Bu kriterleri aşırı sağ partilerin parti örgütlenmesi ve programı üzerinde inceleyen Mudde’a göre aşırı sağ partiler tipik bir tek meseleli parti olarak tanımlanamazlar. Bu araştırma sonunda elde edilen bulgulara göre aşırı sağ partiler özellikle erkek, genç, mavi yakalı işçiler ve dindar eğilimi olmayan kesimlerden ağırlıklı olarak destek görmektedir. Dolayısıyla, aşırı sağ partilerin destekçilerinin belirli bir sosyal taban üzerinden açıklanamayacağı tezi burada çürütülmüştür. İkinci olarak, aşırı sağ partiler salt göç mevzusu üzerinden politik gündemlerini belirleyip seçim desteği almamakta; sosyal refah, güvenlik, gibi politikalar üzerinden de başarı sağlamaktadır. Üçüncü olarak aşırı sağ partilerin seçmenleri yalnızca göçmen karşıtı seçmen tipolojisinden oluşmamakta, örneğin mevcut partilerden duydukları memnuniyetsizlik veya parti karşıtlığı gibi pek çok farklı politik meseleyi problem edinmiş kişiler de bu partilerin tabanını meydana getirmektedir. Son olarak, aşırı sağ partiler ideolojik özü olan ve pek çok farklı ideolojik unsuru içinde barındıran partilerdir. Bu ideolojik perspektifler milliyetçilik, yabancı karşıtlığı, neoliberal ekonomik yaklaşım, hukuk ve düzen

vurgusu olarak özetlenebilmektedir. Sonuç olarak Mudde'a göre, aşırı sağ partiler kendi sosyal tabanına sahip olmalarıyla, göç dışındaki pek çok mevzuyu politik ajandalarına almalarıyla ve kendilerine özgü bir ideolojik yaklaşım sahibi olmalarıyla tek meseleli parti kavramı dışında kalan partiler olarak görülmektedir (Mudde 1999, 184-193).

Göç ve aşırı sağ parti ilişkisi noktasındaki bir diğer önemli mesele, aşırı sağ partilerin göçmen karşıtlığını örgütlemeye kullandığı reklam ve afişlerin seçmenler üzerinde yarattığı etkilere ilişkindir. Bu alanda özellikle bu reklamların genç seçmenler üzerinde yarattığı etkileri inceleyen Jörg Matthes ve Desiree Schmuck, aşırı sağ partilerin seçim reklamlarını oluştururken, göçmenlerin neden olduğunu iddia ettikleri sembolik tehdit ve ekonomik tehdit algısını nasıl tasvir ettiklerinin önemi üzerinde durmuştur. Aşırı sağ partilerin göçmen karşıtı reklamlarının genç seçmenler üzerindeki etkisinin seçmenlerin eğitim seviyesine bağlı olarak farklılaştığını iddia eden bu çalışma, bu partilerin halkın göçmenlere yönelik korkularını seçim avantajına çevirmek uğruna onları kışkırttığını, göçmenlerin hem kültürel kimlik üzerinde hem de ekonomik refah üzerinde risk oluşturduğu yargısını yaydığını öne sürüyor (Schmuck ve Matthes 2015, 1578).

Avrupa'da gençler kriz anlarından, artan işsizlik ve güvencesiz iş kollarından en çok etkilenen kesimleri oluşturuyor. Bununla birlikte resmi eğitim düzeyi bu etkilenme biçimiyle doğrudan etkili, çünkü resmi eğitim düzeyi geliştikçe sosyoekonomik statü de çoğunlukla yükseliyor ve bu statüsü yükselen gençler iş sektörlerinde ve ekonomik alanda göçmenleri kendilerine daha az rakip olarak görüyorlar. Araştırmanın sonucunda genç seçmenlerdeki eğitim seviyesi ve ekonomik tehdit algısının paralel geliştiği ancak kültür ve kimlik üzerinden algıladıkları sembolik tehdit algısıyla gençlerdeki eğitim seviyesi arasında bir ilişki olmadığı ortaya çıktı. Dolayısıyla düşük

eğitimi gençlerin eğitimi devam eden yaşıtlarına oranla iş hayatına daha erken atılmaları sebebiyle, iş piyasasında güvencesiz, düşük ücretli ve vasıfsız işlerde çalışması söz konusu olabilmektedir. Bu durum da onların ekonomik alanda göçmenlerle ortaklaşmalarına yol amaktada ve ekonomik tehdit algısına zemin hazırlayacak bir durum ortaya sunmaktadır. Kültür ve kimliğe dönük algılanan sembolik tehdit algısı ise eğitim seviyesi veya ekonomik statü fark etmeksizin toplumun birçok statüsünde karşılık bulabilecek bir algı olarak ortaya çıkmaktadır (Schmuck ve Matthes 2015, 1584-1591).

Bu tartişmanın bir diğer yönü de, radikal sağ partilerin göçmen karşıtı propagandalarının gençler –zellikle göçmen kökenli gençler- üzerinde yarattığı sosyo-psikolojik etkiler üzerinde duran Marcus Appel'in çalışmasıdır. Bu bağlamda sosyal kimlik tehdidi yaklaşımının hipotezleri çerçevesinde aşırı sağ partilerin göçmenlik geçmişi olan genç yetişkinler üzerinde yarattığı travmalara bakılmaktadır. Sosyal kimlik tehdidi yaklaşımına göre belirli bir toplumsal kimliğin negatif kalıplarla, klişelerle özdeşleştirilmesi bu gruba mensup olan kişilerde psikolojik stres, biriken negatif duyguların baskılanması ve entelektüel başarının düşmesi gibi sonuçlara yol açmaktadır. Buna göre bu çalışma iki farklı hipotez ortaya atmıştır, birincisi göçmen karşıtı propaganda göçmen kökenli genç yetişkinlerin bilişsel ve entelektüel performansında tahribat yaratmıştır. İkincisi ise bu tahribat kendi grup aidiyeti, kimlik bilinci olan göçmen gruplarda olmayanlara göre daha azdır. Çalışmanın sonunda ilk hipotez doğrulanırken ikinci hipotezin tam tersi bir sonuca varılmıştır. Göçmen karşıtı propaganda etnik köken ve kimlik bilincinin olduğu kişilerde bu bilincin verdiği hassasiyet ve duyarlılıktan dolayı çok daha fazla tahribat yaratırken, bilincin daha düşük olduğu kişilerde göçmen karşıtı propagandanın mesajının yeterince titizlikle yorumlanmadığı görülmüştür (Appel 2012, 483-494).

Çalışmadaki son tartışma konusu ise, aşırı sağ partilerin göçe yönelik yaklaşımlarının ve göçü politik bir mesele olarak gündemde tutmalarının, parti sistemi içindeki diğer partilerin göç yaklaşımları ve genel siyaset söylemi üzerindeki etkileridir. Bu bağlamda ele alacağımız ilk çalışma Ferruh Yılmaz'ın aşırı sağ partilerin göç konusunda parti sistemi içinde nasıl bir hegemonya kurduklarına ilişkin çalışmasıdır. Yılmaz'a göre Avrupa'da göç ve İslam'ın artan şekilde güvenlik ve terörizm konusyla ilişkilendirilir hale gelmesi aşırı sağın bu alanda hegemonik bir yapıya dönüşmesiyle paralel seyreden bir süreçtir. Buna göre göç ve İslam meselesi radikal sağ partiler tarafından sadece tehdit ya da suç unsuru olarak kodlanmamış, aynı zamanda politik bir mesele olarak pek çok devletin ana gündem maddesi haline gelmiştir. Dolayısıyla, radikal sağ partilerin göç konusu üzerindeki hegemonyasıyla birlikte sosyal ve siyasal alanda bir hegemonik kayma meydana gelmiş ve kültürün kurucu söylemsel güç haline geldiği, siyasetin kültür, kimlik gibi değerler üzerinden okunduğu bir anlayış hakim olmuştur. Böylece göç ve azınlıklar meselesi de aşırı sağın kültür-kimlik odaklı çizdiği yeni hat üzerinden gelişen bir tehdit algısı zemininde yorumlanır hale gelmiştir (Yılmaz 2012, 369).

Bir diğer önemli çalışma ise Joost van Spanje'nin göçmen karşıtı parti politikalarının diğer partilerin göçe yönelik yaklaşımları üzerindeki 'bulaşıcı' etkisini ölçen çalışmasıdır. Bu çalışmanın temel sorunsalı göçmen karşıtı partilerin seçim başarısının genel olarak sistem partileri üzerindeki etkisi ve bu etkilerin partilerin ideolojik-politik pozisyonuyla olan ilişkisidir. Bu sorunsalı araştırmaya başlamadan önce Spanje, 'Downcu konumsal rekabet' kavramını ortaya atmış ve siyasal partilerin seçimlerde oy kazanma motivasyonu temelli hareket ettiğini, bunun da onların bir mesele üzerindeki politik konumlanışında etkili olduğunu öne sürmüştür. Bu teoriye göre göçmen karşıtı partilerin bir seçim başarısı kazandıktan sonra sistemdeki diğer

partilerin de göçe ilişkin politikalarının daha kısıtlayıcı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bir parti belirli bir seçim stratejisiyle hareket edip başarı sağladığında sistemdeki diğer rakip partiler, politikalarını bu partiye yakınlaştırarak benzer başarıyı elde etme amacı gütmektedirler (van Spanje 2010, 564-566).

11 farklı Batı Avrupa ülkesindeki 75 farklı aşırı sağ parti üzerinde karşılaştırmalı vaka analizi olarak yapılan çalışmanın sonunda göçmen karşıtı partilerin seçim başarısının, sağ veya sol ideolojik konum fark etmeksizin parti sistemindeki tüm partiler üzerinde bulaşıcı bir etkisi olduğu sonucuna erişilmiştir. Bunun yanı sıra iktidardaki partilerin muhalefet partilerine göre bu etkiye karşı daha az duyarlı olduğu görülmüştür. İktidar partilerinin politik ajandalarında değişim yapmalarının daha zor olması, hem kurumsal hem de ideolojik olarak kendilerinden önce gelenlerden bağımsız hareket etme güçlükleri bu etkiye karşı daha az hassas olmalarına yol açmıştır. Bunun yanı sıra, muhalefet partilerinin iktidarı kazanma veya yeniden kazanma kaygısı varken, iktidar partileri hali hazırda seçim başarısına sahip olduğu için politik pozisyonlarını revize etmeye daha az meyillidir. Son olarak ise hakim kanının aksine, Yeşiller ve eski Komünist partilerin de göçmen karşıtı partilerin başarısından etkilendiği, ondan bağışık olmadığı ortaya çıkmıştır (van Spanje 2010, 578). Sonuç olarak Spanje'ye göre, göçmen karşıtı partilerin seçim başarısı ideolojik pozisyonu ne olursa olsun parti sistemi içindeki tüm partilerin göçe yönelik yaklaşımını, göçü politik bir mesele olarak gündeme getirmelerini etkilemektedir. Ancak bu durum iktidar partilerinde daha az dönüştürücü etkiler yaratırken, muhalefet partilerinde daha ani ve derin dönüşümlerin meydana gelmesine sebep olmaktadır.

BÖLÜM III

TEORİ VE KAVRAMSALLAŞTIRMA

Bir önceki bölümde aşırı sağ partilerin yükselişi ve aşırı sağ partiler-göç ilişkisi literatürü üzerine yapılan araştırmada görüldüğü gibi, bu alanda yapılan çalışmalar yapısal etkenler, sosyodemografik etkenler, neoliberalizmin krizi, post-materyalist değerlerin öne çıkması, tabanda yükselen yabancı düşmanlığı gibi gelişmelerin aşırı sağ parti yükselişine ve göçmen karşıtlığına yol açtığı gibi argümanlar üzerine oturmuştur. Ancak bu çalışmanın da temel teorik yapı taşını oluşturacak olan bir diğer önemli noktanın da, en net şekilde aşırı sağ partilerin söylem ve eylemlerinde gözlemlenebilen ve çoğu zaman da gerek devlet mekanizmaları gerekse medya ve kurumlar aracılığıyla ön plana çıkan güvenlikleştirme politikaları olduğu düşünülmektedir. Bu noktada materyal koşulların zemin hazırladığı bağlamlarda güvenlikleştirme aktörleri olarak tanımlayabileceğimiz aşırı sağ partiler, devlet aktörleri, medya ve kimi sivil toplum örgütleri; göçmenleri ve azınlıkları ulusal, ekonomik ve kültürel alana birer tehdit olarak kodlamakta, onları toplum içerisindeki neredeyse her sorunun ve krizin kaynağı olarak göstermektedir. Siyasal olarak inşa edilen söz ve eylemlerde en net biçimde gözlemlenebilen bu güvenlikleştirme unsurları, devlet ve aşırı sağ parti gibi yapıların kitleleri örgütlemesinde, kendi politik çıkarlarını ve iktidarlarını pekiştirmek için kullanmalarında oldukça kritik bir yere sahiptir.

Güvenlikleştirme kavramını literatüre kazandıran Kopenhag Ekolü ve güvenlikleştirme kavramının göç olgusunda kullanılmasını inceleyen Paris Ekolü, bu bölümün temel kavramsal kaynaklarını oluşturacaktır. Bununla birlikte güvenlikleştirme kavramının yanında, Löwenthal ve Guterman'ın "*Aldatmanın*

Peygamberleri (Prophets of Deceit)” (Löwenthal ve Guterman, 1949) adlı çalışmasında kullandığı “ajitator” kavramı etrafında yabancı düşmanı-ırkçı söylemin nasıl inşa edildiği ve kitleleri örgütlemedeki rolüne değinilerek bu kavramın rolünün güncelliği ve güvenlikleştirme olgusuyla ilişkisi tartışılacaktır.

Bu bağlamda Kopenhag Okulu’ndan Ole Waever, Barry Buzan gibi isimlerin kavramsallaştırdığı güvenlikleştirme kavramı, Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenliğin artık yalnızca militarizmle ya da devletlerin güç kullanımıyla ilişkili olmadığı, askeri alanın dışında kalan pek çok olgunun da güvenlik meselesine konu edildiği ve “dış tehditlerin” yeni hedefler olarak odaklandığı toplumsal siyasal alanların da korunması ve savunulması gereken bölgeler olarak tanımlandığı bir anlayışa işaret etmektedir. Dolayısıyla, toplumsal siyasal alanda çözülüp tartışılabilen meseleler bir sosyal inşa süreci sonucunda, özellikle aktörlerin söylemleri ve propagandaları aracılığıyla yalnızca egemen aktörlerin çözüm üretebileceği, acil önlem alınması gereken varoluşsal tehditler olarak kodlanmıştır (Buzan ve Waever 1997, 5-6). Güvenliğin yalnızca askeri alanla ilişkili bir kavram olmaktan çıkarak insan hakları, sosyal adalet, çevre, kimlik, ekonomi gibi birçok alanla ilişkilendirilir hale gelmesi, özellikle 1980 sonrası dönemde güvenlik anlayışının ulusal güvenlik kavramını aşan biçimde insan güvenliği kavramıyla yeniden inşa edilmeye başlamasıyla ilişkilidir. Bu doğrultuda geleneksel güvenlik anlayışının ötesinde kapsayıcı ve eleştirel güvenlik yaklaşımları gelişmeye başlamıştır. Güvenliğin geleneksel yaklaşımlar tarafından, verili bir kavram ve var olan gerçek bir tehdit etrafında oluşan bir pratik olarak tanımlanmasına karşı Kopenhag Okulu, güvenlik kavramının inşa edilmiş ve söylem aracılığıyla yeniden üretilen bir kavrayış olduğunu öne sürmektedir (Özmen 2014, 9-11).

Güvenlik kavramının kapsamının genişlemesiyle ve özellikle 1980 sonrası dönemde hem dünya genelinde hem de Avrupa’da göç hareketliliklerinin artmasıyla birlikte, güvenlik kavramının yeni ve merkezi konularından biri haline gelen bir alan da göç alanıdır. Göçmenler, artan şekilde özellikle Avrupa’da, ulusal, ekonomik ve toplumsal güvenliğe tehdit oluşturan; kontrol edilemez, entegre edilemez, var olan “düzeni” ve “homojenliği” bozan unsurlar olarak nitelenmeye başlamıştır. Bu alanda Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme kavramını Paris Okulu çerçevesinde göç meselesi bağlamında ele alan Jef Huysmans, Didier Bigo, Alessandra Buonfino gibi araştırmacılar önemli çalışmalar ortaya koymuştur. Bu noktada Paris Ekolü ve Kopenhag Ekolü’nden pek çok araştırmacının ele aldığı “göçün güvenlikleştirilmesi” meselesi güvenlikleştirici aktörler, dinleyici kitle, referans nesnesi ve söylem olmak üzere dört temel unsurları aracılığıyla göç konusunun siyasal-toplumsal alan dışında çözümlenmesini meşru kılacak bir biçimde acil ve yaşamsal bir tehdit haline getirilmesi sürecini yansıtmaktadır.

Güvenlikleştirici aktörler olarak tanımlanan birimlere, göçün toplumsal ve ulusal güvenliğe tehdit oluşturduğu yargısını meydana getiren, söylem yöntemiyle dinleyici kitlesine göçmenleri kriminalize ederek sunan politikacılar, siyasal partiler, devlet mekanizmaları, medya ve sivil toplum örgütleri gibi aktörler örnek gösterilebilmektedir. Öte yandan, varlığı yaşamsal tehdit altında olan konular, kişi veya olgular da güvenlikleştirme sürecinin referans nesnesi olarak tanımlanmaktadır. Söylem ise, güvenlikleştirici aktörlerin bir tehdidi işaret ederken kullandıkları her türlü söylem ve eyleme dönüşme potansiyeli taşıyan performatif öge olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla güvenlikleştirme sürecinin toplumsal alanda karşılık bulmasını sağlayan en önemli araçlardan olan söylem pratiği, partilerin manifestolarında, politikacıların demeçlerinde, devletin güvenlik önlemi adı altında

uyguladığı her türlü pratikte yer bulan, yeniden üretilen bir mekanizma olarak nitelenebilmektedir (Mandacı ve Özerim 2013, 108).

Güvenikleştirici aktörler toplumsal alandaki bir krizin kaynağını tehdit olarak tanımladıkları bir grubu ya da durumu işaret ederek; toplumsal problemin temel nedenini bu grup ya da duruma indirgemişlerdir. Böylece bu sorun içinde kendilerinde bulunan sorumluluğun üstünü örterek, halkın öfkesinin belirli bir kişi ya da gruba yönelmesini sağlamışlardır. Bunun sonucunda ise hem toplum üzerindeki kontrol ve güçlerini pekiştirmiş hem de problemin gerçek nedenlerinin getirdiği sorumluluktan kaçma imkanı elde etmişlerdir.. Dolayısıyla, göçün güvenikleştirilmesi olgusu bir yandan politikacıların iktidar alanlarındaki sembolik kontrolünü kaybetmeme, var etme kaygısıyla yürütülürken, diğer yandan da siyasal alandaki başarısızlıklarını arka plana atan, onların üstünü örten bir kılıf görevi görmektedir. Göçün güvenikleştirilmesinin bir sosyal inşa süreci olması, toplumsal alanda huzursuzluk yaratan bir sorunun yok olduğu anlamına gelmemektedir. Bilakis, ortada neoliberal sistemin getirdiği, risk toplumunun var ettiği toplumun her gün mücadele etmek zorunda kaldığı yapısal sorunlar ve huzursuzluk halleri mevcuttur. Bunlar psikolojik birer kurgu değil, gerçekliktir. Ancak, güvenikleştirme olgusu, bir yönüyle, bir yönetim aklının bu var olan huzursuzluk olgusunu oyuncağı haline getirerek, kendi başarısızlıklarını kurguladığı tehdit altında maskeleyerek ve kendisini de bu problemin çözücüsü ve güvenli bir düzenin savunucusu olarak tanımlayarak bu durumdan nemalanması sürecine karşılık gelmektedir (Bigo 2002, 65).

Dolayısıyla, mevcut durumları siyasal gündeme getiren politikacılar için bu problemler, onların iktidar alanları meşrulaştırmak için son derece kullanışlı araçlardır. Böylece, toplum/ulus güvenliğini savunmak adına, tehdidi savuşturmak için olağanüstü önlemlerin- hukuk dışı tedbirlerin alınması doğrudan meşru hale

gelmektedir. Karmaşık yapısal problemler tekil bir aktör nezdinde kolay ve tanımlanabilir tehditler olarak inşa edilir ve böylece problem, düşman ya da tehdit olarak tanımlanan varlığın bünyesiyle özdeşleşir. İşte tüm bu unsurlar ve pratikler, göçün güvenlikleştirilmesini açıklamada kritik öneme sahiptir (Bigo 2002, 69-72).

Göçün güvenlikleştirilmesi olgusu, son yıllarda dünya genelinde ama özellikle de Avrupa özelinde göç hareketliliklerinin artması ve göçün devletlerin politik ajandasında merkezi bir yer edinmesinden sonra hissedilir şekilde yükselişe geçmiştir. Bu doğrultuda göçmenler, yerel topluluğun bulunduğu coğrafyaya ‘istila eden, akın eden, yağmacı ve kontrolsüz bir grup’ olarak kodlanmıştır. Üzerinde yalnızca yerli nüfusun hak sahibi olduğu toprakları ve olanakları haksız yere istismar etmekte, bununla da birlikte, hem bu yerli toplumun haklarını elinden çalmakta hem de farklı değer ve kültürüyle yerli nüfusun ‘homojen, el değmemiş ve biricik kültürünü ve kimliğini’ zayıflatmaktadır (Özerim 2014, 16). Bu söylem, toplumun ‘normalliğini’ koruyabilmesi için göçmenlerin yerli-homojen toplumdaki dışlanması gerektiği yargısını taze tutmakta ve toplumsal normalliğin yeniden üretilmesinde de göçmenleri yaşamsal tehdit olarak tanımlamaktadır. Huysmans’a göre göçün güvenlikleştirilmesinin özellikle Avrupa’daki gelişimi üç temel tema üzerinden gerçekleşmiştir: İç güvenliğe yönelik tehdit olarak kodlama, kültürel güvenliğe yönelik tehdit olarak kodlama ve ekonomik güvenliğe yönelik tehdit olarak kodlama (Huysmans 2000, 758).

Göçün iç güvenliğe karşı bir tehdit olarak nitelenişi, göç hareketlilikleriyle birlikte sınırlardaki kontrollerin giderek zayıflaması ve bunun da iç ve dış ayrımını belirsizleştirerek devletin kendi sınırları ve coğrafyası üzerindeki egemenliğinin günden güne azalması üzerinden gelişmektedir. Ülkesel sınırlardan içeriye hem insan hem mal ve hizmet hareketliliklerinin artması, sınır içerisine yasadışı girişlerin de

önünü açmaktadır ve eğer sınır kontrolleri ve yasadışı göçe ilişkin etkili önlemler alınmazsa bu durum kamusal düzenin ve devlet otoritesinin yara almasına sebep olacaktır. Özellikle sınır güvenliğinin yeterli bir biçimde sağlanamadığı durumda güvenlikleştirmeye birlikte sıkça karşılaştığımız ve göçmenlerle ilişkilendirilen terörizm, insan kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı gibi suçlar toplumsal barışa ve kamu düzenine büyük bir darbe indirecektir. Dolayısıyla göçün iç güvenliğe tehdit olan bir olgu olarak tanımlanmasında göçmenler, sığınmacılar ve yabancılar düşmanlaştırılarak ülke içine girişleri istila, saldırı, akın, işgal gibi savaş literatürüne ilişkin kavramlarla açıklanmaya başlanmıştır (Huysmans 2000, 759-760).

Güvenlikleştirmenin çarpıcı bir biçimde uygulandığı bir diğer alan kültür olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültür alanının güvenlikleştirilmesi, kültürün yalnızca o topluma mensup yerli unsurlar tarafından üretilebilen, dışa kapalı, gelişimini tamamlamış monolitik bir olgu olarak tanımlanması, dolayısıyla dışarıdan o topluma dahil olacak her türlü yeni değer sisteminin, kimlik yapısının, inanç ve anlayışın yerel kültürü zayıflatacağı ve yok edeceği korkusu üzerine inşa edilmiştir. Bu durumda kültür ve ona bağlı olarak kimlik, sürekli korunması ve aynı biçimde kalarak yeniden üretilmesi gereken kemikleşmiş yapılar olarak okunmaktadır. Göçmenler, sığınmacılar ve mülteciler o toplumun dışsalları olarak, geldikleri toplumda var olan kültürün tahribatına yol açan, onu yozlaştıran ve homojenliğini ortadan kaldıran unsurlar olarak görülmektedir (Huysmans 2000, 762). Avrupa özelinde kültürel tehdit algısı yalnızca ulusal kimlik kavramı etrafında değil, aynı zamanda Avrupalılık kimliği etrafında da ortaya çıkmaktadır. Özellikle Avrupa dışından gelen, “Doğulu, barbar veya İslam coğrafyasından olan göçmenler, ‘medeni, liberal ve saygın’ Avrupa kültürünün ve köklü Avrupa kimliğinin yok olmasına neden olmaktadır (İbrahim 2005, 171). Dolayısıyla bu anlayışa göre, bu kültürün heterojenleşmesini sağlayacak

herhangi bir farklı kültür ya da değer sistemi doğrudan toplumu ayakta tutan bütüncül kimliğe varoluşsal bir tehdit oluşturmaktadır. Ancak burada kritik nokta Avrupa'dan gelen göçmenlere yönelik böyle bir kültürel kaygının işletilmemesi, bütüncül ve ortak bir Avrupa kültürü dışında kalan diğer kültürlerin bir tehdit unsuru olarak tanımlanmasıdır. Dolayısıyla Avrupa kültürü zaten homojen ve ilerlemesini tamamlamış bir kültür olarak resmedilmekte, bunun dışında kalan kültürler ise bu üst düzey gelişmiş kültürü aşındıran ona varoluşsal tehdit arz eden oluşumlar olarak tanımlanmaktadır.

Göçün güvenlikleştirilmesi noktasında öne çıkan son alan, ekonomi alanı ve bunun üzerinden yapılan refah şovenizmidir. Huysmans'a göre, güvenlikleştirmeye birlikte göçmenler, ekonomik alanda yerli halka rakip olan, onların haklarını, işlerini elinden alan ve sosyal devletin kendileri için sunduğu imkanları sömüren topluluklar olarak nitelendirilmektedir. Bu anlayışın temelinde refah devletinin nimetlerinden meşru olarak yararlanma hakkının yalnızca o ülke vatandaşlarına ait olabileceği yaklaşımı olarak tanımlanabilen 'refah şovenizmi' yatmaktadır. Refah şovenizmi çerçevesinde, o ülkede vatandaşlığı bulunmayan göçmen ve sığınmacıların ülkenin ekonomik ve sosyal imkanlarından yararlanması gayrimeşrudur, bunun da ötesinde bir kitlesel yağma ve istismar olarak nitelendirilmelidir (Huysmans 2000, 768-769). "Bir ülke kendi imkanlarını kendi vatandaşları için, emeklilerinin hayatını güvence altına almak için harcamak yerine, neden oraya ait olmayan grupların hizmeti için harcamalıdır?" (Mandacı ve Özerim 2013, 116). Bu sorunun temel oluşturduğu refah şovenizmi anlayışı, göçün ekonomik alanda güvenlik tehdidi olarak inşa edilmesine yol açmıştır. Bununla birlikte, dinleyici halk kitlelerinin içinde bulunduğu yapısal ekonomik krizlerin bu yargıya ikna olmalarını sağlaması nedeniyle kısa sürede pek çok Avrupa

ülkesinde gelişme fırsatı bulmuş ve başta sağ partiler olmak üzere birçok güvenlikleştirici aktörün temel argümanı haline gelmiştir.

Ancak güvenlikleştirme olgusunda güvenlikleştirici aktörün varlığı tek başına yeterli değildir. En az onun kadar belirleyici olan ve güvenlikleştirme politikalarının kurumsallaşmasını ve normalleşmesini sağlayan en önemli unsurlardan birisi dinleyici kitesidir. Güvenleştirme süreci ancak ve ancak dinleyici kitesinden karşılık bulduğu sürece, onay aldığı sürece başarıya ulaşmış olur (Bourbeau 2006, 20). Özellikle dinleyici kitlenin içinde bulunduğu kriz anları, yapısal ve güncel problemler, göçmenlerin bu problemlerden sorumlu tutabilecekleri bir günah keçisi olarak sunulmasıyla birlikte, göçün güvenlikleştirilmesi, göçmenlerin ve yabancıların ötekileştirilmesi için son derece ikna edici koşullar yaratmaktadır. Özellikle 11 Eylül olaylarından sonra Avrupa içerisinde yükselen terörizm olgusu, durumun yapısal tarihsel nedenlerinin üstü örtülerek güvenlikleştirici aktörler tarafından göçmen ve diğer dini azınlıklarla ilişkilendirilir hale getirilmiştir.

Dolayısıyla, göçün güvenlikleştirilmesi olgusu her ne kadar “insan güvenliğini” korumaya alma iddiasıyla hareket etse de; ‘biz ve öteki’, ‘içerideki ve dışarıdaki’ arasında yaratılan sınırlar çerçevesinde kişileri ve grupları damgalayarak, ayrımcılığa maruz bırakarak insan hakları, barış, adalet ve dayanışma gibi değerlerin varlığını tehdit etmektedir. Ancak bu paradoksa rağmen, göçmenlerin bir tehdit olarak inşa edildiği ve dinleyici kitlesi tarafından giderek içselleştirilip hegemonik bir alan yarattığı güvenlikleştirici söylemler, devlet aktörlerinin, sağ partilerin ve egemen sınıfların iktidarlarını pekiştirebilecekleri ve meşrulaştırabilecekleri yeni bir alan oluşturmaktadır (Buonfino 2004, 24-25).

Bu çalışmada, güvenlikleştirici aktörlerden birisi olan aşırı sağ partilerin göçmenlere yönelik söylem ve tutumlarının oldukça belirgin güvenlikleştirici unsurlar içerdiği

düşünülmektedir. Bu çerçevede aşırı sağ partilerin göçü güvenlikleştirerek siyasi söylemlerine dahil etmeleri ve bunun üzerinden kendi iktidar alanlarını güçlendirerek kitleleri örgütlemeleri kritik bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda, bu çalışmanın ampirik kısmında da Almanya’da son yıllarda yükselişe geçen *Almanya için Alternatif* partisinin liderlerinin söylemlerine, parti programına, slogan ve afişlerine odaklanılacaktır. AfD’nin göçü ve göçmenleri siyasal gündemlerine ne şekilde dahil ettiği, politik konjonktür içerisinde göçmenleri güvenlikleştirmesinin dinleyici kitlesinde nasıl bir etki yarattığı ve bu etkinin seçmenlerin parti etrafında nasıl örgütlenip giderek artan seçim başarılarına yol açtığı tartışılacaktır. Ancak ondan önce, teorik bölümümüzde temel aldığımız ikinci bir kavramsallaştırma olan “ajitator” kavramsallaştırmasının aşırı sağ partilerin ötekileştirici ve düşmanlaştırıcı politikalarında nereye oturduğu ve bunun güvenlikleştirme kavramıyla nasıl bir ilişki içerisine girdiği ele alınacaktır.

Paris Okulu güvenlikleştirme kavramını göç meselesi bağlamında yeniden ele alırken, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan Frankfurt Okulu’ndan kimi isimler faşizmin doruğa çıkarak ete kemiğe büründüğü Nazizm üzerine kafa yormuşlardır. Nazizm’i ortaya çıkaran yapısal unsurlar, faşizmin kitleleri bu derece başarılı biçimde örgütlemesi ve kitlelerin faşizmi ‘arzular’ hale gelmesi gibi pek çok sorunsal üzerinde duran isimler arasında bu çalışmanın temel teorik yapısını oluşturan, göçün güvenlikleştirilmesi meselesiyle de ilişkilendirilebilecek bir kavram dikkat çekmektedir. Devlet kademesinde, parti düzeyinde ya da örgütsel bazda yönetici konumunda olarak kitlelerin öfke ve kaygısını belirli bir gruba karşı kışkırtan ve ajitator adı verilen bu kişiler, tıpkı güvenlikleştirme olgusunda karşımıza çıktığı gibi toplum içerisinde biriken gerilimi ve korkuyu örgütlemektedirler. Frankfurt Okulu’ndan Leo Löwenhtal ve Norbert Guterman’ın ‘Aldatmanın Peygamberleri’ adlı

çalışmasındaki ajitatör kavramı, İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerika'da bulunan, dönemin Nazi liderleri gibi Yahudi karşıtlığı, mülteci karşıtlığı, sosyalizm karşıtlığı üzerinden sözlü propaganda yapan kişileri tanımlamak için kullanılmıştır. Hitler ve Mussolini'ye bağlılıklarını açık bir şekilde dile getiren bu kişiler, kendilerini toplum içerisinde aynı anda hem bir lider hem de sıradan bir kişi olarak sunmaktadır. Ajitatör kavramıyla anılan bu kişiler toplumda hali hazırda var olan potansiyel duygu birikimlerini düşmanlaştırıcı söylemler, ötekileştirici jargonlar yoluyla kışkırtıp, kitlelerde kıvılcım halinde var olan huzursuzluk, memnuniyetsizlik, önyargı gibi hisleri doktrin haline getirmeye ve en nihayetinde yıkıcı eylemlere dökmeye çalışmaktadırlar. Ajitatörün bu süreçteki en büyük silahı olan söylem aracı, düşman ve istilacı olarak tanımladığı kişi ve grupları şeytanlaştırmasında, insanlık dışı bir formda tanımlamasında en büyük yardımcısıdır. Bu bağlamda Amerika'daki ajitatörler, düşman olarak kodladıkları Yahudileri, komünistleri, muhalifleri, mültecileri ve diğer toplumsal grupları, aşağıdaki alıntıda görüldüğü gibi yerli topluma en büyük tehdit olarak kodlamıştır (Löwenthal ve Guterman 1949).

“Saf, sıradan Amerikalı insanlar ne zaman ortak çıkarlarımızın düşmanlar, komünistler, çılgınlar, mülteciler, muhalifler-dönekler, sosyalistler, böcekler ve vatan hainleri tarafından istismar edildiğini fark edecek? Amerika'nın bu düşmanları tıpkı birer parazit- böcek gibidir.” (Löwenthal ve Guterman 1949, 1). Bu alıntıda da görüldüğü gibi ajitatör, kendisini topluma dinleyici kitleden birisiymiş, dinleyicinin iç sesiymişçesine, onun duygu dünyasını ve çıkarlarını dillendiriyormuşçasına sunmaktadır.

Ajitatör toplumsal alanda hali hazırda var olan bir sosyal bunalım halinin, bir memnuniyetsizliğin üzerine oynar ve burada hemen her zaman sorunun kaynağı olduğunu iddia ettiği bir toplumsal gruba ya da özneye işaret eder. Bunun yanı sıra

diğer sosyal değişim savunucularından farklı olarak ajitatörler birtakım özelliklere sahiptir. Birincisi, ajitatör diğer sosyal değişim savunucularından farklı olarak toplumsal alandaki huzursuzluğu, problemin doğasını açıklamaya çalışmaz, daha çok dinleyicinin çıkmaza girmiş halini çaresizliğini daha da pekiştirerek o huzursuzluk duygusunu daha da artırarak ve bütün rasyonel çözüm alanlarını imha ederek hareket eder. Dolayısıyla onun asıl amacı probleme yönelik bir çözüm getirmek değil, bir tepki hareketi örgütlemektir. İkinci nokta, dinleyicileri üzerinde problem ya da huzursuzluk üzerinden bir iktidar oluşturmayı, onların davranışlarına şekil verip, yönlendirmeyi amaçlamaktadır. Üçüncüsü, ajitatör için problem olarak kodlanan olgu (kapitalizm, sosyalizm gibi) herhangi bir sosyal formun aracı olmadığı doğrudan kurbanları üzerinde etkili olan bir düşman setini işaret etmektedir. Dolayısıyla, örneğin ajitatör için işsizliğe yol açan ekonomik-yapısal sebepler değil, bundan sorumlu olduğunu düşündüğü düşman kişiler ve gruplar önemlidir. Son olarak, bir reformcu veya devrimcide bir fikir veya duyguyu, belirli bir bilince ve farkındalığa dönüştürme amacı, ajitatörde o fikir ve duygunun herhangi bir bilince dönüştürülmeksizin irrasyonel bir biçimde abartılması ve yoğunlaştırılması biçiminde kendini göstermektedir. Dolayısıyla problemin neden olduğu memnuniyetsizlik, ajitatörün yönlendirmesiyle kin, nefret gibi şiddetli bir duygulanıma dönüşmekte ve dinleyicilerin bu duyguyu içinde biriktirip düşman olan özneye veya nesneye boşaltabilecekleri bir eylemlilik alanı sağlamaktadır (Löwenthal ve Guterman 1949, 6-9).

Bu bağlamda, örneğin toplum içerisinde ekonomik krizlerin baş gösterdiği, işsizliğin yükseldiği bir noktada, yani gerçek ve hissedilir bir sosyal problemin varlığında ajitatör, probleme neden olan yapısal, ekonomi politik unsurlara sırtını dönerek kişilerin öfkelerini boşaltabilecekleri bir grubu işaret etmektedir: “Amerika’da doğan

insanlar intihar etmek zorunda çünkü mülteciler onların işlerini ellerinden alırken yiyecek hiçbir şeyleri yok!” (Löwenthal ve Guterman 1949, 12).

Yukarıda belirtilen problemler ve bu problemlerin yol açtığı dışlanma, hayal kırıklığı, güvensizlik gibi duygular ajitatörün ortaya çıkardığı duygular değildir, bunlar kaynağını doğrudan modern toplumdan alan sosyal gerçekliklerdir. Bunlar sosyal problemin kişilerde ortaya çıkardığı psikolojik semptomlardır, ancak ajitatör bu duygulanımların sosyal durumla ilişkisini teşhis etmez; o daha çok huzursuzluğu yaratan durumun üzerini örtterek dinleyicinin bunu kabullenmesini ister. Dinleyicisini irrasyonel duygu patlamalarına sevk ederek anlık rahatlamalar sağlar, ancak problemin varlığını ortadan kaldırmaz. (Löwenthal ve Guterman 1949, 14-16).

Öte yandan, düşman imgesi büyük bir tehdit unsuru olduğu kadar, gelişmemiş, medeni olmayan, gerici bir takım özsel ve değişmez karakteristiklerle malumdür. “Bir yabancı Amerika’ya geldiğinde ya da Amerika’da yetiştiğinde o kişi, aldatma, ikiyüzlülük vb. gibi Asya ve Avrupalıların bazı çirkin ruh hallerini yüreğinde taşıyarak gelir ve bu çirkin ruhunu, sosyal, politik alanda, iş dünyası ve arkadaşlık ilişkilerinde yansıtır.” Burada da görüldüğü gibi ajitatör için Asya veya Avrupalı olan kişilerde her ne kadar Amerika’da yetişmeler de değişmez bazı özsel karakteristikler mevcuttur ve bunların her biri pejoratif, yıkıcı karakteristiklerdir (Löwenthal ve Guterman 1949, 49).

Ajitatörün işaret ettiği en büyük tehdit imgelerinden birisi de mültecilerdir. Mülteciler kendi ülkelerindeki dehşet verici kötü koşullardan kaçıp gelmiş olmaları argümanı nedeniyle yerlilerin vicdanını istismar etmektedir. Ancak bu kişiler bir şey üretmekten aciz, yerlilerin ürettiklerini sömüren parazitler olarak tanımlanmıştır: “Bir mülteci erkek cinsiyetine mensup olduğu halde Avrupa’da gerçek bir erkek gibi savaşmayacak kadar ödleğ olduğu için ağlayarak Amerika’ya gelmiştir. Gerçek erkekler onun

özgürlüğü uğruna savaşırken, o kendisine yeni bir iş kuracaktır.” Dolayısıyla mültecilik burada hem korkaklıkla hem de korkaklığın özdeşleştiği ‘kadınlıkla- erkek olmamakla’ tanımlanarak, mültecilerin belirli bir karakter tipolojisiyle yaftalanması sağlanmıştır. Sonuç olarak mülteci, kimsesiz ve evsiz serseri bir figür, tanrının lanetlediği bir kimse ya da daha iyi bir kaderi hak etmeyen bir sürgün olarak tanımlanmıştır (Löwenthal ve Guterman 1949, 50-51).

En nihayetinde, toplumsal alanda var olan huzursuzluk-bunalım hali ajitasyonun beslenebileceği bir alan sağlar ancak aynı anda ajitatörler de huzursuzluğu-bunalımı besleyerek pekiştirir. Yani ortada huzursuzluğa neden olan kaygı yaratan bir problem vardır ancak ajitatör bu problemin gerçek kaynağına yoğunlaşmak yerine onu kendi işaret ettiği bir hedef doğrultusunda kanalize eder ve kendisi de bu yönlendirme aracılığıyla toplumsal alandaki iktidarını ve meşruiyetini konsolide eder. Dinleyici kitlesinin içinde bulunduğu güvensizlik hissiyatı ve çaresizlik duygusu, onların sosyal refah ve huzura yönelik umutları ve ihtiyaçları ajitatörlerin istismar edeceği bir alan yaratmakta ve onların propagandalarının kitlelerde karşılık bulmasına neden olmaktadır (Löwenthal ve Guterman 1949, 138).

Dolayısıyla teorik kısımda ele aldığımız üzere, gerek güvenlikleştirme kavramı gerek ajitatörlerin propagandaları, iktidar odaklarının kitlelerin içinde bulunduğu huzursuzluk alanlarını manipüle etmelerine ve bunu üzerinde kendi iktidar alanlarını örgütlemelerine olanak sağlamaktadır. Hem göçün güvenlikleştirilmesi yoluyla bugünkü göçmen ve mültecilerin Avrupa’daki durumu, hem de İkinci Dünya Savaşı sırasında Yahudi ve sosyalist mültecilerin Amerika’daki durumu, bir ötekileştirme, düşmanlaştırma ve şeytanlaştırma üzerinden kitlelerin sorunlarını yükleyebilecekleri bir günah keçisinin yaratılmasına işaret eder. Bu çalışmanın ampirik kısmında da detaylıca ele alınacak olan, güvenlikleştirme ve ajitasyon kavramlarını politik

ajandalarında, propaganda ve eylemlerinde sık sık gösteren en önemli aktörlerden birisinin de göçmen karşıtı aşırı sağ partiler olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın ilerleyen bölümlerinde bu parti grubuna örnek olarak gösterilebilecek, Almanya'da son dönemde yükselişe geçen AfD partisinin parti programı, lider söylemleri, slogan ve afişleri aracılığıyla ortaya koyduğu göçmenlere ve mültecilere yönelik güvenlikleştirici ve düşmanlaştırıcı söylem ve propagandaların ele alınması hedeflenmektedir.



BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu çalışmanın ampirik kısmında başvurulacak temel yöntem söylem analizi olup, AfD'nin söylem ve metinlerindeki güvenleştireci ve ajitasyon içeren unsurların ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bu amaçla başvuracağımız söylem analizi yöntemi, niteliksel bir analiz yöntemi olup söylemin sosyal pratiklere ve kurumlara nasıl meşruiyet ve anlam kazandırdığı argümanı üzerinde durmaktadır. Söylemler tarihsel bir an içerisinde fikirlerin, kavramların ve kategorilerin biraraya gelmesiyle oluşan ve bu yolla anlamı üreten ve yeniden üreten olgular olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden yazılı, görsel veya sözlü bir metinde var olan söylemlerin aydınlatılması ancak dilin ve göstergebilimsel öğelerin analiziyle mümkündür. Ancak metin analizinde yalnızca söylemin unsurlarına ulaşmak mümkünken, söylem analizi yoluyla sadece söylemin unsurları değil, onların belirli bir bağlam içerisinde sürekli olarak ürettiği anlamlar da açığa çıkmaktadır (Halperin ve Heath 2012, 309).

Dolayısıyla dil içerisinde yalnızca söylemsel öğeler ve 'söylemek' fiili değil, aynı zamanda bunun 'eyleme' yani yapıp etmeye dönüşmesi ve 'olmak'la yani bir kimlikle şekillenmesi söz konusudur (Gee 2014, 17). Sözeylem teorisinin de merkezini oluşturan bu argümana göre bir söz söylemek yalnızca söylemek amacıyla sınırlı kalmayan arkasında bir özneyi veya nesneyi harekete geçirecek bir eylemliliği de içeren ve etki yaratan bir boyuta da sahiptir. Bu yanılla söylem ve dil sosyal dünyanın anlamını inşa eden yaratıcı bir fonksiyona sahiptir. Dolayısıyla dil, neyin bilenebilir, söylenebilir ve yapılabilir olduğunu belirleyip yapılandırmasıyla sosyal gerçekliğin inşa edilmesinde kritik bir öneme sahiptir (Halperin ve Heath 2012, 311).

Bu çalışmada söylem analizinin önemli bir boyutu olan eleştirel söylem analizi kullanılacaktır. Betimleyici söylem analizinden farklı olarak eleştirel söylem analizi, söylemin içinde bulunduğu tarihsel ve toplumsal bağlamın yanı sıra, o söylemin arkasında yatan ideolojik tutum, güç ilişkileri ve eşitsizlikleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. 1980'lerin sonlarına doğru Norman Fairclough, Ruth Wodak ve Teun van Dijk gibi isimler tarafından sosyal bilimler içerisinde giderek yaygınlaşan bu metot; dil içerisindeki baskıyı, ayrımcılığı ve kontrol mekanizmalarını son derece şeffaf bir biçimde ortaya dökme iddiasındadır (Blommert ve Bulcaen 2000, 447-448).

Göçün güvenlikleştirilmesi kavramında söylemin nasıl önemli bir yer edindiğine baktığımızda ise, en göze çarpan güvenlikleştirme aktörlerinden birisi olan aşırı sağ partilerin söylemleri bu anlamda büyük malzeme sunmaktadır. Aşırı sağ partilerin söylemlerinin altında yatan anlamlar, onların politik hattı, ne tür bir iktidar ilişkisine ve ideolojik yaklaşıma hizmet ettiği, nasıl bir sosyal yapı ve anlayış inşa etmeye çalıştığı gibi sorulara yanıt üretebilmek, bu partilerin liderlerinin söylemlerinin, parti programlarının, seçim propagandaları ve afişlerinin eleştirel bir analize tabi tutulmasıyla mümkündür. Bu noktada Wodak eleştirel söylem analizini, göçmen karşıtlığı ve göçe yönelik ayrımcılıkların dilde nasıl yapılandırıldığını analiz etmek amacıyla pek çok çalışmada kullanmıştır. Biz de bu çalışmada Wodak'ın eleştirel söylem analizi yöntemini takip ederek göçün güvenlikleştirilmesinin ve sağ partilerin göçmenler üzerinden kurdukları ajitasyon olgusunun hangi yöntemsel unsurlar etrafında şekillendiğini incelemeye çalışacağız (Mandacı ve Özerim 2013, 110).

Bu noktada Mandacı ve Özerim'in çalışmasında sunduğu göçün güvenlikleştirilmesinin dört temel kavramsallaştırması bu çalışma açısından da önemli bir yere sahiptir. Göçün söylem yoluyla güvenlikleştirilmesi meselesinde dört ana unsur vardır, bunlar; söylemin güvenlik temaları, söylem araçları, alt referans

nesneleri ve beklenen güvenlikleştirme çıktılarıdır. Söylemin güvenlik temaları tehdit altında olduğu, gc yüzünden risk altında olduğu iddia edilen temalardır, bu bağlamda gcmenler kimi zaman kültürel alana kimi zaman ekonomik alana veya ulusal güvenliğe tehdit oluşturan varlıklar olarak tanımlanmaktadır. İkinci olarak söylem aracıları güvenlikleştirme profesyonelleri olarak tanımladığımız güvenlikleştirmeyi yapan aktörlerin halka ulaşmak için kullandıkları araçları anlatmaktadır. Bu bağlamda, aşırı sağ partiler için seçim afişleri, sloganlar ve bildiriler bu araçlardan bazılarını oluşturmaktadır. Alt referans nesneleri ise tehdit altında olduğu belirtilen alanı işaret etmek için kullanılan somut nesnelerdir, örneğin bir ülkede işsizliğin yükselmesini gcmenlerin varlığına bağlamak ekonomik alanın güvenlikleştirilmesini pekiştirmeye yönelik bir referans nesnesi olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda alt referans nesneleri söylemin güvenlik temalarının daha özelleşmiş, somutlaşmiş biçimini ifade etmektedir. Örneğin, söylemin güvenlik teması ekonomik alanken, buna dair ortaya konan özelleşmiş gerekçe olarak gcmenlerin gelmesiyle bölgedeki kiraların arttığı argümanı alt referans nesnesini işaret etmektedir. Son olarak, beklenen güvenlik çıktılarıyla anlatılmak istenen ise, güvenlikleştirici aktörlerin bu güvenlikleştirme politikaları sonrasında elde etmeyi hedefledikleri değişiklikler ve ‘kazanımlardır’. Buna rnek olarak da sınırların kapatılması, mültecilere yönelik kota konulması veya gcmen politikalarının sıkılaştırılması gösterilebilir (Mandacı ve zerim 2013, 111).

Dolayısıyla, teori ve yöntem bölümünde ele aldığımız bu kavramsal-kuramsal hat çerçevesinde, çalışmanın ilerleyen bölümünde ampirik inceleme olarak ele alacağımız AfD partisinin lider söylemleri, seçim sloganları, afişleri ve parti programları aracılığıyla gc nasıl bir güvenlik meselesi olarak kodladığını ortaya koymaya çalışacağız. Bu çerçevede, eleştirel söylem analizi yöntemiyle söylemlerdeki ideolojik, ayrımcı ve eşişsizliki ögeleri ve mevcut gc ilişkilerini analiz edip, bu partinin

dinleyici kitlesini göçmen karşıtlığı etrafında örgütleyerek nasıl toplumsal destek sağladığını ve kendi iktidar alanını yarattığını ortaya koymaya çalışacağız.



BÖLÜM V

ALMANYA'DA AŞIRI SAĞIN TARİHÇESİ

Çalışmanın bu bölümünde Almanya'da savaş sonrası dönemde ortaya çıkan aşırı sağ hareketlerin ve partilerin tarihsel gelişimine, bu örgütlenmeleri Avrupa'daki diğer aşırı sağ örgütlenmelerden farklı kılan yanlarına ve bu farklılığın Almanya'nın kendi iç siyasal dinamikleriyle olan ilişkisine değinilecektir. Aşırı sağ hareketlerin tarihsel ve politik gelişmelerine değinildikten sonra, çalışmanın asıl konusunu oluşturan AfD'nin kendinden önceki aşırı sağ partilerle olan benzerliği ve farklılığıyla birlikte AfD'yi Alman siyasal sisteminde özgün kılan başarısının arkasındaki yapısal ve konjonktürel öğelere vurgu yapılacaktır.

Nazizm geçmişinin yarattığı travmaya bağlı olarak Federal Almanya Cumhuriyeti için aşırı sağ olgusu hem siyasal alanda hem de toplumsal tabanda olağanüstü hassasiyet içeren bir konuydu. Nazi partisinin ortaya çıkmasıyla ve Weimar Cumhuriyeti'nin yıkılması ile başlayan travmatik sürece dayanan toplumsal bilinçaltı, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde demokrasi karşıtı örgütlenmelere karşı bir savunma mekanizması geliştirmeyi ve parti sisteminde radikal uçlara yayılan parçalanmayı önlemeye dönük adımlar atmaya beraberinde getirdi. Bu gelişmeler bir yandan siyasal sürecin bir çıktısıyken bir yandan da savaş sonrası dönemdeki sosyal ve ekonomik durumun bir çıktısıydı. Savaş sonrası dönemde Doğu ve Batı Almanya arasında başlayan gerilimli süreç, sosyal ve ekonomik gelişmelerle birlikte sosyal piyasa ekonomisinin kurulması, Almanya'nın Avrupa Topluluğu'nun kurucu ülkelerinden biri olması ve NATO'ya eklenmesi gibi gelişmeler yeni kurulan liberal demokratik düzeni hızla pekiştirdi. Bir yandan 1957-1983 yılları arasında CDU/CSU, SPD, FDP'nin parlamentoda temsili söz konusuysen uygulanan %5'lik seçim barajı sayesinde belirli oy oranının altında kalan partilerin parlamentoda temsili

mümkün değildi ve Yeşiller'e kadar (1983) hiçbir küçük parti %5 barajını geçerek ulusal parlamentoya girme şansını edinemedi. Her ne kadar ulusal parlamentoda temsil şansı bulamasa da pek çok aşırı sağ parti yerel düzeyde ve eyalet düzeyinde parlamentoda varlık gösterebildi, bu doğrultuda ulusal parlamentoya girmeseler de 1989'a kadar yasal zeminde parti olarak sınıflandırılabilen 26 adet aşırı sağ örgütlenmesi mevcuttu (Westle ve Niedermayer 1992, 83-84).

Savaş sonrası dönemde Batı Almanya'daki aşırı sağ örgütlenmesi temel olarak iki periyoda bölünebilmektedir. İlk dönem 1945-1965 yılları arasında olan ve Nasyonal Sosyalizm döneminden kalan kadrolar etrafında örgütlenen, politik kökenlerini Nazi ideolojisinden alan kuşakların baskın olduğu bir aşırı sağ örgütlülüğü dönemi idi. Bu dönemki aşırı sağ yaklaşım kendisini otoriter, faşist rejim biçimleriyle ilişkilendirmiş, ırkçı söylemleri, demokrasi karşıtlığını açık biçimde ortaya koymuştur. Dolayısıyla Nazi ideolojisiyle kurulan doğrudan bağlantı sebebiyle bu dönemdeki aşırı sağ örgütlerinin literatürde eski milliyetçilik-eski sağ kavramıyla anıldığı görülmektedir (Westle ve Niedermayer 1992, 89).

Özellikle 1945-1952 döneminde ortaya çıkan aşırı sağ partiler, savaşın hemen ardından ortaya çıkan sosyal, ekonomik ve siyasal problemlerin sonuçlarından faydalanarak örgütlendiler. 1953-1961 dönemi ise burjuva partilerinin başarılı olduğu, sosyal refah sisteminin oturmaya başladığı ve demokrasinin geniş toplum kesimleri tarafından kabul gördüğü yıllardı. Bu dönemde aşırı sağ toplumsal tabanda bir ölçüde zemin kaybetti ve yaşanan bazı seçim başarısızlıkları örgütsel çözümlere de yol açtı.

1960'lı yıllarla başlayan süreç ise aşırı sağın politik, kavramsal ve örgütsel zemininde önemli değişimlerin meydana geldiği ve 'yeni sağ' kavramı çerçevesinde tanımlanan bir aşırı sağ siyasetinin ve kültürünün oluşmaya başladığı dönemlerdi (Westle ve Niedermayer 1992, 85). Burada yeni sağ kavramsallaştırılması incelendiğinde bu olgu

ile yalnızca tek bir politik parti ya da partiler bütünü kastedilmediği daha çok Batı demokrasilerindeki değerlerin ve kültürün köklü değişimine verilen yeni muhafazakar tepkinin popülist aşırı bir versiyonunun işaret edildiği görülmektedir. Dolayısıyla yeni sağ basitçe muhafazakarlığın aşırı sağa doğru genişlemesi demek değil, daha çok politik spektrumun yeniden yapılanmasının bir ürünü ve mevcut partilerin konumlarının yeni politik düzene göre yeniden oluşmasının bir sonucudur. Batı demokrasilerinde değişen yeni değerler sisteminde sınıf, ekonomik statü gibi maddi(material) değerlerin yerini siyasal ve toplumsal hayatın demokratikleşmesi, özgür kişisel yaşamın korunması gibi post materyal değerler sistemi üzerinden okuyan bir düşünsel akım ortaya çıktı. Bu düşünsel perspektifin temel yürütücüsü olan yeni sol çizgi ve entelektüel kesime karşı, sağda geleneksel değerleri savunarak eski politik gündeme bağlılığını koruyan ama bunu açık biçimde liberal demokrasi kavramını eleştirmeden, antisemitizmi gündeme getirmedi, açık ırkçı ifadelerle yer vermeden, ideolojik-düşünsel hat temelinde inşa ederek ortaya koyan bir yaklaşım oluştu. Bu yeni bakış açısıyla ve yeni sağ örgütlerinin neomuhafazakar entelektüellerle çeşitli noktalarda yan yana gelmesiyle birlikte aşırı sağ eğilimlerin meşrulaştırılmasına yardımcı olan bir ortak zemin yaratıldı. Böylece siyasi yelpazede sağ ideolojik görüşler daha görünür kılındı ve etkili oldu (Minkenberg 1992, 56-59).

Yeni sağcı yaklaşımın ve söylemlerin toplumsal alanda giderek meşrulaşmasına, tabu olan meselelerin yeniden politik gündeme girmesine katkı sunan bir unsur da medya olarak karşımıza çıkmaktadır. Radikal sağ şiddeti meşrulaştıran, şiddetin yöneldiği kesimlerin bir tehdit olarak inşa edilmesinde ve kamusal söylemin yayılmasında önemli rol oynayan medya sayesinde aşırı sağcı yaklaşımın önce argümanları, daha sonra söylem ve pratikleri toplumsal düzeyde 'normalleşmeye' başlamıştır (Koopmans ve Olzak 2004, 199).

Yeni sağ olgusunun siyasal amaçları iki temel noktaya odaklanıyordu. Bunlardan birisi entelektüel metapolitikalar yoluyla bir kültürel hegemonya kurma kaygısıydı. Yani, çeşitli fikirler, kavramlar ve anlamlar aracılığıyla sol partilerin inşa ettiği entelektüel birikime benzer olarak onun düşünsel karşıtlığını oluşturan bir kültürel zemin inşa etme amacı güdüyorlardı. Bu noktada yeni sağın sırtını yasladığı temel tutumlardan birisi etno-milliyetçi perspektifti. Yeni sağ çizgi insanlar arasında köktenci bir biçimde eşitsizliğin var olduğu iddiasını etnik farklılıklar temelinde meşrulaştırmaya çalışmaktaydı. Burada yeni sağı Nazizm'den ayıran bir yön de evrenselcilik karşıtlığındaki tavrı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni sağ söylemde Nazizm'de olduğu gibi bir imha/yok etme amacından ziyade daha çok ayrımcılık ve etnik çoğunlukçuluk yaklaşımı görülmektedir. Etnik ve kültürel kriterlere göre yapılan bu ayrımcılık tek tipleştirici olduğu gibi aynı zamanda öznelliği ve bireyselciliği de reddetmektedir (Salzborn 2016, 38- 40).

Yeni sağı geleneksel sağ yaklaşımdan ayıran en önemli noktalardan birisi ise yeni sağ örgütlenmenin medyayı aktif bir biçimde propaganda aracı olarak kullanabilmesi ve geleneksel anlayıştan farklılaşan özgün eylem formları ve ajitasyon stratejileri ortaya koyabilmesidir. Özellikle yeni sağ akımının Nazizm'le resmi olarak arasına mesafe koyması bu özgün formu inşa etmesine yardımcı olmuş, geniş kitleler nezdinde kabul görmesinin, toplumsal tabanda, yerel ve bölgesel meclislerde başarı yakalamasının temel nedenlerinden birisi olmuştur (Salzborn 2016, 41).

1966-1969 yılları Batı Almanya'da ilk ekonomik krizin patlak verdiği ve CDU/CSU-FDP koalisyonundan büyük koalisyona (CDU/CSU-SPD) geçildiği yıllarken, aynı zamanda ilk defa bir aşırı sağ partinin Almanya Ulusal Demokrat Partisi (Nationaldemokratische Partei Deutschlands-NPD) 'nin en büyük başarısını elde ettiği dönemlere denk gelmektedir. 1964 yılında aşırı sağcı partisi olarak kurulan NPD,

bir yandan Soğuk Savaş döneminde iki Almanya'nın birleşmesi çağrısıyla ön plana çıkan, diğer yandan da 2. Dünya Savaşı'ndan Almanya'nın 'aşırı derecede' sorumlu tutulmasına yönelik eleştirileriyle dikkat çeken bir partidir (Nagle 1970, 70). Kadrolarının büyük ölçüde Neo-Nazi isimlerden oluştuğu parti kendisini 'Almanya'nın en önemli vatansever gücü' olarak tanımlamıştır. (Nagle 1970, 70). Bu dönemde NPD'nin siyasal gündemini ve temel ideolojik kaygısını oluşturan en önemli nokta, parçalanmış bir şekilde var olan Alman halkının bütünlüğünü sağlamaktı. 1960'lı yıllarda 10 eyalet parlamentosunun yedisinde temsil hakkı elde etti. Oldukça geniş bir toplumsal taban da bu partinin ulusal parlamentoya girmesini bekliyordu. Ancak 1969'daki ulusal seçimlerde %5 barajını geçememesi partinin toplumsal alandaki popülerliğinin de azalmasını beraberinde getirdi. Partiyle ilgili ortaya çıkan skandal haberler ve partinin gençlik hareketinin şiddet olaylarıyla ilişkili hale gelmesi sonucunda giderek başarı kaybetti ve 1971 yılı itibariyle tüm eyalet parlamentolarındaki koltuklarını da yitirdi (Mudde 2000, 458).

Aşırı sağın Federal Almanya'da ilk kez en belirgin şekilde NPD ile ortaya çıkması ve bunun ardından gelen düşüşle birlikte aşırı sağ tabanı ikiye bölündü. Birinci kamp paramiliter gruplardan ve örgütlerden meydana gelen ve NPD'yi 'gereğinden fazla' yasal alan içinde hareket etmekle suçlayan, parlamento kuralları içinde kalmanın, o kurallara göre oynamanın bir hata olduğunu belirten kesimlerden oluşuyordu. Diğer kamp ise, NPD'nin başarısızlığını onun entelektüel altyapısındaki yetersizliğe bağlayan ve asıl olanın sokaklarda çatışmak değil, fikirler ekseninde mücadele vermek olduğunu savunan kişilerden meydana geliyordu (Salzborn 2016, 39).

1970'lerin başlarında SPD-FDP'nin hükümette olduğu, CDU/CSU'nun ise muhalefette olduğu ve parti sisteminin yeniden kutuplaştığı dönemde aşırı sağ hareketler bir ölçüde toplumsal alanda değer kaybetmeye ve örgütsel yapısı itibariyle

de zayıflamaya başladı. Ancak aynı dönemde bu örgütlerin yer altına itilmeye başladığı ve potansiyel aşırı sağ şiddetin baş göstermeye başladığı da görülmekteydi. 1970'lerin sonlarına doğru bu genç ve çoğunlukla Neo-Nazi aşırı sağcı gruplar göze çarpacak şekilde güçlendi ve aktifleşti. Bu dönem aynı zamanda aşırı sağın içsel ve örgütsel yeniden yapılanma dönemine girdiği yıllardı. 1971 yılında Alman Halk Birliği (*Deutsche Volks Union-DVU*) bir aşırı sağ şemsiye örgütlenmesi olarak kuruldu ve bu yapı hem örgütsel olarak hem de medya gücü olarak NPD'ye karşı en büyük rakip olarak ortaya çıktı (Westle ve Niedermayer 1992).

Almanya'da aşırı sağın gelişiminde bir diğer önemli tarihsel aşama da 1980'lerde başladı. 1983'te Cumhuriyetçiler'in (*Die Republikaner*) ortaya çıkması ve 1986'da öncesinde birbirine rakip olan DVU ve NPD'nin ittifak oluşturması 1970'lere kıyasla aşırı sağda bazı gelişmelere sebep oldu. 1980'lerde asıl olarak CDU/CSU gibi sağ muhafazakar bir çizgiyle ortaya çıkan ve sadece Bavyera'da değil ulusal çapta etki uyandırma hedefinde olan Cumhuriyetçilerin CDU/CSU çizgisiyle başlangıçta tek bir temel farkı vardı. Bu fark CDU-CSU çizgisinin büyük ölçüde temel aldığı Hıristiyanlık değerlerine Cumhuriyetçilerde vurgu yapılmamasıydı.

Ancak Cumhuriyetçiler partisinin başına Franz Schönhuber'in geçişiyle birlikte partinin ulusal-muhafazakar kimliği modern aşırı sağcı bir çizgiye dönüştü ve bu noktada partinin imajını oluşturan temel politik tutum milliyetçilik, yabancı düşmanlığı, refah şovenizmi, düzenin ve yasanın kutsanması ve Alman birliğinin korunması gibi kaygılar ekseninde oluşmaya başladı. Bunun yanı sıra parti, mevcut parti sistemine yönelik eleştirileri ve karşıtlığını popülist bir tutum üzerinden ifade etti. 1989'da Cumhuriyetçiler Avrupa Parlamentosu seçimlerinde %7.1 oy alarak ve Avrupa Parlamentosu'na temsilci sokarak en büyük başarısını elde etmiş, siyasal ve toplumsal zeminde büyük yankı uyandırmıştır (Backes ve Mudde 2000, 460).

O dönemde resmi düzeyde Cumhuriyetçilerin aşırı parti olarak tanımlanmadığı ancak medyada, toplumsal ve siyasal tabanda farklı bir algının oluştuğu görülmektedir. Partinin demokratik anayasayla olan ilişkisi, parti programının anayasanın 21. maddesini ihlal eden bir içeriğe sahip olup olmadığı meselesi büyük ölçüde tartışılmıştır. Batı Alman Anayasası'nın 21. maddesine göre, anayasayı ihlal eden ya da Federal Almanya Cumhuriyeti'nin varlığına karşı olup ona zarar veren partiler anayasa karşıtı olarak nitelendirilebilmekte ve Federal Anayasa Mahkemesi tarafından yasaklanabilmektedir. 1974'e kadar bir istihbarat örgütü ve iç güvenlik ajansı olan Anayasayı Koruma Teşkilatı raporlarında bu partiler radikal kavramıyla nitelendirilmektedir. 1974'ten itibaren ise bu partiler 'aşırı' olarak nitelendirilmeye başlamıştır, böylece aşırı kavramı demokrasi karşıtlığını ve negatif anlamları barındırırken, radikal kavramı problemin kökenine inmeyi amaçlayan ve zorunlu olarak demokrasi karşıtlığını çağrıştırmayan bir anlam ifade eder hale gelmiştir (Salzborn 1992, 89).

Yeni sağın ortaya çıktığı ilk dönemlerden örgütlülüğünü giderek artırdığı ve güçlendiği 1980'li yıllara kadar hareket, neomuhafazakar entelektüellerle aşırı sağ kanat arasında gelişen bir örgütsel bağ kurmuş bu bağ sayesinde aşırı sağa yönelik toplumsal zemindeki yargılar kırılmaya, hareketin politik alandaki meşruiyeti yavaş yavaş kurulmaya başlamıştır. Bu durum özellikle neomuhafazakar kesimin Nazi tarihini yeniden değerlendirmeye alması, farklı bir tarihsel okuma biçimi geliştirmeye başlaması ve ortak tarihsel kimlikten ileri gelen bir Alman ulusal bilinci inşa etmeye koyulmasıyla beraber seyretmiştir (Minkenberg 1992, 71).

1983 yılında muhafazakar tabana seslenme ve ulusal düzeyde etki yaratma iddiasıyla ortaya çıkan Cumhuriyetçilerin 1987'deki parti programı bir yandan da Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılma çekincesiyle açıkça ırkçı ifadelerden kaçınmıştır

ancak partinin kimliği milliyetçi olarak tanımlanmıştır. Bu doğrultuda parti programında Alman olmayan göçmenlerin artan ‘akınlarına’ ve Almanya’daki artan yabancı etkisine ilişkin tepkilerini açıkça ortaya koymuşlardır. Parti politikasının temel odak noktalarını güçlü bir yasa ve düzen vurgusu, polisin, ailenin, kamu ruhu ve disiplin gibi geleneksel değerlerin ön plana çıkarılması, ulusal kimlik ve kültüre yönelik güçlü vurgu gibi tutumlar oluşturmaktadır (Betz 1993, 48).

3 Ekim 1990’da iki Almanya’nın birleşmesi literatürde bu alanda çalışma yapan pek çok isime göre Almanya’daki aşırı sağ gruplara verilen toplumsal desteğin azalmasına sebep olmuştur, bu argümana göre aşırı sağ gruplara destek veren kesimler açısından birleşmeyle birlikte grupların bu örgütlerde yer alma motivasyonunu etkileyen milliyetçilik yaklaşımının talepleri bir ölçüde karşılanmıştır. Ancak bunun yanı sıra birleşmeden sonra Cumhuriyetçiler Partisi, örgütlülüğünü Doğu Almanya nüfusunu da kapsayacak şekilde genişletmeye ve burada yeni örgütsel alt yapı inşa etmeye koyulmuştur. Fakat bu süreçte partinin Doğu Alman parlamentosu tarafından Şubat 1990-Ağustos 1990 tarihleri arasında yasaklanması ve bu yasağın arkasından gelen 1990’daki ulusal parlamento (*Bundestag*) seçimlerinde partinin %2,1 oy alarak parlamentoda temsil hakkı elde edememesi partinin toplumsal ve siyasal alandaki popülarlığını de yitirmesine yol açmıştır (Roberts 1992, 331).

1980’lerde aşırı sağ spektrumda ön plana çıkan bir diğer parti Alman Halk Birliği (*Deutsche Volks Union-DVU*), 1986’da Gerhard Frey tarafından kurulmuştur. Hristiyan demokrat- liberal koalisyonun başarısız politikalarına tepki olarak kurulan DVU, kurulduğu ilk dönemde herhangi bir parti programına sahip olmayan, 1970’lerdeki şemsiye örgütlenmesinden partiye dönüşmüş bir yapı olarak karşımıza çıkmıştır. Bu partinin üyeleri şemsiye örgütü zamanındaki eylem gruplarından seçilmiş ve bu yüzden üyeliği oldukça sınırlı, kadrosu kısıtlı ve odaklandığı politik

noktalar daha çok partinin kurucusu Frey tarafından oluşturulmuştur. 1987-1990 yılları arasında partinin NPD ile yaptığı ittifak dönemlerinde de parti kayda değer seçim başarısı elde edememiş, yalnızca Bremen ve Schleswig-Holstein bölgelerinde %6 civarında oy kazanarak eyalet meclislerine girebilmiştir. Partinin parti programı Almanya'daki dönemin tüm partileri arasındaki en kısa program olup, kurulduğundan itibaren yaşanan önemli toplumsal olayların varlığına rağmen kayda değer bir değişim geçirmemiştir (Backes ve Mudde 2000, 461-462).

1998'de DVU ikinci bir canlanma yaşamış ve Saksonya- Anhalt'teki eyalet parlamentosunda %12,9'a varan oy oranlarına ulaşmıştır. Bu başarısıyla DVU 1998'e değin savaş sonrası Almanya'daki tüm aşırı sağcı partiler içindeki yerel ve ulusal düzeyde en yüksek seçim başarısını elde etmiş ve aşırı sağcı yaklaşıma sahip tabanı ortak bir platformda başarılı bir şekilde örgütlemeyi sağlamıştır. Bu seçim başarısının arkasında yatan etkenler ideolojik sempaticizmandan çok tabanda yükselen otoriter ve yabancı düşmanı potansiyelle bu dönemde birleşmenin getirdiği ekonomik ve sosyal problemlerin yarattığı kaygılardır. Mevcut ana akım partilerin bu problemleri çözmedeki yetersizliği ve taban içerisinde kurulu parti düzenine yönelik memnuniyetsizlik kitleleri DVU'ya oy vermeye yönelten sebepler arasındaydı (Backes ve Mudde 2000, 463).

Sonuç olarak milenyumun başı itibariyle Almanya'daki sağ partiler her ne kadar yerel ve bölgesel düzeyde parlamento başarısı sağlayıp etki doğursalar da hiçbirisi ulusal parlamento düzeyinde başarı sağlayamamıştı. Milenyumdan sonra yeni sağın evrimi temel olarak iki ayrı platform üzerinden ilerlemeye başladı, ilki *Institut für Staatspolitik* ve *Bibliothek des Konservatismus* gibi entelektüel-düşünsel alt yapıya da sahip olan yeni kurum ve örgütlerin kurulmasını içeriyordu. Diğerleri ise sağdaki toplumsal hareketlere yeni biçimler kazandırarak onları geliştirmeyi amaçlayan Pegida

gibi kimlik temelli sosyal hareketleri kapsıyordu. Burada Pegida yeni sağ hareketler içinde ulusalcı (*völkisch*) bir yaklaşım doğrultusunda örgütlenen, korumacı ve milliyetçi tavrıyla, göçmen karşıtlığı, feminizm karşıtlığı ve Aydınlanma değerlerine karşıtlık gibi tutumlar üzerinden ortaya çıkan bir hareketti (Salzborn 2016, 47-51).

Almanya'da savaş sonrası dönemde aşırı sağın toplumsal ve siyasal alanda her daim belirli düzeyde bir varlık gösterdiği ancak ulusal siyaseti etkileyecek denli büyük başarılar elde edemediği göz önünde bulundurulduğunda bu durumun nedeni sayılabilecek kimi içsel ve konjonktürel dinamiklerin varlığı dikkat çekmektedir. Bunlardan birisi, Nazi rejiminden sonra başlayan işgal dönemiyle birlikte Almanya'da Nazizm'den arındırma sürecine gidilmiş ve savaş suçlularının bir kısmı yargılanmıştır. İkincisi 1949'da Federal Almanya Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte Batı Almanya'da Nazizm'in yeniden ortaya çıkmasını önleyecek kimi mekanizmalar oluşturulmuştur, Batı Alman Anayasası bu önlemleri yalnızca yazılı olarak almamış, aynı zamanda pratikte de başarılı bir şekilde yürürlüğe koymuştur.

1950'de kurulan ve bir istihbarat örgütü olan Anayasayı Koruma Teşkilatı anayasal düzene karşı tehdit oluşturan aşırı politik hareketlerin bilgisini saptama ve onlarla ilgili düzenli raporlar oluşturarak ilgili devlet organlarına iletmekle görevliydi (Roberts 1992, 328-329). Bunun yanı sıra seçim yasasında uygulanan %5 barajı federal meclise girmeyi güçleştiren bir nitelik taşıyordu ve bu sayede pek çok aşırı sağcı parti bu oranı geçemediği için ulusal mecliste temsil hakkı elde edemedi. Ayrıca kurulduğu andan itibaren Batı Alman ekonomisinin kesintisiz bir biçimde büyümesi ekonomik sebeplerle aşırı sağın yükselişinin önünü kesmiştir. Diğer bir faktör, Batı Almanların savaş sonrası dönemde demokratik bir siyasi kültür ve kurumsallaşmayı hızla gerçekleştirmeleridir, bu sebeple demokrasi karşıtı ve otoriter eğilimler toplum tabanında geniş destek bulamamıştır. Radikal sağ partiler ortaya çıktığında diğer

partilerin onlarla işbirliği yapmaktan kaçınması, bu partilerin sürekli olarak Neo-Nazizm’le ilişkilendirilmesi ve toplumsal hafızanın hassasiyetinin canlı tutulması da bu partilerin marjinalize edilmesini ve dolayısıyla istenen başarıyı elde edememesini açıklayan önemli değişkenler arasındadır (Backes ve Mudde 2000, 466-467).

Öte yandan Almanya’da aşırı sağ partilerin tarihçesine paralel olarak göçmen karşıtlığının gerek devlet, gerekse aşırı sağcı yapılar tarafından örgütlenmesi meselesi AfD öncesi göçe yönelik güvenlikleştirme pratiklerini anlamak açısından önemlidir. Özellikle 1960’lardan itibaren başlayan işçi göçüyle beraber ülkedeki hem en kalabalık göçmen nüfusunu hem de Müslüman nüfusu oluşturan topluluk olarak Türkiyeli göçmenler, Almanya’daki sosyokültürel farklılaşmanın ve etkileşimin en önemli tetikleyicisi olmuştur. 1961 İşçi Mübadelesi Anlaşmasıyla başlayan işçi göçleri 1980’lerle birlikte zirveye ulaşan aile birleşimleriyle birlikte yaklaşık olarak 3 milyon Türkiyeli göçmenin bugün Almanya’da yaşaması sonucunu doğurmuştur (Önsoy 2016).

Özellikle bu süreçte 2000’lere kadar değişmeyen ve etno-kültürel temel üzerine inşa edilen vatandaşlık kavramı, ‘misafir işçi’ (*Gastarbeiter*) olarak nitelendirilen ve çoğunluğu Türkiyeli göçmenlerden oluşan işçilere yönelik politik bir dışlamayı da beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda, Doğu Almanya’dan göç ederek gelen etnik Almanların vatandaşlığa kabulü ve toplumsal alandaki entegrasyonu çok daha kolay biçimde gerçekleşirken, etnik ve dini temelde farklı olan Türkiyeli göçmenlerin entegrasyonu uzun yıllar tamamlanamamıştır. Her ne kadar 1960’lardan itibaren misafir işçi veya göçmenler konusu siyasal gündemin bir parçasıysa da asıl olarak göçün bir ‘güvenlikleştirme’ teması haline gelerek ‘yüksek politika’ meselesine dönüşmesi 1980’li yılları bulmuştur. Bu noktada göç, başta sağ partiler olmak üzere birçok siyasal partinin sembolik siyaset aracı haline gelmiştir (Faist 1994).

İlk olarak, misafir işçiler ve etnik Almanların siyasal üyeliği tartışmaları ortaya çıkmış, bu noktada etnik Almanların toplumsal entegrasyonunu önemseyen CDU/CSU gibi partiler siyasal aidiyeti etnik temeller üzerinden tanımlayarak, bu grupların kısa süre içerisinde toplumsal alana adapte olmasını sağlamıştır. Öte yandan, aynı partiler misafir işçi kategorisine dahil ettikleri göçmenlerin, Almanya'ya entegrasyonunun önünde baştan etnik sebeplerden kaynaklı engeller olduğu söylemini kurmuş ve bu grupların kısa süre içerisinde ülkelerine geri dönmelerini amaçlamıştır. Bu bağlamda hükümet 1983 yılında kısa süreli bir 'geri dönüş' politikası başlatmıştır. Ancak buna rağmen, aile birleşimlerinin devam etmesi ve bunun yanısıra yeni göçlerin sürmesiyle Almanya'ya yönelik göçler engellenememiştir.

Göçün sembolik siyaset aracı haline getirilmesi, göçün bir metapolitika haline getirilerek birçok meselenin ana nedeni olarak tanımlanması anlamına gelmektedir. Özellikle merkez sağ partiler CDU/CSU ve kurulduğu andan itibaren aşırı sağ parti Cumhuriyetçiler göç meselesinin bir 'yüksek politika' aracı olarak kullanılmasında rol oynayan önemli aktörler arasındadır. Bu bağlamda kamu kaynakları üzerindeki paylaşım mücadelesi ve işsizliğin arttığı dönemlerde göçmenler ekonomik alana yönelik tehdit yaratan rakipler olarak tanımlanmıştır. Bu muhafazakar ve popülist gruplar diğer yandan özellikle etnik Alman olan göçmenler dışındaki göçmenleri Alman ulusunun homojenliğini bozan yapılar olarak tanımlamış, bu etiketlemeyle en fazla yüzyüze gelen gruplar da Türkiye'den gelen, yani hem etnik olarak hem de dini olarak Almanlardan farklı aidiyet biçimlerine sahip olan göçmenler olmuştur (Faist 1994).

Buna paralel olarak 1970'lerin sonunda başlayan ve CDU/CSU tarafından 'yabancılar problemi' (*Ausländerproblem*) olarak tanımlanmaya başlayan misafir işçi meselesi, Kohl döneminde acil önlem alınması gereken dört ana meseleden birisi olarak

tanımlanmıştır. 1980'lerin ortalarında CDU'nun meclis grup başkanı Alfred Dregger, Müslümanların Almanya'ya yönelik göçünü 'akın-baskın' olarak nitelendirmiş, İslam ve Hıristiyanlık ikiliği üzerinden inşa ettiği tehdit olgusuyla bu iki kültürün birlikte var olamayacağı algısını yeniden üretmiştir. Bunun yanı sıra 'birleştirici unsur' olarak tanımlanan dil olgusu da göçmenler arasında etnik Almanlar ve diğerleri biçiminde ayrıma gidilmesini ve tek tip ulusal-kolektif kimlik algısı üzerinden pekiştirilen bir entegrasyon yaklaşımının ortaya çıkmasını tetiklemiştir (Faist 1994).

Özellikle 1990'lı yıllar boyunca genellikle Türkiyeli göçmenler üzerinden kurulan ve medya yoluyla daha da yaygınlaştırılan 'kültürel olarak uyumsuz göçmen' algısı, dil bilmeyen, Almanya'nın toplum yapısına, halkının yaşam tarzına ayak uyduramayan bir 'ayrıksı grup' imajını sürekli olarak diri tutmuştur. Bu noktada, Türkiyeli göçmenler, aynı zamanda 'medeni hayata uyum sağlayamayan, şiddet yanlısı, yarı-feodal' bir insan tipolojisiyle bütünleştirilmiştir.

Bir yandan göçmenlere yönelik güvenikleştirme pratikleri aralıksız bir şekilde sürerken, diğer yandan devletin 'başetmek' ve yönetmek zorunda olduğu bir politik gündem olarak bu mesele yeni düzenlemelerin varlığını zorunlu kılmıştır. Bu noktada 2000'lerin başından itibaren pek çoğu 'ilk' olarak nitelendirilebilecek birçok adım ve düzenleme gerçekleştirilmiştir. Özellikle 1913'lere kadar götürülen vatandaşlık tanımı 2000 yılında çıkan yeni kanunla tekrar düzenlenmiş ve vatandaşlıktaki etno-kültürel tanımlama biçimi kaldırılmış ve çifte vatandaşlığın önü açılmıştır (Kaya yyy). Öte yandan 2005 yılında çıkarılan ilk göçmen yasasıyla birlikte uzun yıllar boyunca misafir işçi olarak tanımlanan ve sürekli olarak geri gönderilmesi beklenen göçmenler artık resmi olarak göçmen statüsünü kazanmıştır (Önsoy 2016). Bu düzenlemeler sayesinde başta en büyük etnik göçmen grubu olarak Türkler olmak üzere Almanya'da

yaşayan birçok göçmen grubu çok daha rahat ve güvenceli yaşama koşullarına sahip olmuştur.

Dolayısıyla Almanya'nın tarihindeki aşırı sağ partiler veya iktidara gelen partiler eliyle devlet politikalarında gerçekleştirmiş olduğu göçe yönelik güvenlikleştirici düzenlemelerin, göçmenler arasında etnik-kültürel ayırım üzerinden yapılan okumaların ve sistematikleştirilen dışlayıcı pratiklerin varlığı açıkça görülmektedir. Öte yandan, doğrudan göçmen karşıtlığı yalnızca söylem düzeyinde kalmamış, AfD öncesi dönemde de sıklıkla şiddet eylemlerine dökülerek somutlaşmış NSU terör örgütü gibi yapıların da içinde bulunduğu birçok cinayet ve saldırı gerçekleşmiştir (Konca 2012, http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/584/doner-cinayetleri-almanya-da-devlet-ve-naziler#.W_F-ATgzbIU). 8'i Türk 10 kişiyi öldürmekle suçlanan örgütün yargılama süreci 5 yıl boyunca sürdükten sonra baş sanık müebbet hapis cezasına çarptırılırken sanıklardan birisinin ise tahliyesine karar verilmiştir (Deutsche Welle, 2018).

NSU terör örgütü dışında da çeşitli aşırı sağcı grupların ya da kişilerin göçmenlere yönelik gerçekleştirdiği saldırılar göze çarpmaktadır. Bunlardan bir tanesi 1992 yılında Mölln kentinde yaşanan saldırıyla iki Türk ailenin evinin yine aşırı sağcı kişiler tarafından kundaklanması sonucunda 3 kişinin hayatını kaybetmesi 7 kişinin ise yaralanmasıyla son bulan olaydır. Bir diğeri ise 1993 yılında Solingen'de Neonazilerin bir Türk ailenin evini kundaklayarak 5 kişinin hayatını kaybetmesine 17 kişinin de yaralanmasına sebep olan olaydır. Bu olayın ardından cinayeti işleyen katillerin bir kısmı hapis cezası alıp bir kısmı tazminata mahkum edilse de bu cezanın tamamı yürürlüğe konmamış ve hapis cezası alanların bir kısmı iyi hal indiriminden yararlanarak daha sonra serbest bırakılmıştır. (Köksal 2016, Bianet.org <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/181096-almanya-da-asiri-sagin-oldurdugu->

[turkiyeliler](#)). Dolayısıyla 1990'lerden sonra artarak devam eden güvenlikleştirme pratikleri, sahada göçmenlere yönelik artan şiddet olayları ve saldırılarla birlikte eş zamanlı olarak ilerlemiş; söylem, her an eylemliliğe dönüşme potansiyelini içinde barındırmıştır.

Görüldüğü gibi Almanya'daki göçe yönelik yaklaşım ve uygulamaların tarihinde kökenini bulan politikalar ve yaklaşımlar özellikle son dönemde aşırı sağ popülizminin yükselmesi ve Suriyeli mülteci krizinin yankı uyandırmasıyla birlikte zirveye ulaşmıştır. Böylece AfD gibi doğrudan göçmen karşıtlığı üzerinden politika yapan bir parti de mevcut olan bu zemin üzerinden doğarak ve bunun üzerine 'başarılı' bir söylem de örgütleyerek yükselişe geçmiştir.

BÖLÜM VI

ALMANYA'DA AfD'NİN YÜKSELİŞİ

Milenyumdan sonraki süreçte AfD'nin politika sahnesine çıkmasıyla birlikte sağ kanat içerisinde kendini resmi olarak Nazizm'den ayıran, aynı zamanda da Yeni Sağ'ın tüm kavram setini bir dünya görüşü olarak bünyesinde toplayan yeni bir siyasal güce tanıklık edildi. Ortaya çıkan bu siyasal güç kendisini Almanya'daki parti sisteminde aktif olarak siyaset yapan (iktidar partileri başta olmak üzere) partilerin politikalarına ve bu politikalardan memnun olmayan güvensiz seçmenlere yönelik bir alternatif olarak tanımlamaktaydı. Özellikle parti spektrumunun sağında bulunan CDU/CSU ve FDP gibi partilerin tabanını oluşturan muhafazakar, sağcı, piyasa liberalizmini savunan kesimlerin mevcut partilere yönelik güvensizlikleri, bu alanda var olan boşluk sayesinde AfD'nin kendisini inşa edebileceği bir zemin imkanı elde etti (Ciechanowicz 2017, 1). Parti kimliğini ve vizyonunu ortaya koyan en temel kavramlardan olan ve parti isminde de yer alan 'alternatif' kavramı aracılığıyla parti kendisini sessiz çoğunluğun sesi, gerçek halkın temsilcisi olarak ortaya koymaktaydı (Decker 2016, 7). Kurulu parti düzeninin eleştirisi üzerinden ortaya çıkan AfD, seçmenlerin endişelerini ve mevcut parti düzenine ilişkin memnuniyetsizliklerini ifade edebileceği bir alan yaratarak kendisini Alman parti sisteminin yeniden organize edilmesinin temsilcisi olarak tanımladı. Böylece AfD Almanya'daki parti sisteminde yeni sağın uzun süreli zayıflığını ortadan kaldıran ve siyasal alanda yeniden canlanabileceği umudunu yaratan, bunu örgütleyen tek parti oldu (Salzborn 2016, 57).

AfD, 14 Nisan 2013'te Almanya'nın Avrupa Birliği'ne ve Euro bölgesine yönelik politikalarını eleştiren Bernd Lucke ve Konrad Adam gibi ekonomi profesörleri ve iş insanları tarafından kurulan ve neoliberal ekonomi politikaları temelinde örgütlenen

bir Avrupa şüpheci parti olarak ortaya çıkmıştır. Parti ilk kurulduğu dönemde parti manifestosu yaklaşık olarak iki sayfa uzunluğunda olup temel olarak Almanya'nın Euro bölgesinden çıkarak kendi ulusal para birimine geri dönmesini talep etmekteydi (Ciechanowicz 2017, 1). Bu doğrultuda AfD, liberal ve muhafazakar sağ profile sahip CDU ve FDP gibi partilerde yürütülen mevcut politikalardan memnun olmayan seçmenlerin oylarına talip olmuştu. Bu noktada AfD'nin temel politik perspektifi ağırlıklı olarak *ordoliberal* çizgide seyrediyordu.

Ordoliberalizm kavramı Almanya'daki ekonomi politikçiler tarafından ortaya atılan teorik ve ideolojik bir kavramdır ve Federal Almanya Cumhuriyeti kurulduktan sonraki ekonomik düzende de aktif bir biçimde etkili olmuştur. Bu ideoloji neoliberalizmin Almanya'daki versiyonu olarak piyasa ekonomisini ve rekabeti gelişimin temel koşulu olarak ele almakta, aynı zamanda hukukun üstünlüğünü savunarak devlet gücünün anayasal olarak sınırlandırılması gibi yaklaşımları vurgulamaktadır (Sonnicksen ve Selk 2017, 83). Burada ordoliberalizm, neoliberalizm ile Keynezyen müdahale arasında kalan bir orta yolcu çizgi olarak Avrupa Mali Birliği'nin politik bir çerçeveden yoksun olduğunu ve ülkelerin ortak bir kur inşa etmeden işbirliğinde bulunmalarını öne sürüyordu.

Kurulduğu dönemde bu ideolojik zeminden hareket eden AfD, kendi politik kimliğini muhafazakarlık ve neoliberalizmin harmanlandığı bir çizgide tanımlamaktaydı. Öte yandan AfD devlet müdahalesine karşı piyasa köktencilliğini hararetle savunurken, toplumsal alanda eşitlik ve sosyal refah devletinin varlığı gibi olgulara da karşı çıkmaktaydı. Ancak AfD'nin en az neoliberalizm kadar baskın bir biçimde kimliğini etkileyen bir diğer ideolojik yaklaşım olan muhafazakarlık, her zaman piyasa liberalizmi savunuculuğunun ideolojik liberalizmi de beraberinde getirmediğinin göstergesiydi. AfD'nin ideolojik yaklaşımında her ne kadar piyasa serbestliği, özel

şirketlerin kar maksimizasyonu yoğun bir şekilde vurgulansa da bireysel özgürlüklere yapılan vurgular son derece kısıtlıydı. Özellikle göçmen politikaları, eşcinsel evlilikler ve geleneksel aile modelinin yüceltilmesi noktasında muhafazakardı ve bu muhafazakarlığın parti kimliğinin temel perspektifi haline gelmesi 2015 yılından itibaren artarak güçlendi (Salzborn 2016, 53).

Avrupa bağlamında AfD, güçlü ve kendine güvenen bir Almanya şiarını güdüyordu. Almanya'nın AB içerisindeki politik ve ekonomik olarak baskınlığının AB ile olan ilişkilerde kullanılması gerektiğini, bunu yaparken de AB'nin yarattığı fırsatlardan ve imkanlardan yararlanılabileceğini ancak AB'nin getirdiği yükleri ve riskleri omuzlamaktan da kaçınılması gerektiğini belirtiyordu (Salzborn 2016, 55).

2013 yılındaki kuruluşundan sonra aynı yıl içerisinde yapılan ulusal parlamento seçimlerinde AfD % 4.7 oranında elde ettiği oylarla federal meclise giremedi ve 2013 Eylül ayında Hessen'deki eyalet parlamentosu seçimlerinde %4.1 oy oranına sahip oldu. 2014 yılında yapılan Avrupa Parlamentosu seçimleriyle birlikte AfD %7 oranında oy kazanarak parlamento içerisinde 7 koltuk kazandı. Bu seçim sonucunda kazanılan başarı AfD'ye giden oyların çöpe atılan oylar olmadığını, politik arenada bir karşılığı olduğunu gösterdi ancak bunun yanı sıra bu seçimle birlikte parti içerisinde partiyi bölünmeye ve politik tutum değişikliğine götüren büyük bir tartışma yaşandı. Aynı zamanda 2014 yılında AfD, Saksonya, Brandenburg ve Tübingiya eyaletlerine girerek temsilci çıkarmayı başardı ve 2015'in başı itibarıyla de ilk kez Batı'daki eyaletlerde Hamburg ve Bremen'de parlamento temsilci gönderdi (Brady 2017).

Hem Avrupa Parlamentosu'nda edindiği seçim başarısı, hem de eyalet parlamentolarında elde ettiği başarılar parti içerisinde giderek derinleşen tartışmaları su yüzüne çıkardı. Bu tartışma parti içerisindeki Avrupa şüphesi, neoliberal ekonomist

kanat (Bernd Lucke liderliğindeki) ile “Patriotic Platform” olarak anılan milliyetçi muhafazakar kanat arasında (Frauke Petry liderliğindeki) meydana geldi. Parti içerisinde ortaya çıkan bu tartışma sonucunda muhafazakar-milliyetçi kesimin galip gelmesi ve Suriyeli mülteci krizinin de başlangıcına denk gelen o dönemki politik konjonktürde AfD’nin politik gündem odağına göçmen karşıtlığını, milliyetçiliği ve muhafazakar yaklaşımı almasının getirdiği kazanımlar; gerek partinin kadrosunda, gerekse imajında ve politik platformunda köklü değişimlere sebep oldu. Almanya’nın ana sorununun Euro bölgesine üyeliği olduğunu iddia eden ekonomi profesörlerinin yerini kimlik meselelerine odaklanan genç aktivistler aldı ve parti göçmen karşıtı ve İslam karşıtı bir profil kazandı (Goerres, Spies ve Kumlin 2017, 5). Bu dönüşüm partinin artan başarısını da beraberinde getirdi ve 2017 Eylül ayındaki Bundestag seçimlerinde %12,6 oy oranıyla ulusal parlamentoda temsil hakkı kazanmasına kadar ilerlemesini sağladı. Bu oy oranıyla birlikte AfD; Yeşiller, FDP ve Sol Parti’yi de arkasında bırakarak ulusal parlamentoda ana muhalefet partisi olma vasfını elde etti.

Partinin durdurulamayan yükselişi ve edindiği büyük başarıların arkasında yatan önemli bir unsur Almanya’da 2015’in ikinci yarısı itibariyle gelmeye başlayan ve bir yıl içerisinde sayısı 1 milyonu aşan mültecilerdi. Bu hazırlıksız yakalanılan mülteci krizi Almanya’nın politik gündeminde göç meselesini en üst noktalara taşıdı. AfD’nin bu meseleyi parti politikasının temeli haline getiren tutumu ve mevcut partilerin tersi bir tutum alarak mülteci krizi ve göçmen konusuna dair radikal karşıtlığı ve bu karşıtlığı popülist bir söylemle sunuşu sayesinde partinin popülarlığı anketlerde %3’ten %11’e çıktı. Partinin giderek artan milliyetçiliği ve popülist tutumu verili politik konjonktür içerisinde partinin popülarlığını artırırken, partinin artan başarısı ve popülarlığı de AfD’nin giderek daha fazla radikalleşmesine yol açtı (Goerres, Spies ve Kumlin 2017, 6).

Parti kimliğindeki ve kadrolarındaki bu keskin dönüşümün de gösterdiği gibi AfD tabanı içerisinde giderek daha güçlü bir şekilde örgütlenen göçmen karşıtı ve milliyetçi tutumun Avrupa şüpheli ve neoliberal kanattan daha fazla belirleyici bir etkisi vardır (Decker 2016, 7). Gerek AfD içerisinde gerekse Almanya siyaseti içerisindeki örgütlülüğünü pekiştiren bu yapı, kendisini dayandıracak bir tehdit olgusu bulduğu ve bu tehdit olgusunu materyal koşullara ve olaylara dayandırarak meşrulaştırdığı sürece kendi zemini sağlamlaştırmaya başlamıştır.

Özellikle 2015 yılı itibariyle gerçekleşen büyük mülteci hareketlilikleriyle birlikte ihtiyaç duyduğu, günah keçisi olarak inşa edebileceği, kriminalize edebileceği bir 'öteki' olarak mültecilerin varlığı AfD'nin her türlü siyasal, toplumsal ve ekonomik problemlerden sorumlu tutabileceği bir dış düşman yaratma imkanı oluşturmuştur. Bununla birlikte IŞİD gibi radikal İslamcı terör örgütlerinin eylemleri, Paris'teki terör saldırısı, Köln'de yılbaşı gecesinde yaşanan cinsel istismar gibi toplumsal alanda artan güvenlik tehditleri ve Berlin'deki IŞİD saldırısı AfD'nin ihtiyaç duyduğu kaygı ve huzursuzluk ortamını yaratmış, bu toplumsal alanda artan güvensizlik ve korku duygusu da doğrudan 'ötekiler, yağmacılar, teröristler' olarak göçmenlere, özelde ise Müslüman ve Suriyeli mültecilere kanalize edilir hale gelmiştir (Decker 2016, 10). Bu bağlamda toplumsal alanda artan kaygı ve korku ortamından beslenen ve 2015 itibariyle siyasetindeki hareket noktasını bu kaygıları 'nesnel' bir dış tehdide dayandırarak büyüyen AfD, bu yaklaşım üzerinden toplumsal-siyasal alandaki meşruiyetini sağlayarak gücünü konsolide etmiştir.

Özellikle 2016 yılından itibaren AfD'nin eyalet seçimlerindeki dikkat çeken yükselişi, bu güç konsolidasyonunun bir kanıtı olarak önümüzde durmaktadır. 2016 eyalet seçimlerinde Baden Württemberg'te %15.1, Saksonya-Anhalt bölgesinde %24.2 ye ulaşan seçim sonuçları ve bu sonuçlar çerçevesinde yapılan analizlerin

ortaya koyduğu gibi, Baden-Württemberg ve Saksonya eyaletleri çevresinde yaşayan seçmenlerin önemli bir kısmı genel olarak seçimlerde oy kullanmayan ancak bu seçimlerle birlikte AfD'ye oy vererek parlamenter zeminde politikleşmeye başlayan kesimlerden oluşmaktadır (McCarthy 2016). Dolayısıyla görüldüğü gibi bu bölgelerde yaşayan ve AfD'nin seçmen kitlesinin bir bölümünü oluşturan kesimler arasında mülteci meselesi sebebiyle politikleşen ve temel politik motivasyonunu güvensizlik ve kaygı gibi duygulardan alan bir kesimin varlığı söz konusudur. Yapılan araştırmalarda AfD'nin oy oranının yükselişe geçtiği dönemlere bakıldığında bu dönemlerin Euro Krizi'nin ortaya çıktığı, Suriyeli mülteci krizinin patlak verdiği, terör saldırılarının artış gösterdiği ve İslamcılar'dan algılanan tehdidin arttığı dönemlere denk geldiği dikkat çekmektedir (Ciechanowicz 2016, 7).

Burada bahsedilen güvensizlik ve kaygı duygusu yalnızca ulusal varlığa tehdit bağlamında şekillenmeyen aynı zamanda mevcut sosyal durum, refahtan yoksunluk riski, kültürel kimliğin kaybı gibi var olan sosyal düzenin değişiminden duyulan korkuyu ifade etmektedir. Ancak bu her iki duygu da sınırlı kamu kaynaklarının yalnızca yerliler tarafından tüketilebilme hakkının olduğu yargısıyla, yani yerli topluluk dışından gelecek herhangi bir faydalanma eyleminin 'asıl hak sahibi' yerli topluluğun varlığını tehdit edeceği algısıyla temellenmiştir. Dolayısıyla, AfD'nin 2015 sonrası temel politik hattını oluşturan göçmen karşıtı ve yabancı düşmanı tutumu toplumsal alandaki bu algı ve duygu birikimini sürekli olarak yeniden üretmiş, onu var olan belirli nesnel gruplar aleyhine kışkırtmıştır. Bu yüzden Alman parti sistemindeki partilerin pek çoğunda merkezde yer almayan göçmenler meselesi AfD'nin bu konuyu odağına alarak somut bir mesele olarak su yüzüne çıkarmasıyla hem AfD'yi diğer partiler arasında çok daha fazla görünür kılmıştır hem de göç meselesini Alman siyasetinin temel politik gündeminin başına oturtmuştur (Decker 2016, 11).

Parti içerisinde 2015 yılı itibariyle yükselmeye başlayan ‘Patriotic Platform’ hareketi AfD’nin mevcut göçmen politikalarına yönelik çok daha eleştirel bir tutum alması gerektiğini savunmaktaydı ancak bunun yanı sıra bu grup İslam karşıtı Pegida hareketinin desteklenmesini, Rusya’ya yönelik yaptırımların kaldırılmasını, Suriye ile Ukrayna’daki savaşlarda ABD’nin de önemli ölçüde sorumlu olduğunun belirtilmesini de savunmaktaydı (Ciechanowicz 2017, 3).

Parti içi tartışmaların ve bölünmenin ardından parti yönetiminin başına geçen Frauke Petry ve Jörg Meuthen AfD’nin eş başkanları olarak görev alırken partinin eski lideri Bernd Lucke, politik tavrının partinin yeni popülist ve milliyetçi imajıyla uyumlu olmadığını öne sürerek istifa etti. Bu istifanın ardından partinin içerisinde kuruluşundan beri ağırlık taşıyan neoliberal kanat giderek dağılmaya başladı ve İlerleme ve Yenileme İçin İttifaklar (*Alianz für Fortschritt und Aufbruch- ALFA*) adı altında, Bernd Lucke liderliğinde yeni bir parti örgütlenmesine gitti (Goerres, Spies ve Kumlin 2017, 11).

Partideki kadro ve kimlik değişiminin ardından AfD’nin ‘tek meseleli’ parti olduğu yönündeki yargılar sarsılmaya başladı çünkü 2016 yılı itibariyle yaklaşık 96 sayfa uzunluğunda olan parti manifestosu, göçmen meselesinin yanı sıra, dış politika, ekonomi ve iç siyasete ilişkin de tavır geliştirmekteydi. AfD’nin kuruluş aşamasındaki manifestosu da her ne kadar göç konusuna ilişkin mesafeli ve sınırlayıcı bir tutum almış olsa da bu manifestoda sığınma temel bir hak olarak tanınmaktaydı ancak yeni manifestoda sığınma hakkının anayasadaki temel haklar bölümünden kaldırılması amaçlanmakta, çünkü bu hakkın yabancılar tarafından suistimal edildiği öne sürülmektedir.

Çalışmanın söylem analizi bölümünde kapsamlı olarak incelenecek olmasına rağmen, yeni parti manifestosunun odaklandığı meselelere genel olarak bakıldığında temelde

bazı alt başlıklar sıralanabilmektedir. Bunlardan birisi AfD'nin uluslararası koruma başvurusuna her sığınmacının kendi ülkesinde başvurması gerektiği ya da Kuzey Afrika gibi bölgelerde BM, AB gibi kuruluşların gözetiminde sığınmacıların koruma başvurusu yapacağı ve bu başvuru sonuçlanana kadar bekleyeceği merkezlerin yapılmasının önerilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra AfD'nin 2014 yılında Avrupa Parlamentosuna sunduğu manifestosunda Batı kültürünü Alman kimliğinin temeli olarak tanımlayan yaklaşımı mevcutken ve bu manifestoda 'İslam' kelimesi yer almazken, 1 Mayıs 2016 tarihli manifestosunda yabancı fonlu camilerin yasaklanması, kadınlarda peçe giyiminin ve minare inşaatının yasaklanması gibi talepler öne çıkmaktadır (Manifesto for Germany 2017, 47-49).

Manifestoda göze çarpan diğer başlıklar geleneksel aile modelinin yüceltilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği ve feminizm eleştirisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra dış politika ve güvenlik başlıklarına da yer veren parti, Almanya'nın uluslararası arenada güçlü ve bağımsız bir devlet olması, Almanya'nın Rusya ile olan ilişkilerinin ABD'nin politik yönlendirmelerinden bağımsız olmasının önemi gibi noktalara da odaklanmaktadır (Manifesto for Germany 2017).

2015'teki partinin yeni imajı, kadroları ve politik perspektifiyle başlayan bu süreç, partinin girdiği tüm seçimlerden artan başarıyla çıkmasını ve Alman siyaseti içerisinde 2017 ulusal parlamento seçimleriyle birlikte son derece etkili ve merkezi bir konum almasını beraberinde getirmiştir. AfD'nin siyaset sahnesindeki yükselişi sadece oy oranlarındaki sayısal artışla sınırlı kalmamıştır. Aynı zamanda partinin toplumsal ve siyasal alanda büyüyen etki yaratması parti sistemindeki diğer partilerin de AfD'nin politik yaklaşımından etkilenmesini beraberinde getirmiştir. Özellikle oy oranının önemli bir kısmını hem yerel hem de parlamento seçimlerinde AfD'ye kaptırmış olan CDU/CSU içerisindeki kimi isimler AfD'nin göçmen karşıtı İslam karşıtı söylemlerine

benzer açıklamalarda bulunmaya başlamıştır. Bunun en çarpıcı örneklerinden birisi Almanya'nın İç İşleri Bakanı Horst Seehofer'in 'İslam Almanya'ya ait değildir açıklamasıdır. Bu açıklamasında Seehofer, "İslam Almanya'ya ait değildir. Almanya Hıristiyanlık tarafından şekillenmiştir." (Staudenmeier 2018) söylemiyle AfD üyelerinin sıklıkla vurguladığı ve açıkça İslam'ı ve Müslüman toplulukları dışsallaştıran bir yaklaşımda bulunmuştur. Böylece parti içerisinde her ne kadar tartışma yaratsa da partinin çizgisini daha da sağa çeken ve AfD'nin iktidar partisi üzerinde dahi doğrudan etkisinin olduğunu kanıtlayan bir durum söz konusudur.

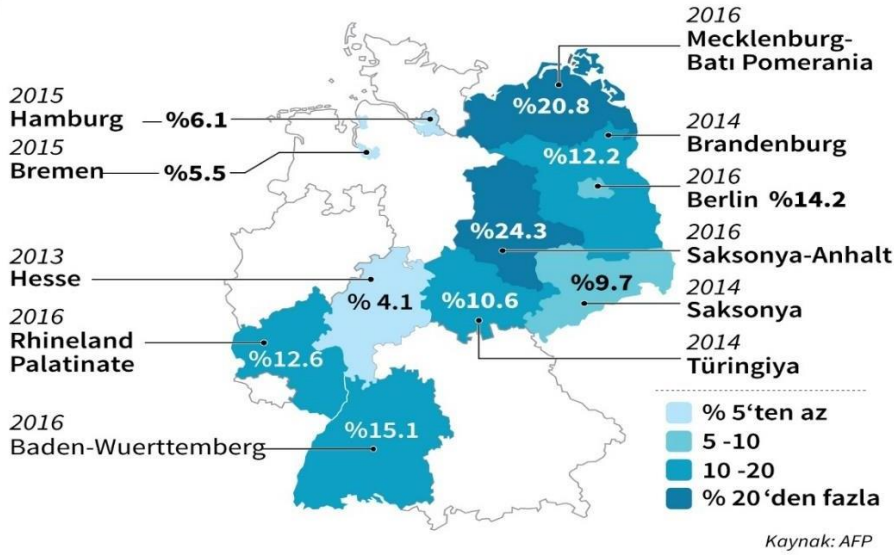
Bu etkiye ikinci ve çok daha çarpıcı bir örnek, Sol Parti'den gelmektedir. Parti programında ve vizyonunda çok açık bir şekilde ırkçılığa karşı çıkan ve mülteciliğin, göçmenliğin bir hak olduğunu savunan Sol Parti içerisinde bir milletvekili partinin bu yaklaşımına ters düşecek açıklamalarda bulunmuştur. Wagenknecht yaptığı açıklamadaki Merkel'in açık kapı politikasına yönelik eleştirileri ve mülteci alımına sınırlama getirilmesi konusundaki düşünceleriyle dikkat çekmiştir (The Economist 2018, 22). Bu açıklamalar her ne kadar parti içerisinde ve tabanından büyük tepki alsada, burada AfD'nin başarısının solda dahi büyük etkiler yarattığını söylemek mümkündür. Özellikle Wagenknecht yürütücüsü olduğu 'Ayağa Kalk' (*aufstehen*) (Aufstehen 2018) hareketiyle birlikte solun içerisinde yaşanan bölünmelere karşı bir köprü olmayı hedeflediğini belirtmektedir. Ancak aynı zamanda Wagenknecht Euro karşıtı tutumu, NATO karşıtlığı ve Rusya yanlısı yaklaşımıyla da kimi noktalarda AfD'nin politik çizgisiyle ortaklaşmaktadır. Öte yandan solun AfD'ye kaybetmiş olduğu işçi sınıfı oylarını yeniden kazanma kaygısı çerçevesinde de 'Ayağa Kalk!' hareketinin bir anlamı vardır. Bu bağlamda hareket sistem karşıtı sol ve sağ taban arasında bir köprü görevi olmayı hedefleyen bir çizgiye de oturmaktadır (The Economist 2018, 22). Sonuç olarak, AfD'nin yükselen başarısı sadece sayısal verilerle

ya da meclisteki sandalye sayısı ile sınırlı kalmamakta, kendisine ideolojik olarak en uzak çizgide bulunan Sol Parti üzerinde dahi belirli ölçülerde de olsa etkili olmaktadır.

AfD'nin sayısal veriler çerçevesinde hem eyalet seçimlerinde hem de ulusal parlamento seçimlerinde nasıl yükselişe geçtiği seçim grafikleriyle de net bir şekilde görülebilmektedir.

Şekil 6.1. 2013-2016 Yılları Arası AfD'nin Almanya Eyalet Seçimlerindeki Performansı (Timeturk 2016).

AfD'nin Almanya eyalet seçimlerindeki performansı



2014 yılı itibariyle AfD eyalet parlamentolarında aldığı oy oranlarıyla pek çok eyalette meclise girmiş pek çoğunda da önemli başarılar elde etmiştir (Timeturk 2016).

Şekil 6.2. 2017 Almanya Federal Meclisi Seçim Sonuçları



Bunun yanı sıra 2017 ulusal parlamento (Bundestag) seçimleriyle birlikte AfD % 12,6 oy oranıyla parlamentodaki üçüncü büyük parti olarak aynı zamanda da ana muhalefet partisi olarak meclise girmiştir (Başay, 2017).

2017 genel seçimlerinin ardından yine aynı yıl içerisinde yapılan üç farklı eyalet seçiminde de AfD % 5 barajını aşarak yerel parlamentoya girmeyi başarmış, Fransa sınırındaki Saarland bölgesinde % 6,2, Schleswig-Holstein bölgesinde % 5,9 ve Kuzey Ren-Westfalya bölgesinde ise % 7 oranında oy almıştır (Staudenmaier 2017). Son olarak, 2018 yılı içerisinde yapılan iki eyalet seçiminde Bavyera ve Hessen'de AfD'nin önemli başarılar elde ederek bu iki eyalet parlamentosuna da girmesiyle birlikte, AfD'nin Almanya'daki bütün yerel parlamentolarda temsili söz konusu olmuştur. Ekim ayı içerisinde yapılan Bavyera eyalet parlamentosu seçiminde CSU dört yıl önceki seçimlere göre % 10 oranında oy kaybederek % 37'lere gerilerken, AfD % 10,2 oy oranıyla ilk kez Bavyera'da temsil edilme şansı elde etmiştir (The Local. De 2018). Yine aynı ay içerisinde Hessen'de yapılan seçimlerde ise CDU 1966'dan bu yana bölgedeki en kötü oy oranını elde ederek %27'lere gerilerken, AfD %13,1 oy oranıyla yerel parlamentoya girmeye hak kazanmıştır (The Guardian 2018).

AfD'nin yükselen başarısının arkasında mülteci krizinin liderler ve ajitatörler için yarattığı bir dış tehdit inşa etme fırsatının yanı sıra Alman siyasi parti sisteminden, konjonktürel gelişmelerden ve fırsat yapılarından kaynaklanan başka bazı 'elverişli' koşulların da mevcut olduğu görülmektedir. Bunlardan bir tanesi 2005 yılından itibaren CDU'da başlayan sosyal demokratlaşma süreciyle birlikte merkez sağdaki bu partinin yerinden çekilmeye başlamasıyla sağ spektrumda oluşan boşluktan ileri gelmektedir. Bu boşluğun Frauke Petry liderliğindeki yönetimle birlikte AfD'nin giderek radikal sağ çizgiye oturmasıyla doldurulması söz konusu olmuştur. Öte yandan Suriyeli mülteci krizinin ortaya çıkmasından sonra Merkel ve CDU'nun krize yönelik ortaya koyduğu pratikler ve açık kapı politikası halka yeterince ikna edici bir biçimde anlatılamamıştır. Merkel'in mültecilere yönelik programının halk nezdinde meşru bir zemine oturmaması, göçmenlerin Almanya'daki ekonomik ve sosyal hayata entegrasyonunda yetersiz kalınması, Merkel'in politikalarına yönelik güçlü eleştirilerle ortaya çıkan AfD'nin bir anda ilgi odağı olmasına sebep olmuştur. AfD'nin başarısının unsurlarından bir diğeri de Alman siyasetinde Nazi döneminden beri politik gündeme getirilmeyen, tabu olarak kodlanan kimi konuları tartışmaya açmasıdır. Özellikle, Almanya siyasi tarihine dair resmi tarih okumasında verili olarak kabul edilen kimi olguları başka bir biçimde ele alması, İkinci Dünya Savaşı'nın ve Nazi geçmişinin sorumluluğunu doğrudan Almanya'ya yükleyen yaklaşımları eleştirmesi ve Alman kimliği ve tarihine yönelik vurgusu gibi tutumları, onun siyasi parti sisteminde özgün bir noktaya oturmasına neden olmuştur (Selk ve Sonnicksen 2017, 76).

Bir diğer unsur ise AfD'nin 2013 yılına denk gelen kuruluşunda neoliberal ve Avrupa şüphecisi bir parti olarak 'tek mesele' üzerinden politika yürüten ve hükümetin AB'ye yönelik politikalarını eleştiren bir perspektiften, 2015 yılı itibariyle başta göç meselesi

olmak üzere dış politika, ekonomi, güvenlik ve eğitim gibi farklı alanlara dair politika yürüten kapsamlı bir parti programına sahip olmasıdır. Bu sayede AfD'ye oy veren seçmenler yalnızca AB ve Euro üzerinden ilerleyen tek sorun etrafında yoğunlaşan kesimlerden değil, birden fazla alana dair sorunsallar etrafında politikleşen ve bu çerçevede AfD'yi tercih eden kesimlerden oluşmaktadır (Ciechanowicz 2017, 8).

AfD seçmenlerinin demografik yapısı göz önünde bulundurulduğunda AfD'ye oy veren seçmenler içerisinde erkeklerin daha yüksek oranda olduğu, Doğu Almanya'da yaşayan, yetişen kesimlerin Batı Almanya'ya oranla AfD'ye oy vermeye daha fazla yatkın olduğu sonuçlarıyla karşılaşılmaktadır. Ayrıca bölgede yaşayan göçmen ve mülteci sayısının AfD'nin desteklenmesinde olumlu ya da olumsuz etki yaptığına ilişkin bir sonuç elde edilememiştir. Bunun yanı sıra, ekonomik statünün, sınıf ilişkilerinin AfD'ye oy verme eğiliminde net bir etkisi olmadığı ancak somut sosyoekonomik statüden bağımsız olarak ekonominin, geleceğe yönelik kaygı noktasında, işsizlik kaygısı ve mevcut refah seviyesindeki düşüş korkusu noktasında belirleyici olduğu görülmüştür. Öte yandan, AfD seçmenleri içerisinde ideolojik kaygılarla oy veren kesimlerin de azımsanmayacak oranda olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle sığınma hakkına yönelik olumsuz tavır sergileyen, refah şovenizmi yaklaşımına sahip, kültürel ve ekonomik olarak sağ ideolojik değerleri savunan, göçmen karşıtı grupların AfD'nin seçmen tabanının oldukça yüksek bir kesimine karşılık geldiği sonucu ortaya çıkmıştır (Goerres, Spies ve Kumlin 2017, 19-21).

Tüm bu unsurlara ve sonuçlara bağlı olarak, bu çalışmada AfD'nin yükselişine zemin hazırlayan birden fazla yapısal, konjonktürel, örgütsel etkenler olduğu görülmektedir. AfD'nin Alman siyasi tarihindeki diğer sağ partilerde görülmemiş bir biçimde çarpıcı ve dönüştürücü etkiler doğurması, sağ seçmenlerin mevcut parti sisteminden duyduğu memnuniyetsizlik, sağ spektrumda ortaya çıkan boşluk, toplumsal alanda artan

güvenlik kaygısı gibi birçok etkenin zemin yaratmasıyla açıklanabilmektedir. Ancak bu çalışmanın da temel argümanını oluşturan yaklaşıma göre, AfD'nin bu noktadaki yükselişi ve etkisini açıklayan önemli unsurlardan bir tanesi, Suriyeli mülteci krizi başta olmak üzere AfD'nin tüm kriz anlarını hem söylemsel hem de eylemsel düzeyde başarılı bir şekilde örgütleyerek, toplumsal alanda biriken kaygı ve korku duygularını işaret ettiği bir 'öteki' olgusu etrafında birleştirmesi ve bu sayede hem dışlayıcı ve ayrımcı söylemi yeniden üretmesi hem de kendi siyasal iktidarını konsolide etmesidir. Dolayısıyla, AfD en başta mülteci krizinden faydalanarak toplumsal alandaki bir grubu, yani mültecileri, göçmenleri ve özelde Müslümanları kendi politik saiklerinin aracı haline getirmiş, bunu yaparken de en çok söylem tekniğinden faydalanmıştır. Bu kapsamda çalışmanın son bölümünde AfD'nin parti programında, lider kadrolarında ve seçim sloganlarında bu söylemin nasıl inşa edildiğine ve arkasında yatan alt anlamların, politik amaçların incelenmesine yer verilecektir.

BÖLÜM VII

SÖYLEM ANALİZİ: GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ

Çalışmanın son aşamasını oluşturan bu bölümde söylem analizi yoluyla AfD'nin parti programında, internet sitesinde bulunan lider ve üyelerinin açıklamalarında ve seçim slogan ve afişlerindeki göçmen karşıtı, İslamofobik ve ötekileştirici söylemler ele alınıp incelenecektir. Bu inceleme teori bölümünde detaylıca ele aldığımız Kopenhag Okulu ve Paris Okulu'ndan alıntıladığımız göçün güvenlikleştirilmesi kavramsallaştırması ve Aldatmanın Peygamberleri adlı çalışmadan alıntıladığımız ajitator kavramına dayandırılarak yapılacaktır. Bu bağlamda metinler ve söylemlerde bulunan, göçmenleri ve mültecileri dışsal bir tehdit veya yaşamsal bir güvenlik problemi olarak kodlayan ifadelerin arkasında yatan politik kaygıların, güvenlikleştirici ve ajite edici olguların etrafında nasıl gizlendiğini ortaya çıkarmaya çalışacağız.

Bu kapsamda incelenecek ilk içerik AfD'nin 1 Mayıs 2016 tarihli parti manifestosu olup, bu manifesto içerisinde göçmenler, mülteciler ve Müslümanlara yönelik içerik tespit edilebileceği düşünülen Kültür, Dil ve Kimlik başlığı ile Göç, Entegrasyon ve Sığınma başlıkları olacaktır. (Manifesto for Germany 2017). AfD'nin parti manifestosunun Kültür, Dil ve Kimlik başlığı altında yer alan içerikler, teorik bölümde detaylıca ele aldığımız kültürün, dilin ve kimliğin etkileşime kapalı, homojen ve korunması gereken değerler olarak tanımlandığı yargısının net örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bölüm içerisinde yer alan "Alman kültürünü, dilini ve geleneğini koruma" başlıklı bölümde AfD'nin en temel politik amaçlarından birisinin 'büyük Alman kültürel mirasını gelecek kuşaklara aktarma ve onun benzersiz karakterini koruyarak geliştirme' olduğu belirtilmektedir (Manifesto for Germany 2017, 46).

“AfD’nin birincil siyasal amaçlarından birisi gelecek kuşaklara aktarmak üzere büyük Alman kültürel mirasını korumak ve bu küreselleşme ve dijitalleşme çağında onun benzersiz karakterini sürdürmek ve geliştirmektir.” (Manifesto for Germany 2017, 46).

Burada görüldüğü gibi “Alman kültürel mirası” kavramı özsel ve benzersiz bir değer olarak tanımlanmakta ve bu değerın hiçbir dışsal etkiye maruz kalmaksızın muhafaza edilerek geleceğe aktarılması vurgulanmaktadır. Burada güvenlikleştirme teorisinde referans nesnesi olarak tanımlanan, varlığının tehdit altında olduğu algısı yaratılan nesne olarak Alman kültürel mirası karşımıza çıkmaktadır. Güvenlikleştirici aktör olarak AfD parti programı aracılığıyla söylem yöntemi kullanarak gerçekleştirdiği güvenlikleştirmeye kültürel alanı söylemin güvenlik teması olarak kodlamıştır. Burada söylemin güvenlik teması olarak kültürel alan kullanılırken bu alanın somut bir şekilde güvenlikleştirmeye konu edilebilmesi için somut bir nesne haline getirilen Alman kültürel mirası kavramına ihtiyaç duyulmuştur. Böylece yıllardan beri hiç bozulmadan, birikerek gelmiş, monolitik ve eşsiz Alman kültürü gerçekliği varmış algısı yaratılmıştır. Bu bağlamda, göçün güvenlikleştirilmesinin kültürel güvenliğe tehdit noktasında inşa edildiği göz önünde bulundurulduğunda, ‘değerli ve biricik Alman kültürünü’ etkileyecek dışarıdan herhangi bir kültür veya değerler kümesi bu Alman kültürünün ‘kusursuzluğunu ve homojenliğini’ zedeleyecek ve onun varlığına ve saflığına yönelik yaşamsal bir tehdit oluşturacaktır.

Bir diğer alt başlık olan ‘Çokkültürlülük yerine baskın Alman kültürü’ başlığına bakıldığında ise Alman kültürünün hakim kültür olarak diğer kültürlerin üstünde olarak konumlandırıldığı ve bu kültürün kaynağını Hıristiyanlık, hümanizm ve Roma geleneğinden alarak bugünkü özgür ve demokratik toplumun oluşmasının temelini meydana getirdiği belirtilmektedir. Bu bağlamda çokkültürlülük bu ‘en değerli ve üst olan kültürün’ (*great cultural heritage*) bütünlüğüne yönelik en büyük tehdit, sosyal huzur ve ulus devletin kültürel birliği için yaşamsal güvenlik riski oluşturmaktadır

(Manifesto for Germany 2017, 46). Dolayısıyla Huysmans'ın güvenlikleştirme çerçevesinde belirttiği kültürel alana tehdit olarak kodlama argümanının burada açık bir şekilde karşılık bulduğu görülmektedir. AfD Alman kültürünü sadece o kültürü yaşamaya ve üretmeye hakkı olan yerli unsurlara ait bir varlık olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda kültürün aynı biçimde kalarak yeniden üretilmesi gereken, aynı zamanda bir üst kültür olarak hiçbir kültürden etkilenmeden diğer kültürleri etkisi altına alan bir olgu olarak öngörmektedir (Huysmans 2000, 762).

Yine kültür, dil ve kimlik başlığının altında yer alan bir diğer alt başlıkta 'İslam ve Onun Bizim Değer Sistemimizle Olan Gerilimli İlişkisi' başlığı dikkat çekmektedir. İslam'ın Almanya'daki liberal demokratik sisteme, anayasal düzene ve Yahudi-Hıristiyan geleneğe aykırı olan pratiklerine karşı olduklarını bildiren AfD, burada bütünlükçü bir Alman kültürü tanımı yaparken aynı zamanda bu homojen varlığa karşı, yine pratikleri ve değerler sistemi itibariyle ona karşıt olan bir homojen düşman kültür tanımı yapmıştır (Manifesto for Germany 2017, 47).

Bu alt başlıkta İslam ve 'bizim değerlerimiz' ayrımı ve bu iki değerler sisteminin arasındaki ilişkinin gerilimli olduğu yargısı, İslam ve 'biz' olarak nitelendirilen kültür arasında çatışmacı bir ilişki olduğu anlamını üretmektedir. Bu bağlamda bizden olmayan İslam kültürü dışsallığı, farklılığı ve ötekiliğiyle her zaman bizimle çatışmakta ve varoluşu itibariyle bir uyumsuzluk teşkil etmektedir.

“AfD, liberal demokratik anayasal düzenimize, yasalarımıza ve kültürümüzün Yahudi Hıristiyan ve hümanist temellerine karşı yöneltilen İslami pratiğe sıkı sıkıya karşıdır.” (Manifesto for Germany 2017, 47).

Alman kültürünün özsel olarak taşıdığı niteliklerle özgürlükçü, demokratik ve ilerici olduğu savunulurken, bu kültüre dışsal olan İslam dini gericilikle, demokrasi karşıtlığıyla ve modernizm düşmanlığıyla kodlanarak Hıristiyanlık ve Alman kültürünün karşısında konumlandırılmış aynı zamanda ona yönelik yegane tehdit

olarak nitelendirilmiştir. Dolayısıyla İslam coğrafyasından gelen göçmenler doğulu ve barbar olarak medeni, liberal ve saygın Avrupa kültürüne karşı yaşamsal bir risk teşkil etmektedir. İslam'ın Avrupa ve Almanya kültürüne dışsal bir anlayış ve değerler kümesi olarak 'ötekiliği' ona atfedilen kimi özsel niteliklerle meşrulaştırılmaktadır. Bu noktada çalışmanın teori kısmında detaylı olarak üzerinde durduğumuz Löwenthal ve Guterman'ın ajitatör kavramsallaştırmasına döndüğümüzde, ajitatörün bir dış düşman yaratırken onun karakterine ilişkin atfettiği niteliklerin her daim olumsuz, yıkıcı ve tehditkar olduğu görülmektedir. Burada atfedilen nitelikler aynı zamanda öteki olarak kodlanan grubun varlığına içkin olarak değişmez, ortadan kaldırılamaz ve iyileştirilemez olarak tanımlanmakta, dolayısıyla da öteki olarak tanımlanan grubu her türlü yer ve zaman diliminde üzerine yapışmış bu karakter özellikleriyle var olmaya mahkum etmektedir (Löwenhal ve Guterman 1949, 49).

Öte yandan, 'İslam Almanya'ya ait değildir' alt başlığı da yine dışsallığı ve farklılığıyla 'tehdit üreten' İslam'ın, kendisinden tamamen farklı bir dünya ve anlayışa sahip Alman kültürü ve Hıristiyan değerleriyle hiçbir biçimde yan yana bulunamayacağını ifade etmektedir. Bu alt başlıkta İslam sadece kültürel olarak farklı ve 'öteki' olarak kodlanmakla kalmamış, aynı zamanda dini radikalleşme yönüyle de şiddet ve terörle ilişkilendirilerek bir ulusal güvenlik sorunu olarak tanımlanmıştır (Manifesto for Germany 2017, 48).

Kültür, din ve kimlik başlığının altında yer alan son başlık Almanya'da bulunan camilerin dışarıdan finanse edilmesinin yasaklanması talebi üzerine odaklanmaktadır. Bu başlıkta AfD'nin yargısı, Almanya'daki camilerin İslamcı ülkeler tarafından dışarıdan finanse edilmesinin altında yatan amacın İslam'ı Almanya'da yaymak olduğu, yani bir misyoner faaliyet adı altında Müslüman kesimin Almanya'daki gücünü konsolide etmeyi hedeflediği üzerinedir. Dolayısıyla, İslam burada fetihçi ve

yayılmacı bir anlayış olarak nitelendirilerek, pratiklerine yönelik her türlü faaliyetin de Alman kültürünü yok edecek, mevcut anayasal düzen ve liberal sistemin altını oyarak yerine kendi değerler sistemini dayatacak bir güvenlik tehdidi olarak ifade edilmiştir.

AfD'nin manifestosunu incelerken odaklanacağımız ikinci bölüm olan göç, entegrasyon ve sığınma başlıklı bölümde ise, Almanya'nın buna ilişkin hiçbir resmi yasal düzenleme olmaksızın son dönemdeki göçmen hareketliliğiyle artık bir göçmen ülkesine dönüldüğünden yakınılmaktadır (Manifesto for Germany 2017, 57). Bunu önlemek adına AfD'nin önerdiği yollardan birisi katı sınır kontrollerinin yapılması ve düzensiz göçmenlerin sınırdan geçişine izin verilmemesidir. Ayrıca AfD mülteci kavramına karşı mesafeli yaklaşmakta ve Almanya'ya giren her türlü düzensiz göçmenin bu kavramı istismar ederek kendisini mülteci olarak tanımladığını vurgulamaktadır. Ancak bu statünün yalnızca savaş durumunda ya da zorunlu hallerde verilebileceğini ve ana vatanlarındaki bu savaş sürecinin bitmesi durumunda kişilerin acil olarak geri gönderileceğini vurgulayan manifestoya göre bu mültecilerin Almanya'da kalıcı olması durumunda iç ve dış barışın tehlikeye gireceği uyarısı yapılmıştır (Manifesto for Germany 2017, 58).

Burada görüldüğü gibi göç ve mülteci hareketlilikleri en başta 'akın' kavramıyla nitelendirilerek göçün güvenlikleştirilmesi teorisinde karşımıza çıkan ve göçmenleri militarist düşman söylemiyle özdeşleştiren bir yaklaşım içine girilmiştir. Burada mülteciler akın eden, yağmacı, işgal eden topluluklar olarak tanımlanıp bir savaş anlatısı oluşturulmaya çalışılmış bu bağlamda da ana vatan bu akınlara karşı savunulması gereken bir menzil olarak görülmüştür. Dolayısıyla bir iç tehdit, ulusal güvenlik tehdidi söylemi kuran güvenlikleştirici aktör rolündeki AfD, istilacı düşman söylemiyle toplumsal alandaki kaygıyı ve huzursuzluğu örgütlemeye çalışmış bunu da

belirli bir dūřman ve tehdit olgusunu işaret ederek gerçekleştirmiştir (Bigo, 2002). Bununla paralel olarak geçtiğimiz mart ayında AfD milletvekillerinin Suriye'ye gerçekleştirdikleri ziyaret sonrasında Suriye'de savaş koşullarının artık kalmadığı dolayısıyla mültecilerin artık ũlkelerine geri dōnebilecekleri sōylemleri dikkat çekmiştir (Deutsche Welle Tũrke 2018). Burada vekiller, mültecilerin gerçekten savaş koşulları nedeniyle Almanya'ya sığınmadıklarını, Almanya'nın imkanlarını ve maddi koşullarını sōmũrmek ũzere gō eden 'ekonomik gōmenler' oldukları kanısını yaygınlaştırmak niyetiyle Suriye'deki savaş koşullarının artık kalmadığını belirtmişlerdir. Bōylece savaş koşullarının ortadan kalkmasına rağmen, kendi ũlkelerinde yaşam kurabilecekleri halde Almanya'ya yerleşen, orayı 'istila eden mülteciler tablosu yaratılmaktadır.

Bu başlık altında dikkat çeken bir diğer alt başlık, 'Diğer AB ũlkelerinden gō' adıyla yer alan ve Mũslũman gōmenler ya da mültecilerden farklı bir biçimde tanımlanan gruplara ilişkindir. Burada AB ũlkelerinden gelen gōmenler ve mültecilerin Alman kũltũrũne, ulusal gũvenliđine ve ekonomik refahına yōnelik yegane tehdit olarak tanımlanmasına tam olarak rastlanmamaktadır. Diğer AB ũlkelerinden gelen gōmenler ortak Avrupa değerleri mirasından geldiği için ve Hıristiyanlık değerlerinde ortaklaşıldığı için kũltũrel ya da ulusal alana tehdit olarak gōrũlmemektedir. Ancak bu ũlkelerin ekonomik durumunun Almanya'dan geri olması sebebiyle ũlkenin refah seviyesini aşağı çekebilecek ve kaynaklarını sōmũrebilecek gruplar olması sebebiyle bu ũlkeden gelen gōmenlerin eğitim ve istihdam alanında ũst dũzey niteliklere sahip olan ve ũlkenin refah seviyesini artırmaya katkı sunan kişiler olması ũzerinde durulmaktadır (Manifesto for Germany 2017, 60).

Manifestoda Alman kũltũrũne yapılan vurgunun yanı sıra Almancanın ũnemi ve yaygınlaştırılmasına yōnelik vurgu da dikkat çekmektedir. Özellikle kimliğin temel

üreticisi olarak tanımlanan dilin tüm göçmenler tarafından zorunlu olarak öğrenilmesi gerektiği vurgulanmakta ancak entegrasyon meselesinin dil öğrenmekle sınırlı olmadığını, göçmenlerin Almanya'daki yaşam biçimine ve yeni yurtlarına uyum sağlamak durumunda olduğunun altı çizilmiştir. Bu başlık altında yine çok kültürlülük ve çok dillilik meselesi gündeme getirilmiş ve çok kültürlü toplumun kesinlikle problemlili bir olgu olduğu, bunun yerli topluma paralel birden fazla toplum yaratma riskini beraberinde taşıdığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda yine güvenlikleştirme kavramının karışımıza çıktığı görülmektedir. Alman dili ve kültürünün yeganeliği ve buna alternatif olarak gelişen ya da bununla beraber ilerleyen her türlü kültürel ve kimliksel oluşumun yerli kimliği yok etme ya da asimile etme tehdidini taşıdığı algısı manifestonun bu bölümünde de karışımıza çıkmaktadır.

İkinci ana başlık altında inceleyeceğimiz son başlıkta 'Gömen Suçlarını Gizleme ve Saklamaya Hayır' ifadesi görülmektedir (Manifesto for Germany 2017, 63).

"Kontrolsüz kitle göçünün ardından, suç rakamlarında bir artış söz konusudur... Sığınmacıların akınından kaynaklanan sorunların bir kısmı hükümet kurumları ve medya tarafından gizlenmekte veya küçültülmektedir. Sonuç olarak, AfD'nin amaçlarından biri suç istatistiklerinin reform edilmesidir...AfD, vatandaşların göçmen suçlarına karşı korunmasının en yüksek önceliği almasını talep etmektedir." (Manifesto for Germany 2017, 63).

Bu ifadede göçmenlerin doğrudan bir güvenlik tehdidi olarak kriminalize edilmesi, suç unsuruyla özdeşleştirilmesi toplumsal alanda göçmenlerin doğrudan hedef haline gelmesine neden olacak olgulara yol açmaktadır. Gelişmemiş, medeni olmayan barbarlar olarak göçmenler liberal Batılı ve medeni hayata uyum sağlayamayan ve bu uyumsuzluğun sonucu olarak her türlü suç unsuruyla ilişkili olan gruplar olarak nitelendirilmektedir. Böylece ajitator toplumsal alanda bu gruplara yönelik bir yandan korku ve kaygıyı beslerken diğer yandan da kin, nefret gibi şiddetli duyguları

kışkırtmaktadır (Löwenthal ve Guterman 1949, 6-9). Öte yandan meseleyi güvenlikleştirme teorisinin kavramlarıyla okumaya çalıştığımızda ise, burada referans nesnesi olarak tehdit altında olduğu belirtilen alanın ulusal güvenlik ya da iç güvenlik alanı olduğu görülmektedir. Bu iç güvenlik alanı, alt referans nesnesi olarak kullanılan 'suç işleyen göçmenler' imgesiyle birlikte somutlaştırılıp, zihinlerde belirli yargı kalıplarının oluşması sağlanmıştır. Öte yandan burada güvenlikleştirici aktör olan AfD'nin beklenen güvenlik çıktılarına dair düşünmek yerinde olacaktır. Bu çıktılarından birincisinin, göçmenlerin ulusal güvenliğe tehdit olduğu algısını yaygınlaştırarak ve belirli suç biçimlerini göçmen suçları olarak kodlayarak suçun toplumsal alandaki gerçek kökeninin ve ilişkiselliğinin üzerini örtmeye çalışmak olduğu düşünülmektedir. İkincisinin ise birinci amaçla bağlantılı olarak AfD'nin suça ya da tehdiye yönelik belirli tanımlama biçimleri yaratarak toplumsal alanda yeni normlar oluşturup kendi toplumsal iktidarını güçlendirmek olduğu söylenebilmektedir (Bigo 2002, 65).

AfD'nin parti manifestosunda bu çalışmayla ilgili içeriklere ulaşılabilecek 'Kültür, Dil ve Kimlik' ile 'Göç, Entegrasyon ve Sığınma' başlıkları incelenmiş, bu başlıklarda bulunan göçmen, mülteci ve Müslüman karşıtı öğelerle göçü kültür, dil, kimlik, ekonomi ve ulusal güvenlik aracılığıyla güvenlikleştiren öğeler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda incelenecek olan bir diğer grup içerik ise AfD'nin resmi sitesindeki arşiv bölümünde yer alan ve AfD'li liderlerin, parlamento üyelerinin yapmış olduğu ve basına yansıyan açıklamalardır. Bu incelemeyi yapmadan önce AfD'nin resmi sitesinde bulunan geniş arşivde AfD kadrolarından pek çok farklı ismin pek çok farklı konuda yaptığı açıklamalar içerisinde mülteci meselesi üzerine odaklanan açıklamaları seçmek gerekmiştir. Bu seçimi yaparken de arşivde bulunan mevcut açıklamaları filtreleyecek göç ve mültecilikle ilgili temel bazı anahtar kelimeler seçilip, bu anahtar kelimelerin içinde bulunduğu başlıkların içeriklerine

bakılmıştır. Bu bağlamda arşivde orijinal olarak Almanca yer alan açıklamaların içeriğine bakılırken göçmen, sığınmacı, Müslüman, İslam, Suriyeli (Migranten, Asylbewerber, Muslime, Zuwandern-Einwandern, Islam, Syrisch) gibi temel bazı anahtar kelimeler Almanca olarak aratılmıştır. Bu taramanın sonunda aşağıda inceleyeceğimiz lider söylemleriyle karşılaşmış ve bunların içerisinde göçü, mültecileri, Müslümanları güvenlikleştirdiği düşünülen, yerli toplumun kaygı ve güvensizlik duygusunu kışkırtacak, ajite edici ögelere odaklanılmıştır.

Analizde ele alınacak ilk söylem AfD'nin Güney Tübingiya parlamento temsilcisi

Anton Friesen'e aittir:

“Eski partilerin anlatımlarına gelince, Almanya’da ve Avrupa’da hiçbir biçimde İslamlaşma yok. Ancak Pew Araştırma Merkezi’nin son çalışmasına bakıldığında bunun yalan olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmaya göre en iyimser senaryoda dahi, Almanya’daki Müslümanların oranı 2050 yılında %6 ila %9 oranında artış gösterecektir. Hatta en olağanüstü boyutta %20’yi dahi bulabilmektedir. Eski partilerin son yıllardaki sorumsuz göç politikalarının bu gelişmedeki rolü oldukça büyüktür. Bunun bir başka nedeni ise demografiktir. Müslüman kadınlar çok daha fazla çocuk sahibi olmaktadır ve Müslüman nüfus Müslüman olmayan nüfustan yaş ortalaması itibarıyla yaklaşık 13 yaş daha gençtir. Bu çalışmanın sonucu bizi uyarmaktadır. İslamlaşma Almanlar ve Avrupalılar olarak bizim kimliğimizi tehdit etmektedir.” (Pressearchiv 2017).

Bu söylemin vurguladığı en temel noktalardan birisi Müslümanların topluluk olarak en temelde sayısal varlıklarıyla bir tehdit oluşturdukları meselesidir. Burada istatistiki araştırmalarla, verilerle desteklenen olgu Müslümanların daha fazla çocuk sahibi olması ve nüfusun yaş ortalamasının Alman nüfusundan daha düşük olması sebebiyle ve bu farkın gelecek süreçte daha da artacağı olasılığıdır. Bu açıklamaya göre Müslüman nüfusun Alman nüfusa sayısal olarak giderek yaklaşması meselesi, Almanlar için hem kültürel olarak hem de demografik olarak büyük tehdit oluşturmakta vatanın gerçek sahibi olan Almanların Müslüman kültür altında asimile olmasına, kendi kimliklerini kaybetmesine ve hatta fethedilmiş bir alan olarak yok olma tehdidiyle karşı karşıya kalmalarına sebep olacaktır. Dolayısıyla açıklamada

geçen ‘Araştırma bizi uyarıyor... İslamlaşma bizim Alman ve Avrupalı olan kimliğimizi tehdit ediyor.’ (Pressearchiv 2017) gibi ifadeler doğrudan İslam’ın en başta kültürel alanda güvenlikleştirildiğini, Alman kültürünü ve Hıristiyanlığı asimile edecek, ortadan kalkacak bir tehdit unsuru olarak çığ gibi büyüdüğünü ve bu durumunda en temelde Almanya’da yaşayan Müslüman nüfus yoğunluğunun artışıyla ilişkili olduğunu anlatmaktadır. Böylece artan Müslüman nüfusu bir anlamda Almanların vatanlarını ellerinden alabilecek bir dış düşman olarak kodlanarak, gelmekte olan bir tehlike, biricik ve değerli Avrupa ve Alman kültürünü zayıflatan bir istilacı olarak tanımlanmıştır.

Öte yandan AfD yönetim kurulu üyesi Georg Pazderski’nin açıklaması ‘ilerici ve modern Avrupa’ dünyasının karşısına ‘barbar ve gerici Müslüman göçmenleri’ koyarak iki farklı kültür arasında aşılabilir bir gerilime işaret etmiştir:

“BM’nin yaptığı çalışmanın korkutucu sonuçları Müslüman ülkelerdeki kadına yönelik baskının yalnızca kanıtını ortaya koymamıştır. Aynı zamanda Müslüman erkeklerin kadınlara yönelik taş devri döneminden kalma zihniyetini de ortaya koymuştur. Bu arka plana bağlı olarak Köln’deki yılbaşı gecesinde yaşanan yüzlerce kadının cinsel tacize ya da tecavüze uğradığı korkunç olaylara şaşırarak da zor olmalı. Bu çalışma aynı zamanda Müslüman göçmenlerin bizim Batılı toplumumuza uyum sağlamasının imkansızlığını da açık bir şekilde göstermiştir. Bu insanların dünya görüşlerinde kadın asla eşit değildir, Şeriat kadınların ve diğer inançtan insanların baskılanmasını talep eder. Açık giyinmek günahdır, eşcinsellik suçtur. Bu çalışmanın sonucu bu insanların Almanya’ya entegre edilemeyeceğinin en güçlü göstergesidir.” (Pressearchiv 2017).

Bu ifadede görüldüğü gibi kadına yönelik baskı ve şiddet doğrudan Müslüman ülkelere has bir özellikmiş, doğunun, barbarlığın ve gericiliğin sembolü olarak Batılı dünyada asla rastlanamayacak bir olguymuş gibi kavranmaktadır. ‘Taş devrinden kalma zihniyet’ ifadesinde açık biçimde görüldüğü gibi Müslümanlık geri kalmışlıkla tanımlanıp Batılı Aydınlanma değerlerinin tam karşısına oturtulmaktadır. Buna karşın Batı’nın kadına yönelik tutumunun evrensel olarak ideale ulaşmış gibi konumlandırılması, kadın erkek eşitliğinin, eşcinselliğe yönelik tutumun Alman kültüründe veya Batılı kültürde zaten oldukça sorunsuzmuş gibi belirtilmesi söz

konusu olmuştur. Her iki kültüre ve inanç sistemine de verili ve özsel olarak atfedilen bu özellikler, bu iki kültürün hiçbir biçimde yan yana gelemeyeceği, özellikle de gelişmemiş ve karanlık İslam kültüründen gelen Müslümanların hiçbir zaman Batılı kültüre uyum sağlayamayacağı yargısını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla burada bir kez daha AfD'nin ajitasyon yoluyla düşmanlaştırdığı kitleyi doğrudan kimi olumsuz ve yıkıcı özelliklerle tanımlaması ve bu özelliklerin o kültürün varlığına içkin sabit karakter biçimleri olarak sunması söz konusu olmuştur. Teori kısmında belirttiğimiz gibi mülteci erkeklerin ülkelerini savunmadan 'korkarak kaçıp gelmesi', dolayısıyla erkekliği en temel 'gerekliliği' olan cesarettен yoksun olması gibi kimi karakter özelliklerinin atfedildiğine benzer biçimde burada da Müslüman erkekler medeniyetten yoksun, Taş Devri'nden kalma zihniyete sahip toplamlar olarak nitelendirilmiştir (Löwenthal ve Guterman 1949, 50-51). Burada söylemin dikkat çeken boyutunu yalnızca Müslüman göçmenlerin geri kalmışlıkla, barbarlıkla nitelendirilmesi, onların belirli bir risk unsuru olarak tanımlaması oluşturmamaktadır. Aynı zamanda öncelikler erkekliğe belirli özsel nitelikler atfedilerek açık bir cinsiyetçi yaklaşımın da geliştirildiği görülebilmektedir. Burada erkeklik verili ve tek biçimli bir olgu olarak cesaretle ve savaşmakla özdeşleştirilmekte bu 'normalliğin' dışında kalan herkes de erkeklik olgusunun dışına itilmektedir. Dolayısıyla mülteciler bir yandan, gericilik ve şiddetle damgalanırken, diğer yandan, savaşmayan kaçmayı seçen ve dolayısıyla 'normal' ve cesur erkek profilinin dışına çıkan gruplar olarak tanımlanmıştır.

Bir diğer grup söylem içerisinde ise göçmenlerin, özellikle de Müslüman göçmenlerin yoğun bir şekilde suç olgusuyla özdeşleştirildiğini, hem ulusal güvenliğe karşı hem de yerli toplum içindeki tek tek bireylerin güvenliğine karşı yaşamsal birer tehdit olarak

kodlandığını görmekteyiz. Bunlardan bir tanesi AfD eşbaşkanı Alice Weidel'in aşağıdaki açıklamasında dikkat çekmektedir:

“Şimdi de Barcelona da. Bizler İslamcı terör saldırısının kurbanlarına ve ailelerine başsağlığı diliyoruz. Avrupa'nın ortasındaki en popüler tatil kentlerinde yaşanan bu korkunç terör saldırıları bize Avrupa'daki İslamcı terör tehdidinin ne kadar şiddetli olduğunu gösteriyor. Teröristler aramızdalar. Hala açık olan sınır kapıları sayesinde onlar Avrupa'ya ve Almanya'ya rahatlıkla, kontrolsüz biçimde girebilmekte, korkunç ve insanlık dışı saldırılarını gerçekleştirebilmekteler. Naif hoş geldin kültürü bizim güvenliğimizi tehdit ediyor, insanlarımızı öldürüyor ve toplumsal barışımızı riske atıyor. Acilen sınırlarımızı kapatmak ve tüm İslamcı tehditleri bertaraf etmek zorundayız. Aksi takdirde Barcelona kendisini tekrar edecektir. Barcelona her yerdir.” (Pressearchiv 2017).

Burada göçün güvenikleştirilmesi teorisinde net biçimde karşımıza çıkan, bir toplumsal olayın temel nedenlerinden saparak bir grubu doğrudan günah keçisi ilan etme tutumunu görmekteyiz. Bu bağlamda AfD toplumsal alanda somut olarak gelişen terör saldırılarını doğrudan göçmenlerin gelişiyile onlara uygulanan açık kapı politikasıyla bütünleştirerek, toplumsal siyasal bir sorunu devletin acil önlem alması gereken, ulusal güvenliğe tehdit olan bir alana itmiştir. Yine söylem yönteminin lider söylemleri yoluyla en etkili şekilde kullanıldığı görülürken, burada söylemin güvenlik nesnesi ulusal güvenlik alanı olarak tanımlanmış, onu güçlendirecek alt referans nesnesi olaraksa terör olgusu kullanılmıştır. Burada terör göçmenlerin gelişiyile doğrudan bağlantılandırılarak bu meseleye dair başka hiçbir tarihsel toplumsal neden üzerinde durulmamış, bu konudaki iktidarların, karar alıcıların ya da devletlerin rolü sorgulanmamıştır. Bu sayede ajitatörlerin uyguladığı stratejiyle benzer biçimde, somut olarak toplumsal alanda var olan bir sorunun asıl nedenleri ve yapısal kaynakları bir tarafa itilerek, o sorun üzerinde gerçekten sorumlu olan aktörler görmezden gelinerek, belirli bir grubun ötekileştirilmesi üzerinden toplumdaki kaygı ve düşmanlaştırma duygusunun örgütlendiği görülmektedir. Terörün toplumsal alanda yarattığı somut güvenlik korkusu, yaşam kaygısı AfD tarafından göçmenlere, mültecilere ve Müslümanlara mal edilmiştir. Dolayısıyla da bu kaygının, reel terör olgusunun, ancak

ve ancak göçmenlerin gelişinin engellenmesiyle veya onların sınır dışı edilmesiyle çözülebileceği algısı yaratılmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla buradaki beklenen güvenlikleştirme çıktısı olarak göçmenlerin sınır dışı edilmesi veya ülkeye girişlerinin sınırlandırılması meselesi karşımızda durmaktadır. Bu bağlamda AfD burada güvenlikleştirici aktör olarak , teori kısmında belirtildiği gibi var olan sorunun doğasını açıklamaksızın dinleyicinin içinde bulunduğu huzursuzluk, kaygı ve güvensizlik durumunu araçsallaştırarak bu dinleyici kitlesi üzerindeki iktidarını pekiştirmeye çalışmıştır (Buonfino 2004, 24).

Bu açıklamalarla birlikte AfD yöneticileri bir yandan gerici olarak nitelendirdikleri Müslüman göçmenlere karşı ilerici ve çağdaş olarak tanımladıkları Batılı Avrupa değerlerini savunurken, aynı anda paradoksal bir biçimde o Avrupa değerleri içerisinde yer aldığı iddia edilen eşitlik, ayrımcılığa ve ırkçılığa karşı tutum alma gibi yaklaşımları da çiğnemektedirler. Savundukları AB değerlerine aykırı söylemlerde bulunarak, tüm Müslümanları ya da Avrupa dışından gelen göçmenleri monolitik biçimde ele almakta ve her birisini kötileyen, yıkıcı özelliklerle damgalayarak ötekileştirmenin ve ayrımcılığın belirgin bir şekilde işletilmesine katkı sunmaktadırlar.

Alice Weidel'in aynı doğrultudaki bir diğer açıklaması ise bu sefer mülteciler arasında bir ayrıma gitmekte, din üzerinden vurgulanan bir ikilikle Müslüman mültecileri güvenlikleştirmenin aracı haline getirmektedir:

“Müslümanlar tarafından Hıristiyan mültecilere yapılan saldırılar güvenlik güçlerinin de katılımıyla tavan yaptı. Ancak bu saldırıları kanıtlamak oldukça zor çünkü kurbanlar korktukları için sessiz kalıyorlar. ‘Open Doors’ tarafından yapılan araştırmaya göre Hıristiyan mültecilerin %88’i din tarafından güdülenen diğer mülteciler tarafından zulme uğramaktalar. Berlin’deki mülteci kamplarında sıradışılıklar çok daha kötü durumda, Hıristiyan mülteciler %92 oranında diğer mültecilerden zulüm görürken %70 oranında gardiyanlardan zulüm görmektedirler. Cinsel saldırıların çok sayıda bildirilmemiş vakayla sonuçlanması muhtemeldir...Hıristiyan kadınlar Müslüman güvenlik görevlileri tarafından cinsel saldırıya uğramışlardır.” (Pressearchiv n.d.).

Bu içerikte mülteciler üzerinden bütüncül bir ötekileştirmeden farklı olarak mülteciler arasında din üzerinden kurulan bir karşıtlık olduğu ve Müslüman mültecilerin doğrudan bir güvenlik tehdidi olarak inşa edildiği gözlemlenebilmektedir. Burada kurban olarak işaretlenen, zulme uğrayan Hıristiyanlığın karşısında; zulmeden, suçla bütünleşmiş Müslüman mülteci imgesi ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, yine burada da kriminalize edilen bir Müslüman kimliği ve bunun üzerinden belirli bir grup göçmenin güvenikleştirilmesi olgusu net bir şekilde görülmektedir. Weidel'in ifadesinde yer alan bu tutum yalnızca mülteciler üzerinden yaratılan bir ikilik gibi görünse de aslında arka planda bir Hıristiyanlık- İslam çatışmasının varlığı vurgulanmaktadır. Bu çatışmanın ise mülteci kampında yaşanan olaylar ve kişiler bağlamında sahneye konulduğu, somut olarak var olan bir saldırının ve suç unsurunun Hıristiyanlık ve Müslümanlık ikiliği üzerinden, bunların sahip olduğu özsel farklılıklar üzerinden açıklanmaya çalışıldığı görülmektedir. Dolayısıyla burada yine hem güvenikleştirici aktör hem de ajitator rolüyle ele alabileceğimiz AfD ve partinin öne çıkan isimleri, toplumsal alanda var olan bir huzursuzluğu ve problemi iki farklı inanç sisteminin sahip olduğu 'çatışma' üzerinden ortaya koyup manipüle etmekte, bu noktada da kitlelerin öfkelerini sorunun asıl kaynağından ziyade karşıt gruplar olarak birbirine yöneltmesine neden olmaktadır (Löwenthal ve Guterman 1949, 6-9).

İslam'ın kendinden farklı dini gruplara karşı yaşamsal bir tehdit olduğunu vurgulamaya çalışan bir diğer açıklama ise AfD'nin grup başkanı Alexander Gauland'tan gelmektedir:

“ Almanya'daki Yahudilerin yaşamına karşı gerçek tehdit radikal Müslümanların kitlesel göçüdür. ... Merkel'in CDU'su Almanya'daki Anti Semitizm'in güçlenmesi konusundan kesinlikle sorumludur. Bu zamana kadar milyonlarca Müslüman'ın Almanya'ya illegal yoldan girmesine izin veren kendisidir. Onlar yalnızca radikal İslamcılıklarını getirmekle kalmadılar aynı zamanda Yahudi düşmanlıklarını da Almanya'ya getirdiler. AfD her zaman İsrail'le ve Almanya'daki Yahudilerle aynı tarafta olmuştur. Birlik (CDU/CSU) yasadışı Müslüman göçüyle uğraşırken İsrail'e çok daha fazla rol model olmalıdır, çünkü

Almanya'daki Yahudilerin yaşamına yönelik gerçek tehdit radikal Müslümanların kitlesel göçüdür." (Pressearchiv 2018).

Gauland'ın bu ifadesinde de Weidel'in ifadesine benzer biçimde iki farklı inanç grubu arasında radikal bir zıtlık ve bu zıtlıktan da öte, bir inanç grubunun diğerinin varlığına yönelik yaşamsal bir güvenlik tehlikesi arz ettiği yargısı ön plana çıkmaktadır. Burada bir önceki ifadeden farklı olarak yerli nüfusun baskın inanç biçimini oluşturan Hıristiyanlık değil, yerli nüfusa dışsal olan bir değerler sisteminin yani Yahudiliğin mağdur konumuna oturtulması dikkat çekmektedir.. Burada Yahudilik AfD tarafından Almanya'nın öz değerleri içerisinde görülmemesine rağmen İslam'ın karşısında hep daha mağdur, hep daha 'Batılı ve medeni' bir olgudur. Dolayısıyla İslam zaten en barbar, tehditkar ve saldırgan güvenlik tehdidi olarak kendisi dışındaki her türlü inanç oluşumunu ortadan kaldırmayı amaçlayabilecek bir yapıdır. Bu nedenle de yalnızca üst düzey ve biricik kültüre sahip Hıristiyan ve Alman yerli nüfusuna değil, onun dışında kalan diğer azınlık gruplara yönelik de yaşamsal bir tehdit meydana getirmektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken ikinci bir diğer husus ise, AfD'ye yönelik eleştirilerde oldukça sık rastlanan, AfD'nin ırkçı ve Neo-Nazi bir oluşum olarak her türlü farklı kültürel yapıya ve değerler sistemine karşı olduğu yargısıdır. Burada bu yargının uzantısı olarak, AfD'nin siyasal alanda ve toplumun büyük bir bölümünde Nazi anlayışının devamlılığı niteliğinde bir yapı olduğuna dönük bir imaj vardır. Burada Gauland'ın yaptığı açıklamanın içeriğinin de bir anlamda bu yargıyı ortadan kaldırmaya dönük bir çabanın ürünü olduğu düşünülmektedir. AfD'yi, toplumsal alanda gayri meşrulaşmış ve tarihsel bir utanç olarak algılanan Nazi geçmişinden ayırt etmek için, AfD'nin Yahudilere yönelik olumsuz bir bakış açısına sahip olmadığı, İsrail'le yan yana durduğu gibi ifadeler AfD'yi Yahudi düşmanı Nazizm'den ve onun çağrıştırdığı 'faşizm' kavramından uzak tutmayı kolaylaştırmaktadır. Öte yandan

AfD'ye yönelik bu damgalama doğrudan düşman olan, tüm kötülüklerin ve saldırganlıkların müsebbibi olan Müslümanlara yöneltilerek, toplumsal alanda çıkan her türlü gerilim, kaygı ve çatışma olgusu tek bir 'öteki' bünyesinde toplanmaya çalışılmakta, her türlü problemin kaynağı olan dış düşman olarak Müslümanlar işaretlenmektedir.

Göçün güvenlikleştirilmesi teorisinde ve ajitatörlerin düşmanlaştırma stratejilerinde karşımıza çıkan bir diğer pratik ise göçmenlerin ekonomik alana karşı bir güvenlik tehdidi olarak inşa edilmesidir. Bu noktada ele alacağımız iki farklı söylemi incelerken bu inşanın öncelikle söylem düzeyinde nasıl kurulduğuna dikkat çekilecektir.

AfD eş başkanı Jörg Meuthen'in açıklamasına göre:

"...Özellikle, sistematik sığınmacı aldatmacası endişe veriyor ve artan bir biçimde ülkenin bütçesine yük bindiriyor. Yani, neredeyse tüm eyaletlerde göçmenler birçok kimlikle sosyal yardımlardan faydalanmaktalar. Bu durum milyonlarca Alman vergi mükellefi için kayba yol açmaktadır. Suçlu erkek göçmenler ortalama 3 ya da 4 farklı kimliğe sahip ve bu durum her bir vergi mükellefi için 5 ila 10 bin euro kayıp anlamına geliyor. Refah sistemimiz için bir diğer önemli tehlike ise refakatsiz küçüklerin Almanya'ya girişidir. Bu gençler bir kez mülteci olarak tanımlandıktan sonra onların aile üyeleri de çoğu durumda onları takip etmektedirler. Bu durum genellikle sosyal maliyeti %5 ila 8 oranında artırmaktadır. Terör tehdidinden bağımsız olarak, bu durum sosyal sistemimize sürekli olarak dayanılmaz bir yük bindirmektedir ve toplumsal bir patlama tehlikesi barındırmaktadır. ..."(Pressearchiv n.d.)

Bir diğer açıklama ise Alexander Gauland'dan gelmektedir:

"İnsanların ailelerini Almanya'ya getirmesine izin vermek kesinlikle bir çılgınlıktır. Milyarlarca ve milyarlarca vergi ücreti cebe indirilmektedir ve biz gözümüzü açıp kapatana kadar sosyal devlet çökmektedir." (Martin 2017).

Teori kısmında ayrıntılı olarak incelediğimiz göçün güvenlikleştirilmesinin ekonomik alan üzerinden gerçekleştirilmesi meselesindeki kritik nokta, sosyal devletin gerçek sahibi ve refah düzeninin asli yararlanıcıları olan yerli halk ve onların bu statülerine rakip olan, haklarını elinden alan ve kaynaklarını sömüren 'ötekiler' olarak göçmenler zıtlığı üzerine kuruludur (İbrahim 2005, 171). Bu anlamda Gauland ve Meuthen'in

açıklamalarında da dikkat çektiği üzere, göçmenlerin devletin sosyal yardımlarından yararlanması, ailelerini Almanya'ya getirerek burada bir yaşam kurmalarına izin verilmesi yerli halkın maddi olarak zarara uğraması gibi gösterilmektedir.. Yerli halkın ödediği vergiler yoluyla göçmenlerin ihtiyaçlarının karşılandığı yargısı, ülkeye giren her bir göçmenin yerli yurttaşın cebinden daha fazla para çıkmasına sebep olduğu algısını yaratmaktadır. Bu kapsamda AfD'nin yukarıdaki ifadesinde temel yaklaşımı refah şovenizmi olarak nitelendirilen, refah devletinin nimetlerinden meşru olarak yararlanma hakkını yalnızca vatandaşlara layık gören bir anlayış üzerinden gelişmektedir. Bu ifadelerde referans nesnesi ve söylemin güvenlik nesnesi olarak tanımlayabileceğimiz ekonomik alan, göçmenlerin gelişiyle ortaya çıktığı iddia edilen işsizlik, sosyal yardımların azalması, refah düzeyinin düşmesi gibi somutlaştırılmış ve özelleştirilmiş alanlarla güçlendirilmiştir. Bu meselede çok daha net biçimde görülebileceği gibi, söylem yalnızca dilsel bir ifadeyle sınırlı kalmamakta refah şovenizmi gibi olgusal ve politik bir sonuca da yol açabilmektedir. Güvenlikleştirmeci aktörün beklenen güvenlikleştirme çıktılarına paralel biçimde göçmenlerin ve mültecilerin yerli halk tarafından ekonomik alandan dışlanmaya çalışılmasına, onlara iş verilmemesine hatta ev dahi kiralanmamasına varacak kadar somut sonuçların ortaya çıkma ihtimali vardır. Dolayısıyla söylem yalnızca dilsel bir ifade biçimi olarak kalmayıp her an eyleme dönüşebilecek performatif bir öge olarak yani söylem olarak karşımıza çıkmaktadır (Mandacı ve Özerim 2013).

Burada bir diğer dikkat çekici nokta, AfD'nin Almanya'nın 1951 Sığınmacıların Statüsüne İlişkin Sözleşme ve Protokol'e taraf bir ülke olmasına karşın bu sözleşmedeki sığınmacıların hukuksal statülerine ve uluslararası hukukun getirdiği haklara karşıt bir söylemsel politika yürütmesidir. Sözleşmede sığınmacı statüsüne sahip kişiler arasında ırk, dil, din ayrımı gözetilmemesi ve sığınmacıların yararlanacağı

kimi haklar bakımından yurttaşlarla eşit muameleye tabi tutulması kuralı, AfD'nin yarattığı refah şovenizmiyle çığnınmeye çalışılmıştır. Uluslararası hukukun vatandaşlarla eşit muameleye tabi tuttuğu dinsel ibadet ve çocukların dinsel eğitimi, çalışma koşulları ve sosyal güvenlik, sosyal yardımlar gibi haklarda sığınmacıların vatandaşlarla eşit konumda olması söz konusudur. Öte yandan ücretli bir meslekte çalışma gibi haklar konusunda sığınmacılar yabancılar arasında en çok gözetilen ulus ilkesinden yararlanabilirken, meslek sahibi olma, gezi serbestliği ve yükseköğrenim gibi haklarda sığınmacılar en düşük ihtimalle diğer yabancılar tarafından tanınan haklara sahip olabilmektedir (Pazarcı 2013, 198). Ancak AfD tüm bu uluslararası hukuk kurallarını bir yana iterek, en yaşamsal hakları dahi vatandaşlık temelinde yorumlamış, böylece sığınmacıların hak sahibi olmayan gruplar olarak ülkeyi yağmaladıklarını ima etmiştir.

Diğer yandan, bu söylemin içerisinde artan göçmen nüfusunun sosyal devletin varlığını da ortadan kaldırabilecek bir risk taşıdığı, göçmenlerin getirdiği yüksek maddi yükten kaynaklanan büyük bir patlama olabileceği ifade edilmiştir. Bu ifadeyle birlikte göçmenler yalnızca 'terörle ilişkili' olmaları sebebiyle devletin varlığını tehdit etmemektedir. Aynı zamanda göçmenler sosyal devletin sahip olduğu ekonomik gücü de ortadan kaldırabilecek, devletin vatandaşlarına sunduğu imkanları sömürecek bir yağmacı grup olarak kodlanmaktadır.

Göçün ekonomi alanında güvenlikleştirilmesi ajitatörün ötekileştirme stratejisinde de karşımıza çıkmaktadır. Ajitatör düşman olarak tanımladığı kişi ya da grupları toplumsal alanda var olan bir memnuniyetsizliğin sorumlusu haline getirirken en çok da ekonomik alan, işsizlik gibi meseleler üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda ekonomik krize, işsizliğe veya yoksulluğa neden olan yapısal sorunların, hükümet politikalarının yerine bir azınlık ya da göçmen grubunun yerli topluluğunun kaynaklarını sömürdüğü yargısı öne sürülmektedir. Gauland ve Meuthen'in

ifadelerinde de yerli toplumun kaynaklarını, haklarını yağmalayan ‘hırsızlar’ olarak işaretlenen göçmen gruplar, ülke içerisindeki insanların muzdarip olduğu işsizlik, yoksulluk gibi sorunların temel müsebbibi olarak belirtilmektedir.

Bu söylemin özellikle Almanya’nın ekonomik gücünün en üst düzeyde seyrettiği, işsizlik seviyesinin son yıllardaki en düşük rakamları gördüğü, Almanya’nın diğer Avrupa ülkelerine borç veren bir ülke konumuna geldiği bir dönemde bu derece yayılması dikkat çekici bir noktadır (Deutsche Welle Türkçe 2018). Özellikle son dönemde Alman ekonomisinin bütçe fazlası verdiği, işsizlik rakamlarının iki Almanya’nın birleştiği yıl olan 1990’dan sonra en düşük oran olan % 5,2’lere kadar düştüğü bir dönemde mültecilere yönelik ekonomik tehdit söyleminin toplumsal alanda ciddi oranda karşılık bulduğu söylenebilir (Nienaber ve Hansen 2018). Öyle ki, reel ekonomik problemlerle yüzleşilmediği, toplumsal alanda işsizlik gibi bir sorunun en alt seviyeye indiği noktada dahi insanlar ekonomik güvensizlik korkusuyla, göçmenleri kendi ekonomik düzenlerine bir tehdit olarak görebilmektedir. Dolayısıyla, burada görüldüğü gibi ajitatörün yaptığı bu örgütlenme biçimi her zaman somut olarak var olan işsizlik ve yoksulluk gibi problemlere ihtiyaç duymamakta, gelecekte ortaya çıkabilecek bir yoksullaşma riski, kişilerin elinde bulunan hakların elinden alınması ihtimali gibi henüz gerçekleşmemiş olan senaryoların yarattığı korku üzerinden de ortaya çıkabilmektedir. Yukarıdaki ifadelerde de görüldüğü gibi göçmenlerin gelişi yüzünden sosyal devletin çökeceğine, toplumsal bir patlamanın meydana geleceğine dair spekülasyonlar kaygı duygusunu tetikleyen, göçmenler ve yerli topluluklar arasındaki yarılmayı derinleştiren hedefleyen bir yöne sahiptir.

Dolayısıyla ajitatörün buradaki temel rolü bir problemin nedenine yönelik çözüm stratejisi geliştirmek ve o problemi ortadan kaldırmak değil, toplumsal alanda ortaya çıkan duygu birikimlerini belirli bir alanda kanalize etmektir. Asıl hedefin ortaya çıkan

öfkenin, kaygının ve korkunun göçmenler üzerinde yoğunlaşmasını sağlayarak bu duygu birikimini toplumsal alanda diri tutmak, onu kendi siyaset yapma biçiminin bir aracı haline getirerek toplumsal meşruiyetini pekiştirmek olduğu anlaşılabilmektedir. Bunun için de en elverişli yollardan birisi insanların ekonomik statülerine ilişkin kazanımlarını tehdit edecek bir söylem örgütlemekten geçmektedir (Löwenthal ve Guterman 1949, 12).

AfD'nin resmi sitesinde karşımıza çıkan lider söylemlerinden bir tanesi ise Alexander Gauland'ın Birleşik Krallıktaki terör saldırılarından sonra "Bizler İslama yönelik müsamaha göstermeyi bırakmak zorundayız" başlıklı açıklamasıdır:

"Theresa May'in İngiliz toplumuna söyledikleri aynı şekilde bizim için de geçerlidir: Biz İslam'a karşı gereğinden fazla hoşgörülüyüz. Bu hoşgörü yıllar boyunca Müslümanlar tarafından bizim zararımıza suistimal edilmiştir. Avrupa'ya ve Almanya'ya yönelik sistematik İslamcı göç büyük bir tehdit teşkil etmekte ve bizim toplumumuzu çeşitli noktalarda değiştirmektedir. Terör tehdidi, suç oranları, dolandırıcılık artmakta ve bizim günlük yaşantılarımızı değiştirmektedir." (Pressearchiv 2017).

Bu ifade AfD yöneticilerinden Gauland 'biz' olarak tanımladığı Alman toplumunu ve Almanya siyasetindeki karar alıcıları İslam dinine ve Müslümanlara yönelik hak ettiği kadar fazla müsamaha gösterdiğini belirterek İslam ve 'onun karşıtı olan Batı' dünyası arasında bir iktidar ilişkisi kurmuştur. Buna göre İslam Almanya'ya ait olmayan ona dışsal olan bir değerler sistemi olarak Almanya'daki varlığını yalnızca yerli halkın izniyle ve hoşgörüsüyle sürdürmektedir. Yerli halkın ve Almanya'daki siyasi elitlerin lütfuyla Almanya'da varlık gösterebilen İslami değerler bu iyi niyete ve hoşgörüye layık olmamıştır çünkü bu hoşgörüye rağmen Müslüman topluluklar hala kendilerine yurt sağlayan, ekmek sağlayan bir devlete ihanet etmektedir. Dolayısıyla, alt kültür, dışsal ve öteki olan bir inanç biçimi olarak İslam dini ve Müslümanlar yalnızca hakim kültür olan, biricik değerler biçimine sahip Hıristiyanlığın ve Batı Medeniyeti'nin müsaadesiyle varlığını sürdürebilmekte,

böylece Hıristiyanlık ve İslam arasında hiyerarşik bir ilişki olduğu kabul edilmektedir.

Gauland'ın ifadesinde dikkat çeken bir diğer unsur diğer liderlerin açıklamalarında da ön plana çıktığını gördüğümüz güvenlikleştirme unsurlarıdır. Özellikle 'İslamcı göç' (Pressearchiv 2017) kavramsallaştırılması kullanarak Almanya'ya yönelik Müslüman ülkelerden gelen göçmenlerin belirli bir kalıpla damgalandığı, doğrudan radikal İslamcılıkla etiketlendiği ve bunun üzerinden de radikal İslamcı terör örgütleriyle ilişkilendirildiği görülmektedir. Ayrıca ifadede yine İslam'ın Avrupa'ya ve Almanya'ya girişiyle birlikte buradaki suç oranlarının, terörün ve dolandırıcılığın arttığı açık bir şekilde belirtilmiş ve böylece İslam ve Müslümanlar oldukça net ifadelerle kriminalize edilmiştir.

Söylem analizinin son bölümünde AfD'nin seçim sürecinde ortaya çıkardığı seçim afişlerindeki sloganlar ele alınacaktır. Bu sloganlar arasında göçmen karşıtlığının, İslam karşıtlığının olduğu, güvenlikleştirici öğelerin olduğu afişlere odaklanılacaktır. Bu çerçevede ilk göze çarpan afiş "İltica kaosunu durdurun! Bu bizim ülkemiz, Sayın Merkel!" sloganına sahip afiştir (Ayata 2016).



Resim 7.1. AfD Seçim Afişi (Ayata, 2016, <http://www.birikimdergisi.com/guncel-vazilar/7599/almanya-kendini-veniden-tanimlamali#.W2sF3dUzbIU>).

Bu afište sığınma bir kaos olarak tanımlanmış, Huysmans'ın göçün güvenlikleştirilmesi teorisinde belirttiği gibi sığınmacılar da var olan düzeni yerle bir eden, büyük bir kaosa ve karmaşaya yol açan işgalciler olarak betimlenmiştir (Huysmans 2000, 758). Sığınmacıların dışarıdan gelen yağmacılar olarak kurulu düzeni ortadan kaldırması, huzuru yerinden etmesine karşı vatanın gerçek sahibi olarak görülen yerli Alman vatandaşları, “Bu bizim ülkemiz, Sayın Merkel!” diyerek savunmada olduklarını bildirmiştir.(!) Dolayısıyla buradaki ilk karşı çıkış, açık kapı politikalarıyla göçmenlerin ülkeyi yağma etmesinden sorumlu tuttıkları iktidara yönelmekte, AfD iktidarın koruyamadığı ülkeyi koruma misyonunu edinerek politik alandaki meşruiyetini de sağlamlaştırmaktadır. Yine, ‘bu bizim ülkemiz’ yargısıyla Almanya'nın yalnızca yerli halka ait, üzerinde sadece vatandaşların hak talep edebileceği, kaynaklarından yalnızca onların yararlanabileceği bir ülke algısı inşa edilmektedir.

Bir diğer afište ise lider söylemlerinde ve parti manifestosunda sıklıkla karşımıza çıkan İslam'ın Almanya'ya ait olmadığı ön kabulüyle karşı karşıya gelmekteyiz.



Resim 7.2. AfD Seçim Afişi “İslam Almanya’ya ait değildir. Kamusal alanda peçeye hayır!” (SkyNews 2018, <https://news.sky.com/story/far-right-german-politician-quits-leadership-post-after-converting-to-islam-11221072>).

Bu sloganda İslam'ın Almanya'ya ait olmayan bir inanç sistemi olduğu ve ona ait her türlü sembol ve anlayışın da, kaynağını 'Hıristiyanlık, liberalizm ve hümanizmden alan' değerlere ev sahipliği yapan Almanya'da var olmaması gerektiği düşüncesi göze çarpmaktadır. İslam'ın varlığının kamusal alandaki ilan biçimlerinden birisi olan peçe ve burkanın da toplumsal alanda görünür olması AfD için bir kültürel tehdit anlamına gelmekte ve bu yüzden bu sembollerin mümkün olduğunca yeraltına itilmesi için çaba harcamaktadır. Bu yargıyı destekleyen diğer afişler ise burka ile ilgili olarak karşımıza çıkmaktadır.



Resim 7.3. AfD Seçim Afişi

“Burka mı? Biz bikinide ısrarcıyız. Kendine güven Almanya!” (Petzinger 2017, . <https://qz.com/1067764/germanys-far-right-afd-party-hires-harris-media-ad-agency-that-worked-for-the-trump-campaign/>)



Resim 7.4. AfD Seçim Afişİ

“Burka mı? Ben Burgonya şarabını daha çok tercih ederim! Kendine güven Almanya!” (Politico 2017, <https://www.politico.eu/article/the-art-of-election-campaigning-auf-deutsch/>).

Bu iki afişte de ‘gericilik, kapalılık ve Doğululukla’ özdeşleştirilen ve burka bünyesinde sembolize edilen İslam’a karşı ‘medeniyet, açıklık, Batılılıkla’ özdeşleştirilen, bu doğrultuda da şarap ve bikini ile sembolize edilen Hıristiyan ve modern dünya arasında keskin bir zıtlık karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla ‘ilerlemiş, medenileşmiş Batılı dünya’, ‘geride kalmış ve kendisinin ulaşmış olduğu ideal noktaya ulaşamamış Doğulu ve Müslüman dünyaya’ karşı üstten ve alaycı bir tutum sergilemektedir. Bu alaycı bakış açısına örnek oluşturabilecek bir diğer afiş ise bu sefer yemek kültürleri arasında kurulan radikal zıtlığa vurgu yapan bir afiştir.

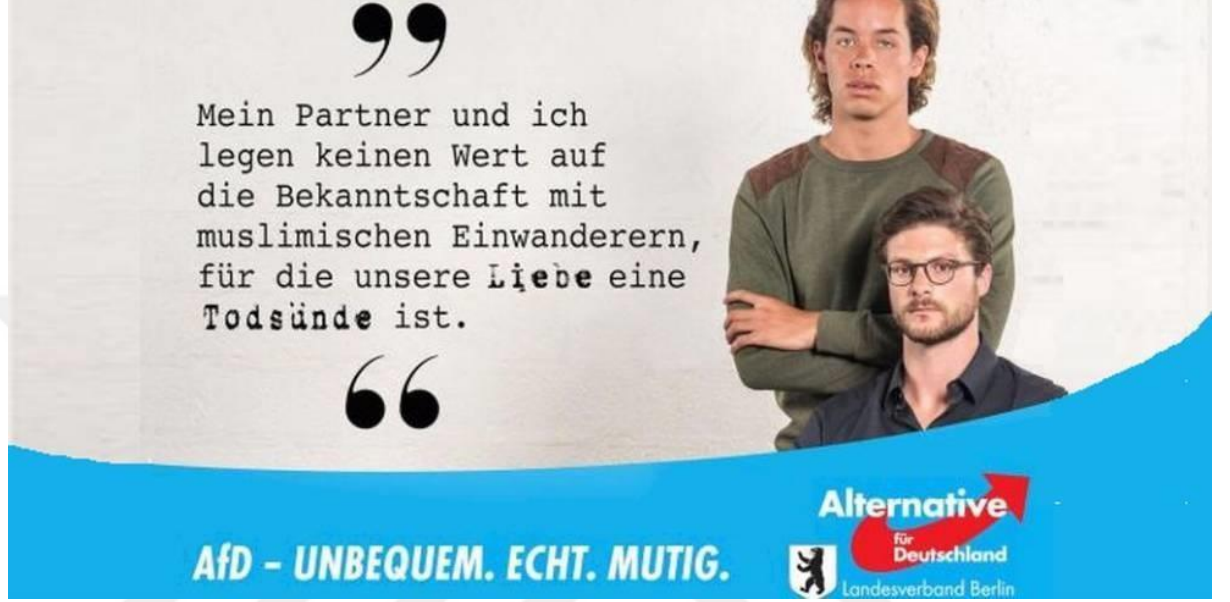


Resim 7.5. AfD Seçim Afişi

“İslam mı? Bizim mutfağımıza uymuyor. Kendine güven Almanya!” (W&V 2017, https://www.wuv.de/agenturen/afd_fuehrung_offenbar_mit_kampa_team_unzufrieden).

Bu afişte de İslam ve Hıristiyan- Alman kültürü arasında en temel yaşamsal alanlarda dahi radikal ve kapatılamayacak uyumsuzlukların olduğu iması dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, en temelde yeme-içme kültüründe dahi ortaklaşamayan, birbiriyle etkileşime girmesi imkansız iki kültür, entegre edilmesi olanaksız bir İslam olgusu vurgulanmaktadır. En temel alanda dahi ortaklaşamayan bu iki kültürün diğer alanlarda birbirine uyum sağlaması, bir arada var olması imkansız görünmektedir. Dolayısıyla burada ‘mutfağımıza uymuyor’ ifadesiyle kastedilen yalnızca bir yemek biçimi değil, kültürel ve yaşamsal alanda radikal bir uyumsuzluktur. Aynı zamanda bu üç afişte de dikkat çeken ‘kendine güven Almanya!’ vurgusu, Almanya’nın hem siyasal, hem ekonomik hem de kültürel olarak ideal noktaya ulaştığını ancak buna

rağmen kendi düzeyinin, ilerlemesinin farkında olmadığını öne sürmektedir. Bu bağlamda AfD, zaten her anlamda en yetkin ve başarılı bir çizgi seyreden ülkesini kendisinin farkına varması, diğer rakiplerinin karşısındaki konumunun bilincinde olması konusunda uyarmaktadır.



Resim 7.6. AfD Seçim Afişi

Partnerim ve ben aşkımızın ölümcül bir günah olduğunu düşünen Müslüman göçmenlerle dostane ilişkiye değer vermiyoruz.” (Louis 2016, <https://www.emma.de/artikel/die-afd-ist-nicht-das-einzige-problem-333343>).

Bir başka afişte ise gericilik ve hoşgörüsüzlükle tanımlanan Müslüman toplulukların başka bir alana- eşcinselliğe dair ‘tahammülsüz’ yaklaşımı ele alınmıştır. Burada insanların yaşam biçimlerine saygısı olmayan, hatta kendinden farklı yaşayan herkesi ‘ölümcül günah’ işlemekle suçlayan bir genel Müslüman imajı çizilmiş, bu imaj doğrultusunda insanların ‘hayatına saygı göstermeyen Müslümanlarla’ iyi ilişki kurma gerekliliğinin de olmadığı yargısı ortaya konmuştur. Bu afişin bir diğer boyutu ise liderlerin söylem analizi kısmında ele aldığımız, AfD’nin Müslümanları Yahudi düşmanlığıyla suçlama meselesine benzer bir durum ortaya çıkmaktadır. Burada

AfD, Alman siyasi parti sistemi içerisinde eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlarıyla bilinen ve bunun üzerinden tanımlanan bir partidir. Ancak incelediğimiz afişte AfD'nin genel politik yaklaşımında eşcinsellik ve geleneksel aile modeli gibi meselelerde oldukça muhafazakar bir tutuma sahip değilmişçesine Müslüman toplulukları homofobik olmakla suçladığı görülmektedir (Manifesto for Germany 2017, 39). Dolayısıyla, bir yandan da AfD'nin bu afişle birlikte Yahudi düşmanlığı yaftalamasına benzer bir şekilde kendisiyle ilgili homofobik olduğuna dönük söylentileri de bertaraf etmeye çalışarak yine toplumsal alandaki meşruiyetini pekiştirmeye çalıştığı görülmektedir. Öte yandan, bu yaklaşımda dikkat çeken bir diğer boyut, AfD'nin tüm Müslümanları monolitik bir bakış açısına sahipmişçesine yargılamasıdır. Burada tüm Müslüman göçmenler homofobik kişiler olarak resmedilmekte, dolayısıyla yine bütüncül olarak saygıdan, hoşgörüden, medeniyetten uzak topluluklar olarak tanımlanmaktadır.

Bu bölümde ele alacağımız son afiş, göçmenlerin yerli halkın kadınlarına ve kız çocuklarına karşı bir tehdit oluşturduğu yargısını taşıyan ve hem göçmenlere yönelik ötekileştirmeyi hem de cinsiyetçiliği içinde barındıran slogana sahip afiştir.



Resim 7.7. AfD Seçim Afişi

“Köln-Stuttgart-Hamburg...Kadınlarımız ve kızlarımız için daha fazla güvenlik!” (Sortino 2018, <https://www.vorwaerts.de/artikel/weibliche-gesichter-rechten>).

Bu ifadede öncelikle göçmenlerin suçla ilişkili kişiler olarak yerli halka yönelik güvensizlik teşkil ettiği yargısını bir kez daha görmekteyiz. Kriminalize edilen göçmenler, bir toplumun ‘en hassas, mahrem ve korunması gereken varlıkları olarak görülen kadın ve kız çocuklarına dönük bir tehlike oluşturarak daha da büyük bir tehdit olarak işaretlenmekte, dolayısıyla ortadan kaldırılma ve önlem alma aciliyeti daha da önemli hale gelmektedir. Burada kadınlar ve kız çocukları güvenliği sağlanması gereken, korunması ve savunulması gereken kişiler olarak ‘vatan’ kavramına karşılık gelen imgeler olarak kullanılmıştır. Yani burada güvenlikleştirici aktör olarak AfD, tehdit altındaki referans nesnesi olarak bu sefer kadınları ve kız çocuklarını tanımlamış, onlara yönelik gelen tehdidin ise hem ahlaki hem de kriminal boyutunu öne çıkartarak kitlelerin hassasiyetini başarılı bir şekilde manipüle etmiştir. Dolayısıyla, yine burada bir yandan göçmenlerin toplumsal güvenliğe tehdit olarak kodlanması noktasında ötekileştirmeyle, öte yandan da kadın ve kız çocuklarının korunması gereken zayıf varlıklar olarak nitelendirilmesi noktasında cinsiyetçilikle karşı karşıya kalınmaktadır.

İncelenen tüm bu örnekler ışığında, AfD’nin gerek parti manifestosunda, gerek lider söylemlerinde ve afişlerinde mültecilere, Müslümanlara ve göçmenlere yönelik ötekileştirici ve güvenlikleştirici pratikleri ön plana çıkmaktadır. AfD’nin başarılı bir güvenlikleştirme aktörü ve ajitatör olarak toplumsal alanda var olan her türlü sorunun kaynağı olarak mültecileri ve Müslümanları işaret ettiğini ve bu işaretleme etrafında siyasal alanda önemli ölçüde bir kitleyi örgütlemeyi başardığı da AfD’nin günden güne artan siyasal başarılarında net bir şekilde görülmektedir.

Ancak söylem düzeyinde incelediğimiz bu güvenlikleştirme ögeleri yalnızca sözle sınırlı ifadeler olarak dil düzeyinde etki doğurmakla sınırlı kalmamaktadır. Teori bölümünde ele aldığımız gibi Paris Okulu'nun söylem kavramı (*speech-act*) bağlamında her bir güvenlikleştirici söylemin potansiyel olarak eyleme dönüşme olasılığı vardır (Mandacı ve Özerim 2013). Dolayısıyla kişisel ya da ideolojik yorumlarmış gibi görünen tepkilerin ya da söylem düzeyinde ötekileştiren, güvenlikleştiren ifadelerin birer güvenlikleştirici pratik olarak siyasal ve toplumsal alana kayması an meselesidir. Bunun Almanya'da son dönemdeki en iyi örneklerinden birisi Pegida hareketi ve artan NSU saldırılarıdır.

Aşırı sağın ötekileştirci ve şiddet içeren söylem ve politikalarının siyasal ve toplumsal zeminde giderek meşrulaşması, ana akım siyasal partilerin gündemini dahi dönüştürebilecek güce ulaşması; meselenin yalnızca söylem düzeyinde kalmayarak sokağa dökülmesini de beraberinde getirmiştir. Dresden'de 2014 yılında Pegida'nın kurulmasıyla başlayan eylemlerin en önemli odak noktası göçmen karşıtlığı ve İslamofobyaya üzerine yoğunlaşmalarıydı. Bu eylemler yalnızca Pegida'nın bir toplumsal hareket olarak ilerlemesiyle değil aynı zamanda AfD'nin 2015 sonrası milliyetçi ve göçmen karşıtı bir politik hat izlemeye başlamasından itibaren iki oluşumun siyasal bağıyla daha da güçlenmiştir. AfD içerisinden Björn Höcke ve Alexander Gauland gibi isimlerin AfD'yi doğal müttefik olarak ele alan tavrı ve 2015'te partinin yönetim kadrosunun değişmesiyle birlikte partinin siyasal imajında büyük etkiler doğurmuştur. Frauke Petry'nin parti sözcüsü olmasıyla aşırı sağcı temsilci Marcus Pretzell'in AfD'yi 'Pegida partisi' biçiminde tanımlayıp kutlaması AfD-Pegida arasında gelişen ilişkiyi yansıtan en çarpıcı örneklerdendir (Grabow 2016).

Dolayısıyla, AfD ve Pegida her ne kadar farklı iki oluşum gibi görünseler de birbirlerini besleyen, aynı politik geleneğe sahip, aynı toplumsal tabana hitap eden ve benzer meseleler üzerinde odaklanan iki siyasal yapı oldukları söylenebilmektedir (Grabow 2016).

Bu yüzden, AfD içerisinde parti programında, lider söylemlerinde ve seçim afişlerinde üretilen göçmenlere ve Müslümanlara yönelik güvenlikleştirici söylemler Pegida'nın sokak gösterilerinde, NSU gibi örgütlerin şiddet eylemlerinde ve saldırılarında eyleme dönüşmekte, söylemde var olan potansiyel toplumsal yaşamda pratiğe evrilmektedir. NSU'nun terör eylemlerinde en tepe noktaya ulaşan bu saldırılarda son 13 yılda 10 kişi öldürülmüş, 14 banka soygunu gerçekleştirilmiş ve iki bombalı saldırı meydana gelmiştir (Pidd 2011). Yine 2016 yılında Dresden'de Pegida'nın düzenlediği bir yürüyüşten sonra cami ve konferans merkezini hedef alan bombalı saldırının meydana gelmesi, aşırı sağcılarının yalnızca söylem düzeyde kalmayan ya da Pegida'nın protesto eylemleriyle sınırlı kalmayan büyük şiddet eylemlerine de dahil olabileceklerinin bir göstergesi olmuştur (Dearden 2016). Son olarak yakın zamanda Chemnitz'de yaşanan, bir Alman vatandaşının öldürülmesinden sonra aşırı sağcı grupla onları protesto eden grup arasında meydana gelen çatışmalar da son zamandaki aşırı sağ eylemlerinde meydana gelen gelişmeleri göstermesi açısından önemlidir (Ehl 2018). Dolayısıyla tüm bu örnekler göç meselesinin güvenlikleştirilmesinin, bu noktada giderek artan mültecilere ve Müslümanlara yönelik ötekileştirici söylem ve yargıların nasıl her an patlamaya hazır bir bomba gibi çatışma ve şiddet eylemlerini doğurma potansiyelini taşıdığını göstermiştir.

BÖLÜM VIII

SONUÇ

Avrupa’da aşırı sağ partilerin ve sağ hareketliliklerin yükselişi özellikle 1980 sonrası döneme damgasını vurmuş, siyasal ve toplumsal alanda önemli etkiler doğurmuştur. Bu noktada Batı Avrupa’da yükselen aşırı sağ hareketler özellikle dikkat çekmiş ve bu alanda literatür içerisinde pek çok çalışma yapılmıştır. Ancak Batı Avrupa devletleri içerisinde Almanya’nın aşırı sağ meselesinde sahip olduğu geçmiş, Almanya’da aşırı sağ hareketliliklerine ve siyasetine yönelik diğer ülkelere kıyasla daha büyük bir hassasiyet meydana gelmesine sebep olmuştur. Bu anlamda savaş sonrası dönemde hem toplumsal alanda hem de kurumlar nezdinde Almanya’da radikalleştiği düşünülen aşırı sağ siyasetler büyük tepki çekmiş ve kısıtlamalarla karşılaşmıştır. Dolayısıyla, diğer pek çok Batı Avrupa ülkesine kıyasla Almanya’da aşırı sağ siyaset günümüze dek gerek parti sistemi içerisinde gerekse de meşru siyasal platforma girişte önemli engellerle yüz yüze kalmıştır.

Avrupa’da aşırı sağ siyasetin 1980’lerden sonra üzerinde yükseldiği önemli bir zemin de göç meselesidir. Özellikle bu tarihten sonra Avrupa’ya yönelik artarak devam eden göç hareketlilikleri toplumsal alanda artan etkileşimler ve büyüyen kozmopolit bir yapı meydana getirmesi sağ partiler tarafından göçmenlerin her türlü problemde en temel günah keçisi olarak işaretlenmesi sonucunu doğurmuştur. Yakın geçmişte 2015 tarihi itibarıyla tavan yapan Suriyeli mülteci krizinin Avrupa’daki pek çok ülkede yarattığı toplumsal, ekonomik ve siyasal dönüşümlerin etkisini en fazla hissettirdiği ülkelerden birisi de Almanya’dır. Almanya’nın kriz boyunca açık kapı politikası uygulayarak Avrupa’da en fazla sığınmacı alan ülke konumunda olması krizin yarattığı dönüşümlerin de sonuçlarını en fazla hisseden ve bunun siyasal alandaki yansımalarını

net bir şekilde gözlemleyebileceğimiz bir örnek oluşturmasını da beraberinde getirmiştir.

2015 Suriyeli mülteci krizi Almanya’da göç ve radikal sağ partiler ilişkisini incelememize olanak veren önemli ve kritik bir tarihsel döneme işaret etmektedir. 2013 yılında bir neoliberal Avrupa şüpheli parti kimliğiyle kurulan Almanya için Alternatif Partisi Suriyeli mülteci krizinin sonuçlarının olgunlaştığı 2015 tarihi itibarıyla parti kadrosu, kimliği ve programında önemli değişikliklere gitmiş; bu değişiklikler sonucunda milliyetçi ve göçmen karşıtı bir parti profiline geçerek Alman parti sisteminde önemli başarılar elde etmiştir. Dolayısıyla çalışma boyunca ele aldığımız hipotezde de belirttiğimiz gibi, 2015 Suriyeli mülteci krizi AfD’nin bu süreci kendi politik gündemi için başarılı bir biçimde araçsallaştırmasıyla beraber toplumsal siyasal alanda bir güvenlik meselesi haline gelmiştir.

AfD’nin göçü acil önlem alınması gereken, ekonomik, kültürel ve ulusal güvenliğe tehdit olan bir olgu olarak sunması toplumsal alanda sığınmacılara yönelik şiddetli kaygı ve korku duygularının artmasına yardımcı olmuştur. AfD’nin bir ‘öteki ve düşman’ olarak işaret ettiği göç meselesi, ekonomik, siyasal ve toplumsal alanda var olan sorunların gerçek nedenlerini örtmeye bir kılıf olarak kullanılmış, böylece iktidarların ve yönetici eliten sorumlulukları yok sayılarak problem ‘günah keçisi ötekiler ve yağmacılar’ olan göçmenlere ve sığınmacılara mal edilmiştir.

AfD’nin göçü bir güvenlik meselesi ve ajitasyon stratejisi haline getirerek toplumsal alandaki milliyetçi refleksleri ve göçmen karşıtı yaklaşımları tetiklemesi, onun kitleler üzerindeki politik iktidarını da sağlamlaştırmasını ve meşrulaştırmasını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla, bir ajitator olarak AfD ‘ulusal bütünlüğü, biricik Alman kültürünü ve başarılı Alman ekonomisini’ yağmalayan, onu yok eden ‘mültecilere’ yönelik karşıtlığı ve mücadelesiyle kendisini bu toplumsal krizin yegane çözücüsü

olarak tanımlamıştır. Bu problemin çözümü için ise partinin, kitleler nezdinde ‘istilacı ve gerici göçmenlere ve Müslümanlara’ karşı olan, kendisini bu sorunun çözümü yolunda feda eden bir yapı olarak toplumsal alandaki gücünü ve desteğini sağlaması, yani kitleleri kontrol edebilecek meşru iktidar mekanizmasını oluşturması gerekmektedir.

Politik gündeminin temel meselelerinden birisini oluşturan göçmenler ve Müslümanlar konusu AfD tarafından araçsallaştırılırken kullanılan en önemli enstrüman söylem olarak karşımıza çıkmaktadır. AfD, parti programı, lider söylemleri ve seçim afişleri aracılığıyla kurduğu göçmen karşıtı-Müslüman karşıtı söylemlerle önemli bir toplumsal destek yakalamıştır. Bu toplumsal destek reel siyasal gündemde de sonuçlarını vermiş, AfD 2015’teki kadro ve kimlik değişiminden sonra yerel parlamentolardaki seçim başarı yüzdesini ciddi ölçüde artırırken ulusal parlamentoda savaş sonrası dönemdeki parlamentoya giren ilk radikal sağ parti olması özelliğiyle Alman siyasal tarihine geçmiştir.

Sonuç olarak AfD, göç meselesinin tüm Avrupa ülkelerini ciddi ölçüde etkilediği bir tarihsel dönemde yani Suriyeli mülteci krizinin patlak verdiği bir tarihte siyasal kimlik ve kadrolarında meydana getirdiği değişiklik yoluyla göçü temel siyaset aracı haline getirmiştir. Göçü ve Müslümanları temel politik gündemine alıp araçsallaştırarak, bunu da söylem üzerinden örgütleyerek, toplumsal alandaki her türlü sorunun müsebbibi olarak bu iki olguyu işaret etmiş, böylece kitlelerin kaygı ve korku duygularını, bu topluluklar üzerindeki tehdit algılarını belirli bir biçimde kanalize etmiştir. Bu yönlendirme AfD’nin kitleler üzerindeki kontrolünü ve iktidarını güçlendirmiş, -en net biçimde seçim sonuçlarındaki değişimle de görüldüğü gibi- toplumsal tabandaki desteğinin hızla artmasını beraberinde getirmiştir. Böylece AfD başarılı ajitasyon stratejileriyle kitlelere kendisini göçmenlerden ve Müslümanlardan

kaynaklanan sorunların tek çözücüsü ve kurtarıcısı olarak tanımlayarak varlığını meşrulaştırmıştır.

AfD'nin göçü ve milliyetçiliği kendi politik gündemi için araçsallaştırması yalnızca seçim sonuçları ya da kendi siyasal başarısı anlamında sonuçlar doğurmamıştır. Bu durum aynı zamanda pek çok Avrupa ülkesinde olduğu gibi radikal sağ hareketlerin yükselişiyle de birlikte toplumsal alanda ırkçılığın, ötekileştirmenin, ayrımcılığın ve şiddetin yükselmesini de beraberinde getirmiştir. Toplum içerisindeki farklılığa, çeşitliliğe olan tahammülsüzlükle birlikte bir grubun bu farklılığından dolayı düşman ilan edilmesi, yaşamsal bir tehdit olarak kodlanması toplumsal alanda ortaya çıkabilecek çatışma potansiyellerini ve krizleri de tetiklemiştir.

İdeal olanın kültürel ve etnik olarak homojen bir toplum olduğu, refah devletinden yararlanma hakkının yalnızca ülke vatandaşlarına bahşedildiği algısı hem devlet tarafından hem de sağ partiler, bürokratlar ve medya gibi birçok aktör tarafından yeniden üretilmektedir. Bu algı aynı zamanda ev sahibi ve sığınmacı gibi kavramsal ikilikler üzerinden her geçen gün daha da pekiştirilmektedir. Böylece sığınmacıların yaşamsal koşullardan dolayı yerli halkın hoşgörüsüne ve lütfuna bağlı olarak o ülkede var olan 'gidici' gruplar olarak tanımlanması onların hak temelli tanımlanmasının önüne geçen en yaygın yaklaşımlardan birisidir. Bu yaklaşım bu çalışmada da çok net bir şekilde görüldüğü gibi AfD'nin mülteciliği bir hak, bir statü olarak görmeksizin, onları her şeyin üzerinde hak sahibi olan yerli vatandaşların hoşgörüsüne bağımlı kılan bir olguya dönüştürmüştür.

Sonuç olarak AfD'nin yükselerek devam eden seçim başarıları ve güncel tarihte hem pek çok eyalet parlamentosunda hem de ulusal parlamentodaki varlığı bir anlamda göçmen karşıtlığını ve Müslüman karşıtlığını etkili bir araç olarak kendi politik gündeminde kullanmasının bir çıktısı olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla, bu

çalışmanın konusu olmamakla birlikte, ilerleyen dönemde AfD'nin bu gündemi kendi siyasal meşruiyeti için nasıl kullanacağı, bu kaygı ve korku duygusunu sürekli olarak manipüle etme ihtimali ve bu manipülasyonun toplumsal alanda yaratacağı tehlikeli dönüşümler de önemli bir araştırma konusu olarak karşımızda durmaktadır.

Tüm bu çıkarımlar ışığında, bu çalışmanın gerek göç literatürüne, gerek aşırı sağ literatürüne gerekse de güncel Almanya siyaseti literatürüne dahil edilebilecek bir sorunsala değindiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda, çalışmayı özgün kılan birinci noktanın göçün güvenlikleştirilmesi literatürünü yakın zamanda ortaya çıkan ve hem Almanya siyasal hayatında hem de tüm Avrupa'daki aşırı sağ partiler arasında büyük yankı uyandıran AfD bağlamında ele almasıdır. İkinci önemli nokta ise, yine son yıllarda hem Avrupa siyasetinde hem de dünya gündeminde sarsıcı etkiler yaratan Suriyeli mülteci krizinin AfD tarafından politik gündeme dahil edilerek araçsallaştırılmasını incelemesi, bunu yaparken söylem analizi yoluyla söylemin inşa edici gücünü ortaya çıkarmasıdır.

KAYNAKÇA

Alternative für Deutschland. n.d. “Pazderski: Die meisten Muslime sind in Deutschland nicht integrierbar.” Erişim Tarihi 5 Ağustos, 2018.

<https://www.afd.de/pazderski-die-meisten-muslime-sind-in-deutschland-nicht-integrierbar/> .

Alternative für Deutschland, 2018. “Grundsatzprogramm- Englisch.” Erişim Tarihi 2 Ağustos, 2018. <https://www.afd.de/grundsatzprogramm-englisch/>.

Alternative für Deutschland, n.d. “Weidel: Christliche Asylbewerber besser schützen!” Erişim Tarihi 5 Ağustos, 2018. <https://www.afd.de/weidel-christliche-asylbewerber-besser-schuetzen/>.

Alternative für Deutschland. n.d. “Alexander Gauland: Die eigentliche Bedrohung jüdischen Lebens in Deutschland ist die Masseneinwanderung radikaler Muslime.” Erişim Tarihi 5 Ağustos 2018. <https://www.afd.de/alexander-gauland-die-eigentliche-bedrohung-juedischen-lebens-in-deutschland-ist-die-masseneinwanderung-radikaler-muslime/>

Alternative für Deutschland. n.d. “Alexander Gauland: Wir müssen unsere Nachsicht gegenüber dem Islam aufgeben.” Erişim Tarihi 5 Ağustos, 2018.

<https://www.afd.de/alexander-gauland-wir-muessen-unsere-nachsicht-gegenueber-dem-islam-aufgeben/> .

Alternative für Deutschland. n.d. “Alice Weidel: Islamistischer Terror offenbart Politikversagen.” Erişim Tarihi 5 Ağustos, 2018. <https://www.afd.de/alice-weidel-islamistischer-terror-offenbart-politikversagen/>.

Alternative Für Deutschland. n.d. “Anton Friesen: Anzahl der Muslime wird sich in Europa bis 2050 deutlich erhöhen.” Erişim Tarihi 5 Ağustos, 2018.

<https://www.afd.de/anton-friesen-anzahl-der-muslime-wird-sich-in-europa-bis-2050-deutlich-erhoehen/> .

Alternative für Deutschland. n.d. “Meuthen: Asylbetrug konsequent ahnden, Sozialleistungen für Asylbewerber kürzen.” Erişim Tarihi 5 Ağustos 2018.
<https://www.afd.de/meuthen-asylbetrug-konsequent-ahnden-sozialleistungen-fuer-asylbewerber-kuerzen/>

Appel, Marcus. 2012. “Anti-İmmigrant Propaganda by Radical Right Parties and the Intellectual Performance of Adolescents.” *Political Psychology* 33, no. 4: 483.-490.
doi: 10.1111/j.1467-9221.2012.00902.x .

Armstrong, Martin. 2017. “Far-right Makes Biggest Gains.” Statista, 25 Eylül, 2017.
https://www.statista.com/chart/11225/german-election-2017_-far-right-makes-biggest-gains/ .

Arzheimer, Kai ve Carter, Elisabeth, 2006. “ Political Opportunity Structures and Right- Wing Extremist Party Success.” *European Journal of Political Research* 45, no. 3 (May): 419-443. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2006.00304.x>

Arzheimer, Kai. 2009. “Contextual Factors and the Extreme Right Vote in Western Europe, 1980-2002.” *American Journal of Political Science* 53, no.2: 259-275.
doi:10.1111/j.1540-5907.2009.00369.x

Atikkan, Zeynep. 2014. *Avrupa Benim*. İstanbul: Metis.

Ayata, Imran. 2016. “Almanya Kendini Yeniden Tanımlamalı.” *Birikim Dergisi*, 31 Mart 2016. <http://www.birikimdergisi.com/guncel-vazilar/7599/almanya-kendini-yeniden-tanimlamali#.W2sF3dUzbIU> .

Backes, Uwe ve Mudde, Cas. 2000. “Germany: Extremism without Successful Parties.” *Parliamentary Affairs* 53, no.3: 458.

Başay, Erbil. 2017. “Almanya Seçimini Yaptı.” *Anadolu Ajansı*, 25 Mart 2017.
<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/almanya-secimini-yapti/918536> .

Betz, Hans George. 1993. "The New Politics of Resentment: Radical Right-Wing Populist Parties in Western Europe." *Comparative Politics* 25, no.4: 415.

Bigo, Didier. 2002. "Security and Immigration: Toward A Critique of the Governmentality of Unease." *Alternatives: Global, Local, Political* 27, no.1: 65.
<https://doi.org/10.1177/03043754020270S105> .

Blommert, Jan ve Bulcaen, Chris. 2000. "Critical Discourse Analysis." *Annual Review of Anthropology* 29: 447-448.

Bourbeau, Philippe. 2006 "Migration and Security: Securitization Theory and its Refinement." University of British Columbia.

Brechenmacher, Victor. 2017. "The Art of Election Campaigning- Auf Deutsch." *Politico*, 8 Nisan, 2017. <https://www.politico.eu/article/the-art-of-election-campaigning-auf-deutsch/>.

Buonfino, Alessandra. 2004. "Between Unity and Plurality: Between Politicization and the Securitization of the Discourse of Immigration in Europe." *New Political Science* 26, no.1: 24-25. <https://doi.org/10.1080/0739314042000185111> .

Buzan, Barry ve Waever, Ole. 1997. "Rethinking Security After the Cold War." *Cooperation and Conflict* 32, no.1:5-6.
<https://doi.org/10.1177/0010836797032001001>.

Cas Mudde, 1999. "The Single Issue Party Thesis: Extreme Right Parties and the Immigration Issue." *West European Politics* 22, no.3: 182.
<https://doi.org/10.1080/01402389908425321>.

Ciechanowitz, Artur. 2017. "AfD-The Alternative for Whom?" *Center for Eastern Studies*, no. 231.

Dearden, Lizzie. 2016. "Dresden Bombings: Home-made Bombs Target Mosque and Conference Center in Xenophobic Hate Crime." *Independent*, 27 Eylül 2016. <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/dresden-bombings-home-made-bombs-mosque-conference-centre-xenophobie-hate-crime-pegida-march-far-a7332486.html> .

Decker, Frank. 2016. "The Alternative for Germany: Factors Behind its Emergence and Profile of a New Right-wing Populist Party." *German Politics and Society* 34, no. 2. <https://doi.org/10.3167/gps.2016.340201> .

Deutsche Welle Türkçe. 2018. "AfD'ye Göre Suriye "Güvenli Ülke"." Erişim Tarihi 25 Eylül 2018. <https://www.dw.com/tr/afdye-g%C3%B6re-suriye-g%C3%BCvenli-%C3%BClke/a-43047211> .

Deutsche Welle Türkçe. 2018. "Alman Ekonomisi Büyümeye Devam Ediyor." Erişim Tarihi 24 Eylül 2018. <https://www.dw.com/tr/alman-ekonomisi-b%C3%BCy%C3%BCmeye-devam-ediyor/a-45071920> .

Deutsche Welle Türkçe. 2018. "NSU Davasında Karar Açıklandı." Erişim Tarihi 29.11.2018. <https://www.dw.com/tr/nsu-davas%C4%B1nda-karar-a%C3%A7%C4%B1kland%C4%B1/a-44627313>.

Ehl, David. 2018. "Chemnitz'deki Şiddet Olayları: Neler Yaşandı?." *Deutsche Welle Türkçe*, 29 Ağustos 2018. <https://www.dw.com/tr/chemnitzteki-%C5%9Fiddet-olaylar%C4%B1-neler-ya%C5%9Fand%C4%B1/a-45265909> .

Faist, Thomas. 1994. "How to Define a Foreigner? The Symbolic Politics of Immigration in German Partisan Discourse, 1978-1992." *West European Politics* 17, no.2. [10.1080/01402389408425014](https://doi.org/10.1080/01402389408425014) .

Gee, James Paul. 2014. *An Introduction to Discourse Analysis Theory and Method*. New York: Routledge.

Goerres , Achim, Spies, Dennis C., Kumlin Steffan. 2018. “The Electoral Supporter Base of the Alternative for Germany.” *Swiss Political Science Review*, <https://doi.org/10.1111/spsr.12306> .

Golder, Matt. 2003 “ Explaining Variation in the Success of Extreme Right Parties in Western Europe.” *Comparative Political Studies* 36, no.4:432-466. DOI: [10.1177/0010414003251176](https://doi.org/10.1177/0010414003251176) .

Gözler Kemal. 2004. “Anayasa Hukukuna Giriş”. *Türk Anayasa Hukuku Sitesi*. Erişim Tarihi 24 Kasım 2018. <http://www.anayasa.gen.tr/secimler.htm> .

Grabow, Karsten. 2016. “ PEGIDA and the Alternative für Deutschland: Two Sides of the Same Coin?.” *European View*. DOI 10.1007/s12290-016-0419-1.

Grimm, Robert. 2015. “The Rise of the German Eurosceptic Party Alternative für Deutschland, Between Ordoliberal Critique and Popular Anxiety.” *International Political Science Review* 36, no.3. <https://doi.org/10.1177/0192512115575384>.

Halperin, Sandra ve Heath, Oliver. 2012. *Political Research: Methods and Practical Skills*. Oxford: Oxford University Press. 309. https://books.google.com.tr/books/about/Political_Research.html?id=7wqDDQAAQBAJ&redir_esc=y

Huysmans, Jef. 2000. “The European Union and the Securitization of Migration.” *Journal of Common Market Studies* 38, no.5: 758. <https://doi.org/10.1111/1468-5965.00263>.

Ibrahim, Maggie. 2005. “The Securitization of Migration: A Racial Discourse.” *International Migration* 43, no.5: 171. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2005.00345.x> .

Ignazi, Pero. 1995 “ The Re-Emergence of Extreme Right Wing Parties in Europe.”, *Institut für Höhere Studiern: 2-4.*

Inglehart, Ronald Franklin. yyy. “Postmaterialism”. *Brittanica* . Erişim Tarihi: 24 Kasım 2018. <https://www.britannica.com/topic/postmaterialism>.

Kate Brady, 2017. “AfD’s Unlikely Duo: Alexander Gauland and Alice Weidel.” *Deutsche Welle*, 24 Eylül, 2017.

https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html .

Konca, Levent. 2012. “Döner Cinayetleri: Almanya’da Devlet ve Naziler”. *Birikim Dergisi*. http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/584/doner-cinayetleri-almanya-da-devlet-ve-naziler#.W_muPjgzbIV.

Koopmans, Ruud ve Olzak, Susan. 2004. “Discursive Opportunities and the Evolution of Right Wing Violence in Germany.” *American Journal of Sociology* 110, no.1.

Köksal, Gürsel. 2016. “Almanya’da Aşırı Sağın Öldürdüğü Türkiyeliler” *Bianet.org*. Erişim Tarihi: 24 Kasım 2018. <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/181096-almanya-da-asiri-sagin-oldurdugu-turkiyeliler>.

Le Blond, Josie. 29 Ekim 2018. “Merkel Suffers Another Election Setback in Key German State of Hesse.” *The Guardian*.

<https://www.theguardian.com/world/2018/oct/28/merkel-suffers-another-election-setback-key-german-state-of-hesse>.

Louis, Chantal. 2016. “Die AfD ist nicht das einzige Problem!” *Emma*, 2 Eylül 2016. <https://www.emma.de/artikel/die-afd-ist-nicht-das-einzige-problem-333343>

Löwenthal Leo ve Guterman, Norbert. 1949. *Prophets of Deceit: A Study of Techniques of the American Agitator*. New York: Harper Brothers.

Lubbers, Marcel, Gijsberts. Merove and Scheeper, Pee. 2002. "Extreme Right Wing Voting in Western Europe." *European Journal of Political Research* 41, no.3.

Lucassen, Geertje ve Lubbers, Marcel. 2012. "Who Fears What? Explaining Far-Right-Wing Preference in Europe by Distunguishing Perceived Cultural and Economic Ethnic Threats." *Comparative Political Studies* 45, no.5:552.
<https://doi.org/10.1177/0010414011427851>

Mandacı, Nazif ve Özerim, Gökay. 2013. "Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa'da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi." *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 10, no. 39.

Martin, Michelle. 2017."Around 270,000 Syrians have right to bring families to Germany: report." *Reuters*, 5 Nisan, 2017. <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-germany-idUSKBN1771IP> .

Mayer, Matthias. "Germany's Response to the Refugee Situation: Remarkable Leadership or Fait Accompli?" *Bertelsman Foundation*, 1 Mayıs, 2016.
<https://www.bfna.org/research/germanys-response-to-the-refugee-situation-remarkable-leadership-or-fait-accompli/>

McCarthy, Niall. 2016. "AfD Gaining Ground in Germany", *Statista*, 6 Eylül 2016,
<https://www.statista.com/chart/5723/afd-gaining-ground-in-germany/> .

Miller, Cristopher. 2016. "Germany's Far-right is Rising Up Against Merkel and Immigration." *Mashable*, 11 Mart, 2016.<https://mashable.com/2016/03/10/germany-far-right-is-rising-up/#Lx5.jKitwgqE>

Minkenbergl, Michael. 1992. "The New Right in Germany: The Transformation of Conservatism and Extreme Right." *European Journal of Political Research* 22, no. 1: 56-59.

Mudde, Cas. 2010 "The Populist Radical Right: A Pathological Normalcy." *West European Politics* 33, no.6. <https://doi.org/10.1080/01402382.2010.508901> .

Nagle, John David. 1970. *The National Democratic Party: Right Radicalism in the Federal Republic of Germany*. Berkely, Los Angeles and London: University of California Press.

Nienaber, Michael ve Hansen, Holger. 2018. "German Jobless Rate Hits Record Low in May." *Reuters*, 30 Mayıs 2018. <https://www.reuters.com/article/us-germany-economy-unemployment/german-jobless-rate-hits-record-low-in-may-idUSKCN1IV0TX> .

Önsoy, Murat. 2016. "Türk- Alman İlişkilerinin Son On Yılı." *Mavi Elma: Türkiye-Avrupa İlişkileri* içinde derleyen, Ozan Örmeci ve Hüseyin Işıksal, 507-541. Gazi Kitabevi.

Özerim, Gökay. 2014. "Avrupa'da Göç Politikalarının Ulusüstüleşmesi ve Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa Göç Tarihinde Yeni Bir Dönem mi?" *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi* 5, no.1: 16. DOI: 10.18354/esam.50867 .

Özmen, Özge. 2014. "Migration Security Nexus in the European Union Through Copenhagen School's Conceptualization of Security", Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Pazarıcı, Hüseyin. 2013. *Uluslararası Hukuk Dersleri*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Petzinger, Jill. 2018. "Germany's Far Right Party hired an ad agency that worked on the Trump campaign." *Quartz*, 1 Eylül 2018. <https://qz.com/1067764/germanys-far-right-afd-party-hires-harris-media-an-ad-agency-that-worked-for-the-trump-campaign/> .

Pidd, Helen. 2011. "Neo-nazi Terror Scandal Grows in Germany." *The Guardian*, 16 Kasım 2011. <https://www.theguardian.com/world/2011/nov/16/german-neo-nazi-security-service-scandal> .

Roberts, Geoffrey K. 1992. "Right Wing Radicalism in the New Germany." *Parliamentary Affairs* 45, no.3. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.pa.a052362>.

Rydgren, Jens ve Ruth, Patrick. 2013. "Contextual Explanations of Radical Right-Wing Support in Sweden: Socioeconomic Marginalization, Group Threat and the Halo Effect." *Ethnic and Racial Studies* 36, no.4 (April): 711-718. DOI: [10.1080/01419870.2011.623786](https://doi.org/10.1080/01419870.2011.623786)

Rydgren, Jens. 2008. "Immigration Sceptics, Xenophobes or Racist: Radical Right Wing Voting in Six West European Countries." *European Journal of Political Research* 47, no.6: 737- 743. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2008.00784.x>.

Salzborn, Samuel. 2016. "Renaissance of the New Right in Germany: A Discussion of the New Right Elements in German Right Wing Extremism Today." *German Politics and Society* 34, no. 2. <https://doi.org/10.3167/gps.2016.340203>

Sander, Oral. 2012. *Siyasi Tarih: 1918-1994*. Ankara: İmge Yayınevi.

Schmuck, Desiree and Matthes, Jörg. 2015. "How Anti Immigrant Right Wing Populist Advertisements Affect Young Voters: Symbolic Threats, Economic Threats and the Moderating Role of Education." *Journal of Ethnic and Migration Studies* 41, no. 10: 1578. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2014.981513>.

Selk, Veith ve Sonnicksen, Jared. 2017. "Between Opportunism and Limitation: The Resurgence of Populism and the Right Wing Populist 'Alternative for Germany' (AfD)." *Desenvolvimento em Debate* 5, no. 1.

Sky News. n.d. "Far-right German politician quits leadership post after converting to Islam." Erişim Tarihi 8 Ağustos 2018. <https://news.sky.com/story/far-right-german-politician-quits-leadership-post-after-converting-to-islam-11221072> .

Sortino Angelina. 29 Ağustos 2018. "Weibliche Gesichter der Rechten". *Vorwärts*. <https://www.vorwaerts.de/artikel/weibliche-gesichter-rechten> .

Staudanmeier, Rebecca. 2017. "A timeline of Germany's 2017 Elections." *Deutsche Welle*, 14 Mayıs, 2017. <https://www.dw.com/en/a-timeline-of-germanys-2017-elections/g-37818804>.

Staudanmeier, Rebecca. 2018. "German Interior Minister Horst Seehofer: 'Islam doesn't belong to Germany'." *Deutsche Welle*, 16 Mart 2018. <https://www.dw.com/en/german-interior-minister-horst-seehofer-islam-doesnt-belong-to-germany/a-42999726> .

Stavrakakis, Yannis, Katsambekis, Giorgos, Nikisianis, Nikos, Kioupkiolis, Alexandros and Siomosi, Thomas. 2017. "Extreme Right Wing Populism in Europe: Revisiting a Reified Association." *Critical Discourse Studies* 14, no.4: 420-423. DOI: [10.1080/17405904.2017.1309325](https://doi.org/10.1080/17405904.2017.1309325).

Stockemer, Daniel. 2017. “The Success of Radical Right Wing Parties in West European Regions- New Challenging Findings.” *Journal of Contemporary European Studies* 25, no. 1: 41-56. <https://doi.org/10.1080/14782804.2016.1198691> .

The Economist. 2018. “The right hand talks to the left hand.” 11 Ağustos-17 Ağustos 2018.

The Federal Returning Officer. “Bundestag Election 2017.” Erişim Tarihi 07 Ağustos 2018.

<https://www.bundeswahlleiter.de/en/bundestagswahlen/2017/ergebnisse/bund-99.html>

The Local.de. 14 Ekim 2018. “As It Happened: Bavarian Elections 2018.” Erişim Tarihi 10 Kasım 2018. <https://www.thelocal.de/20181014/live-blog-bavarian-elections-2018>.

Timeturk. 2016. “Avrupa’nın Irkçı Yüzü Pegida’nın Sandıktaki Karşılığı Çoğalıyor.” Erişim Tarihi 24 Eylül 2018. <https://www.timeturk.com/avrupa-nin-irkci-yuzu-pegida-nin-sandiktaki-karsiligi-cogaliyor/haber-294335> .

Van der Brug, Wouter, Fennema, Meindert and Tillie, Jean. 2000. “Anti-immigrant Parties in Europe: Ideological or Protest Vote?” *European Journal of Political Research* 37, no. 1: 77.

Van Spanje, Joost. 2010. “Contagious Parties: Anti Immigrant Parties and Their Impact on Other Parties’ Immigration Stances in Contemporary Western Europe.” *Party Politics* 16, no.5: 564-566. <https://doi.org/10.1177/1354068809346002> .

Vural, Hasan Saim. 2005. *Avrupa'da Radikal Sağın Yükselişi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

W&V. n.d."_AfD-Führung offenbar mit Kampa-Team unzufrieden." Erişim Tarihi 10 Ağustos2018

[https://www.wuv.de/agenturen/afd_fuehrung_offenbar_mit_kampa_team_unzufriede
n](https://www.wuv.de/agenturen/afd_fuehrung_offenbar_mit_kampa_team_unzufrieden)

Westle, Bettina ve Niedermayer, Oskar.1992. "Contemporary Right Wing Extremism in West Germany." *European Journal of Political Research* 22, no.1: 83-84. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.1992.tb00306.x> .

Yıldırım, Yavuz. 2017. "Liberal Demokrasinin Krizi Bağlamında Avrupa'da Sağ Popülizm ve Yükselen Aşırı Sağ." *Amme İdaresi Dergisi* 50, no.2 (Haziran): 52-69.

Yılmaz, Ferruh. 2012. "Right-wing Hegemony and Immigration: How the Populist Far Right Achieved Hegemony Through the Immigration Debate in Europe." *Current Sociology* 60, no.33:69. <https://doi.org/10.1177/0011392111426192> .